

เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา
อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ปฏิญานิพนธ์
ของ
เลอพงศ์ กัณฑ์หา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2554

เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา
อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลอพงศ์ กัณหา. (2554). เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาโท ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์, รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์.

เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์
มีจุดมุ่งหมายดังนี้คือ

1. ศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์

ผลการศึกษาพบว่า

เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์นั้นมีมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีครูทอง ไม่ทราบนามสกุล เป็นผู้ฝึกสอนเพลงร่ำวงพื้นบ้าน ดอนคา ให้กับนายสมบุรณ์ ศรีบรรเทา นางเมี้ยน ศรีมาก นางมา รอดรักษา นายปลูก เสือน้อย นายใบ ศรีบรรเทา และเพื่อนๆ ได้รวมตัวกันเล่นร่ำวงพื้นบ้าน ตระเวนเล่นตามหมู่บ้านต่างๆ ทั้งในอำเภอและต่างอำเภอ เรียกชื่อกลุ่มของตัวเองว่า ร่ำวงบ้านดอนคา

เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนมากจะเป็นบทเพลงที่แสดงถึงความรัก การเกี่ยวพาราสี มีการใช้ภาษาง่ายๆ กระชับใช้เรื่องราวใกล้ตัว ซึ่งทำให้ง่ายต่อการจำ ซึ่งแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. เพลงประเภทเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
2. เพลงประเภทสะท้อนสภาพบ้านเมือง
3. เพลงประเภทเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี
4. เพลงที่แสดงถึงความรัก การเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว
5. เพลงประเภทอาการแสดง

รูปแบบของเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ฉันทลักษณ์ของเพลงจะเป็นแบบกลอนสดและผสมผสานกันของกลอน 4 กลอน 6 และกลอน 8 เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคานี้จะให้ความสำคัญกับเนื้อเพลงมากกว่า ฉันทลักษณ์ เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาส่วนมากจะมี 2-4 ท่อนสั้นๆ มีการร้องซ้ำวนไปมามาตราเสียงของเพลงพื้นบ้านดอนคาจะใช้บันไดเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic Scale) คือมีเสียงหลัก 5 เสียง รูปแบบจังหวะรามะนาหน้าทับมีความยาว 2 หน้าทับเพลงตื่นเช้าไปตลอดเพลง การจบของเพลงพื้นบ้านดอนคาไม่จำเป็นต้องจบแบบสมบุรณ์เพราะเพลงพื้นบ้านดอนคาเป็นเพลงที่ต้องร้องซ้ำและมีการร้องส่งต่อกันไปตลอด เพลงที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีด้วยกันทั้งหมด 6 เพลง ได้แก่ เพลงมาลาพวงดอกไม้ เพลงนครสวรรค์ของเรา เพลงเจ้าแก้วสาริกา เพลงชักชวนสาวงาม เพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน และ เพลงลาที ซึ่งมีช่วงทำนองเพลง เนื้อหาสาระและลักษณะของเพลง บ่งบอกถึงความเป็นเพลงร่ำวงพื้นบ้านของไทย

LOCAL SONG : A CASE STUDY OF DONKA FOLK SONG, TAMBON DONKA,
TATAKO DISTRICT, NAKHONSAWAN PROVINCE

AN ABSTRACY
BY
LERPONG KUNHA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University

May 2011

Lerpong Kunha. (2010). *Local Song : A Case Study of Donka Folk Song, Tambon Donka, Tatako District, Nakhonsawan Province*. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Karnchana Intarasunanon, Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttippat.

The objectives of this case study are as follows:

1. To study the music culture of the local song: A Case Study of Donka Folk Song, Tambon Donka, Tatako District, Nakhonsawan Province.
2. To analyze the *Donka Folk Song, Tambon Donka, Tatako District, Nakronsawan*.

The result of this case study:

According to the study of Donka Folk Song form Tatako District, Nakornsawan Province, it was established since the World War II by Mr.Tong (unknown his surname) who was a teacher. He had trained Mr. Somboon Sribantao, Mrs. Mian Sornmak, Mrs. Ma Rodraksa, Mr. Plook Sue-Noi, Mr. Bai Sribantao and other friends. They went together for playing Donka Folk Song at the villages inside Donka District and other districts around the province. They named their brand "Donka Folk Song."

Most of Donka Folk Song was the song of love that described the native and places. Moreover, there were used easy words to create the songs. As a result, it was very easy to remember the lyrics; the Donka Folk Song could divide to 5 types as follows:

1. Concerning with the Buddhism
2. Showing and reflecting about Thai society
3. Concerning with Thai culture and Thai tradition
4. Concerning with love
5. Concerning with the end of the show

For the pattern of Donka Folk Song, the poem had mixed with tetrameter (klon 4), hexameter (klon 6), and octameter (klon 8). The Donka Folk Song had shown the important of the contents more than rhymes. The structure of these songs had 2-4 rhymes and repeated rhymes. The pentatonic scale sound had five levels.

For this case study, there were seven songs taking to study including Malaphungdokmai, Nakhonsawankhongrao, Chaokaewsarika, Chakchuan Sao-Ngam, Ban Yoo-Nue Muangman, and Lathee. The melody period and the shrapnel were differently. However, the contents and structures had actually indicated to freedom and Thai culture in the past.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา

อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ของ

เลอพงศ์ กัณฑ์หา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

(อาจารย์ ดร.ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยทำปริญญานิพนธ์สำเร็จตามความมุ่งหมาย

การทำปริญญานิพนธ์เรื่อง เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เลี้ยวตันอารีย์ อาจารย์ ดร. ชนิตา ตังเตชะหิรัญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องงานปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณ คณะพ่อเพลงแม่เพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา ผู้ให้ความรู้และข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์บุญเกื้อ พุมานนท์ อาจารย์วัชรวิทย์ พุมานนท์ ที่ให้ความรู้ในวิชาดนตรีและการใช้ทักษะชีวิต ขอขอบคุณ อาจารย์เจนปกรณ์ แสงวชนกุลและครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเก็บข้อมูล และติดต่อประสานงานขอข้อมูล ขอขอบคุณ อาจารย์วัชรวิทย์ ติรานานุสิทธิ์ อาจารย์ ณมรัตน์ บึงตระกูล อาจารย์สุภัทรา คล้ายสุบรรณ และอาจารย์สุเทพ วิสุทธิเขต ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ รวมทั้งคำแนะนำอันทรงคุณค่า

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อพรมมา กัณหา คุณแม่เลิศ กัณหา บิดามารดาผู้ให้กำเนิดและอบรมเลี้ยงดูปลูกฝังความดีมาให้ข้าพเจ้าคุณนิตยา พงษ์ประมุข และครอบครัวพงษ์ประมุข ที่คอยให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ตลอดจนเพื่อน พี่ น้อง ที่ให้กำลังใจและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ความดีงามหรือประโยชน์ทางวิชาการใดๆ อันเกิดจากปริญญานิพนธ์นี้ผู้วิจัยขออุทิศให้กับครูดนตรี พ่อเพลงแม่เพลงผู้เป็นต้นแบบแห่งเพลงพื้นบ้านทุกท่าน

เลอพงค์ กัณหา

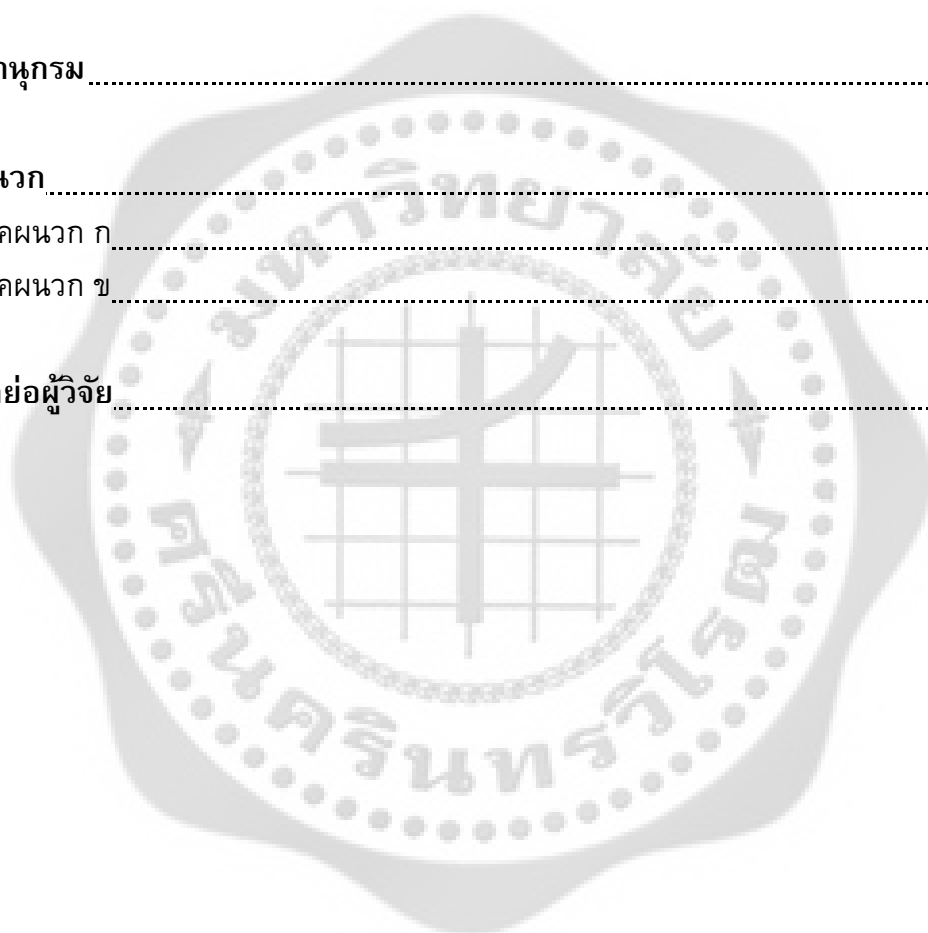

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง.....	9
การแบ่งประเภทของเพลงพื้นบ้าน.....	17
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	20
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	20
วิธีที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	21
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	22
การจัดทำข้อมูล.....	22
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
4 เพลงร้องพื้นบ้านดอนคา	24
ประวัติความเป็นมา.....	24
สภาพทั่วไป.....	26
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
5 สรุปผล อภิปราย เสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	100
วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	100
การศึกษาและรวบรวมข้อมูล.....	100
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการศึกษาวิจัย	101
อภิปรายผลการศึกษาวิจัย	104
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก	113
ภาคผนวก ข	142
ประวัติย่อผู้วิจัย	149

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เขตการปกครองตำบลตอนคา.....	27
2 ข้อมูลสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตอนคา.....	28

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา.....	26
3 แผนที่ตำบลดอนคา.....	26
4 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เส้นทางนครสวรรค์ - พิษณุโลก.....	29
5 แผนที่เดินทางไปบ้านดอนคา อ.ท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์.....	30
6 วัดดอนคาและวัดเขาล้อ.....	30
7 ประเพณีสงกรานต์บ้านดอนคา.....	31
8 การแต่งกายของชาวบ้านบ้านดอนคา.....	32
9 การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลงในอดีต.....	34
10 การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลงในปัจจุบัน.....	34
11 รำมะนา.....	35
10 ฉิ่ง.....	36

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในโลกปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของวัฒนธรรมนั้นมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา วัฒนธรรมถือเป็นมรดกทางสังคมที่มีความสำคัญต่อมนุษยชาติ เนื่องจากสามารถถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงได้จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ดังเช่นเมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมาและ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมใด ก็ตาม จะได้รับการอบรมสั่งสอนจากสังคมนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นลมหายใจ การที่มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งจากผู้อื่นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองเรื่อยมา ตามลำดับขั้นเท่ากับว่าได้รับมรดกทางสังคมนั้นไว้นั่นเอง

การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งย่อมแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ ความสามัคคี ความรักในกลุ่มชนชาติและเผ่าพันธุ์ของตัวเองและในวัฒนธรรมย่อมมีความแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยต่างๆ ในสังคมนั้นได้แก่สภาพแวดล้อม มีความหมายรวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ พืชพันธุ์ต่างๆ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ภาษา การแต่งกาย ความเชื่อ เป็นต้น รวมทั้งวัฒนธรรมกลุ่มข้างเคียงตลอดจนการเผยแพร่และการรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาด้วย ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสภาพแวดล้อมจึงเป็นการสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะตัวของกลุ่มชนชาติ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็น “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” ถือเป็นมรดกทางสังคมที่สั่งสมและสืบทอดกันมาจากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลังต่อ ๆ กันมา

วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่โบราณกาลมา เป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยดนตรี เพราะคนไทย เป็นชนชาติที่รักความสนุกสนาน และความรื่นเริงเป็นสาระสำคัญของชีวิต หากชีวิตมีความสุข สนุกสนาน และความรื่นเริง ชีวิตนั้นก็จะเป็นชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ (กนก คล้ายมุข. 2543: 22)

ดนตรีก็เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองและความคิดความรู้สึกทางศิลปะของแต่ละชนชาติตามสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่แตกต่างกันเป็นตัวกำหนดให้วัฒนธรรม ของชนแต่ละเผ่ามีความความแตกต่างนานัปการ ทั้งความเป็นอยู่ ศิลปะ ภาษา วรรณคดี และดนตรี ซึ่งดนตรีแต่ละชนชาติได้สร้างสมสืบทอดกันมา ต่างก็ถือว่าเป็นดนตรีของชาติเหล่านี้ทั้งสิ้น ลักษณะของดนตรีชาติเดียวกันที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดและวัฒนธรรมความรู้สึกนึกคิดและวัตถุ ที่เป็นสื่อแสดงออกซึ่งดนตรีแต่ละท้องถิ่นเรียกว่า ดนตรีประจำถิ่นหรือดนตรีพื้นเมือง เป็นบทเพลงที่มีความเรียบง่ายตั้งแต่เพลงกล่อมเด็ก ไปจนถึง เพลงที่ยากขึ้น เครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลง การขับร้อง ตลอดจนการแสดง การละเล่น การเต้นรำ (อังคณา ใจเหิม. 2528: 44)

เพลงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย และเพลงในแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพชีวิตของสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติ แต่ละภาษาในท้องถิ่นต่างๆ ที่เรียกกันว่า เพลงพื้นบ้าน (Folk Song) หรือดนตรีพื้นบ้าน (Folk Music) เพลงพื้นบ้านจัดเป็นส่วนหนึ่งของคติชาวบ้าน (Folklore) ที่น่าสนใจยิ่ง เพราะเพลงสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ในขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ เพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของการบันเทิง ที่มีอยู่ในสังคมไทยมานาน และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนไทย เช่น หนุ่มสาวร้องเกี่ยวกัน เด็กๆ ร้องเพลงเล่นกัน แม่กล่อมลูกหรือเป็นเพลงที่ใช้ร้องในเทศกาลต่าง ๆ เช่น เพลงร้องในงานแห่บั้งไฟ เพลงบอก เพลงเรือ ฯลฯ เพลงพื้นบ้านจึงแยกจากวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านได้ยาก เพราะผูกพันกับชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิดและสืบทอดกันมาช้านาน (พรรณราย คำโสภา. 2542: 22)

เพลงพื้นบ้านคือเพลงของชาวบ้านที่สืบทอดจากปากต่อปากมาหลายชั่วอายุคน โดยอาศัยการบอกกล่าวหรือท่องจำ ไม่มีกำหนดที่แน่ชัด ไม่สามารถระบุตัวผู้แต่งได้ แต่ชาวบ้านใช้ร้องเล่นกันอยู่ในสังคมอย่างแพร่หลาย (ศิริพร จิตะฐาน. 2535: 234)

การเล่นเพลงพื้นบ้านมีมาช้านานตั้งแต่สมัยโบราณ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นับตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ได้ปรากฏมีการเล่นเพลง “เทพทอง” ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่ใช้ร้องโต้ตอบกันระหว่างชายกับหญิง ซึ่งเป็นต้นแบบของเพลงพื้นบ้านภาคกลางหลายประเภทมาจนทุกวันนี้ (พูนพิศ อมาตยกุล .2529) ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาก็ได้ปรากฏมีการเล่นมหรสพตลอดเรื่อยมา ดังที่พบในกฎมณเฑียรบาลว่า “ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าปี่ สีซอ ตีโทน กระจับปี่ จะเข้ ในเขตพระราชฐาน” (ปัญญา รุ่งเรือง. 2525: 47) จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ยังมีการร้องเล่นเพลงพื้นบ้านต่างๆ ปรากฏให้เห็นอยู่มากมาย แสดงให้เห็นว่า เพลงพื้นบ้านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาโดยตลอด เพลงพื้นบ้าน เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ลักษณะและรูปแบบของเพลงพื้นบ้านนั้นจัดเป็นมรดกของสังคมไทย คงไว้ซึ่งความเป็นไทย เราสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คติชาวบ้าน คำประพันธ์ต่างๆ ภาษาถิ่น และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้จาก“เพลงพื้นบ้าน” (กาญจนา อินทรสุหนนท์. 2536: 57) บทเพลงเหล่านี้ เป็นความคิดสร้างสรรค์ ที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ และยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนความนิยมในเรื่องต่างๆ ของคน ในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

ส่วนลักษณะของ เพลงพื้นบ้านก็เหมือนกับเพลงทั่ว ๆ ไป อาจเป็นเพลงขับร้อง หรืออาจเป็นเพลงที่มีแต่ดนตรีล้วนๆ หรือทั้งสองผสมกันก็ได้ สำหรับทำนองและเนื้อร้องของเพลงพื้นบ้านนั้น จะไม่มีกฎเกณฑ์แบบแผนที่แน่นอน จะใช้เสียงใด สูงแค่ไหน ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า ทำนอง เนื้อร้อง นี้ก็ได้อยู่ ว่างไรก็จะบรรเลง หรือเปล่งเสียงออกมาอย่างนั้น เพลง พื้นบ้านทั่ว ๆ ไป จะเป็นเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ และซ้ำๆ หรือยาวก็ได้ (พรรณราย คำโสภา. 2542: 22)

เพลงพื้นบ้าน เป็นสมบัติอันล้ำค่ายิ่งของมนุษย์ในแต่ ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของ วัฒนธรรม การรักษาวัฒนธรรม ถือเป็น การรักษาสสมบัติอันมีค่ายิ่งของชาติ เพราะศิลปวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น บ่งบอกถึงความเป็นชาติต่างๆ ศิลปวัฒนธรรมของไทยก็บ่งบอกถึง ความเป็นชาติไทย วัฒนธรรมไทยแต่ละท้องถิ่นก็ย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม ความ เชื่อ ความศรัทธาในแต่ละท้องถิ่น นั้นๆ เพลงพื้นบ้าน นอกจากจะเป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นแล้ว เพลงพื้นบ้านยังให้คุณค่าทางด้านต่างๆ แก่มนุษย์ใน แต่ละ สังคมอีกด้วย คือ

1. คุณค่าทางจิตใจ เพลงพื้นบ้าน นอกจากจะใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ แล้ว ยังถือเป็น อาหารสำหรับจิตใจ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของอารมณ์ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้สภาพของจิตใจดีขึ้น

2. คุณค่าทางสังคม เพลงพื้นบ้านเป็นกิจกรรมร่วมกันของชุมชน เช่น เรือมตรด (รำตรุษ การละเล่นพื้นบ้านของชาวสุรินทร์) ซึ่งเป็นการร่วมมือร่วมใจแสดงความสามัคคีของสังคม โดยร่วมกันเล่น ร้อง แห่ในขบวน และทำให้ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ประเพณีของสังคม ได้ทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความเป็นมิตร เกิดความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. คุณค่าทางวัฒนธรรม เพลงพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นและ บ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นและชาติต่างๆ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติของตน เป็นสิ่ง ที่ช่วยสร้างค่านิยมที่ดีในชุมชน เพลงพื้นบ้านยังสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละ ท้องถิ่น แต่ละชาติในเรื่องต่างๆ เช่น วิถีการดำรงชีวิต ประเพณี ภาษา เครื่องดนตรี และอื่นๆ (พรรณราย คำโสภา. 2542: 22)

ส่วนเหตุจูงใจที่เกิดขึ้นนั้น ก็แล้วแต่ว่าในขณะนั้นตัวผู้ขับร้องเพลงจะอยู่ในสภาพใด เช่น การออกแรงพร้อมกันก็ร้องว่า ฮุยเลฮุย เอ้า ฮุยเลฮุย เสียงก็สูงต่ำไม่เท่ากันและเมื่อคำอื่นๆ แทรก เข้ามาก็กลายเป็นเพลง ส่วนเพลงกล่อมเด็ก ก็อาจจะทำเสียง โอ อือ อา ขึ้น ก่อนแล้วแปลทำนองไป หาคำมาใส่เข้ากลายเป็นเพลงกล่อมเด็ก (ตุ้ย ชุมสาย. 2516: 49)

เพลงพื้นบ้านที่นิยมใช้ร้องเล่นส่วนมากเป็นเพลงพื้นบ้านแบบยาว คือ เพลงที่มีการร้อง เล่นเป็นเรื่องราวเป็นลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ โดยเริ่มจากการไหว้ครู การเกริ่น ประ ผูกรัก สู้ขอ ซิงซู้และบทจาก หรืออาจมีการเล่นเป็นดับต่างๆ ได้แก่ ดับเข้าบ้าน ดับซื้อควาย ดับเซานา ฯลฯ เพลงพื้นบ้านภาคกลางนิยมเล่นกันตามชนบทแถบจังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี อุทัยธานี เพชรบุรี ฯลฯ ในสมัยโบราณเมื่อมีงานเทศกาล พ่อเพลงแม่เพลงในจังหวัดต่างๆ จะมาประชันฝีปากกัน ด้วยท่วงทำนองเพลงพื้นบ้าน แต่ในปัจจุบันไม่ค่อยได้รับความนิยมเหมือน แต่ก่อน พ่อเพลงแม่เพลงตามจังหวัดต่างๆ ก็ไม่ได้มีการสืบทอดบทเพลงไว้ให้รุ่นหลังทำ ให้บทเพลง หลายๆ บทเพลงสูญหายไป พร้อมกับ การเสียชีวิตลงของพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าๆ

เพลงพื้นบ้านภาคกลางมีอยู่มากมายหลายเพลง แต่ละเพลงก็มีท่วงทำนองการร้องที่แตกต่างกัน ปัจจุบันนี้ยังไม่มีการวิจัยเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ที่เกี่ยวกับทำนองเพลง หรือทางร้องอย่างชัดเจน เพลงพื้นบ้านทุกเพลงมีทำนอง องค์ประกอบของทำนองได้แก่ ไม้โตเสียง แนวการดำเนินทำนอง พิสัยทำนอง (ความห่างของเสียงต่ำสุด และเสียงสูงสุดที่ใช้ในทำนองนั้นๆ) เพลงพื้นบ้านมีลีลาและจังหวะ พยางค์ไหนสั้น ยาว หรือทอดเอื้อน บางคณะนิยมร้องโต้ตอบระหว่างชายกับหญิง ด้วยเสียงเดียวกัน บางคณะจะร้องไปคนละเสียง ลักษณะและรูปแบบของบทเพลง ซึ่งส่วนใหญ่เพลงพื้นบ้านจะมีรูปแบบลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียวหรือเอกบท (ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. 2520: 9) หากศึกษากันอย่างลึกซึ้งแล้วจะทำให้เราทราบถึงรูปแบบและรายละเอียดของส่วนต่างๆ ที่มีอยู่ในเพลงพื้นบ้านได้อีกมากมายและมองเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ คำร้องต่างๆ ของเพลงพื้นบ้านก็มาจากธรรมชาติของชาวบ้าน จากจิตใจและความรู้สึกของชาวบ้านอย่างแท้จริง เพลงพื้นบ้านจัดเป็นมรดกทางปัญญาที่ได้สั่งสมต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน คำร้องของเพลงพื้นบ้านมีบทบาทต่อสังคมไทยหลายด้าน เช่น ให้ความบันเทิง สร้างความสามัคคี ให้ การศึกษา ควบคุมสังคม ระบายความในใจ และทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนได้อีกด้วย (สุกัญญา ภัทรราชย์. 2531: 268)

เพลงพื้นบ้านของภาคกลางจะแสดงออกมาในรูปแบบของการร้องเป็นส่วนใหญ่ และใช้สำเนียงภาษาชาวบ้านท้องถิ่นภาคกลาง การร้องมักจะร้องเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราฮี โดยฝ่ายชายจะร้องเกี่ยวขึ้นมาก่อน ฝ่ายหญิงจะร้องโต้ตอบกลับไป มีการใช้ถ้อยคำแบบสองแง่สองง่าม และเน้นความสนุกสนานเป็นหลัก เพลงพื้นบ้านภาคกลางมีอยู่หลายประเภท แยกตามวัตถุประสงค์ของเพลง และตามโอกาสที่ใช้เล่น เช่น ถูคูหน้าน้ำ ทอดกฐิน ออกพรรษา ก็จะนิยมเล่นเพลงเรือ เพลงหน้าผาย เพลงเครื่องท่อน เพลงรำภาขาวสาร เพลงร่ายพรรษา หน้าเกี่ยวข้าว นวดข้าว จะเล่นเพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต็นท์รำเคียว เพลงโนเนโนนาต เพลงจาก เพลงสงฟาง เพลงพานฟาง เพลงซักระดาน เพลงสงค่อลำพวน หน้าสงกรานต์จะเล่นเพลงพวง มาลัย เพลงพิชฐาน เพลงสงกรานต์ เพลงยั่ว เพลงระบำบ้านไร่ เพลงซำเจ้าหงส์ เพลงเหย่ย เพลงคล้องช้าง เพลงซักเย่อ เพลงแห่นางแมว และยังมีเพลงที่ใช้เล่นได้ทุกฤดูกาล สำหรับเพื่อความบันเทิง ใช้เกี่ยวพาราฮีกัน ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเทพทอง เพลงเรือ เพลงปรบไ้ ลำตัด เป็นต้น (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529: 189)

จังหวัดนครสวรรค์มีชื่อปรากฏมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี โดยเรียกว่าเมือง พระบาง เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญในการทำศึกสงคราม ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ภายหลังเรียกว่าเมืองชอนตะวัน และเป็นนครสวรรค์ในที่สุด โดยชาวบ้านเรียกกันว่า เมืองปากน้ำโพ ที่เรียกว่าปากน้ำโพ ก็คือบริเวณที่แม่น้ำ ปิง วัง ยม น่าน มาบรรจบกัน เรียกว่าปากน้ำโผล่ และเพี้ยนมาเป็น ปากน้ำโพ เรียกแม่น้ำสายนี้ว่าแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายหลักของประเทศไทยในการคมนาคมในอดีต นครสวรรค์ จึงกลายเป็นแหล่งที่ได้รับผลตกผลึกทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี การปกครอง และการศาสนา มรดกทางวัฒนธรรมได้ตกทอดมาสู่ปัจจุบันไม่เพียงเฉพาะวัตถุและสิ่งก่อสร้างเท่านั้น หากแต่ยังประกอบด้วยมรดกทางนามธรรมอันทรงคุณค่าที่ผ่านการคิดค้นสร้างสรรค์ด้วยควา มละเอียดอ่อน ได้แก่ ภาษา วรรณคดี นาฏกรรม กีฬา หัตถกรรม งานประเพณีและดนตรีได้ถูกถ่ายทอด ตามกลุ่มชุมชนต่างๆ แถบอำเภอใกล้เคียง (ธีรพล ชูศักดิ์. 2552: สัมภาษณ์)

เพลงร่ำวงพื้นบ้านของชุมชนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี นั้นที่ยัง นิยมเล่นนั้นได้แก่เพลง ร่ำวงพื้นบ้านภาษาถิ่นเรียก ร่ำวงยี่น ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบันของชาวชุมชนตำบลดอนคา ซึ่งมีความสำคัญทางวัฒนธรรมและประเพณีรวมทั้งวิถีชีวิตทั้งยังเป็นบทบาทสำคัญในการสืบทอดกัน มายาวนาน กำลังสูญหายไปกับกาลเวลาเนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ สนใจศึกษาขาดการเอาใจใส่ และไม่เห็นความสำคัญในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ (สมบุรณ์ ศรีบรรเทา. 2553: สัมภาษณ์)

ปัจจุบันสังคมไทยมีอัตราความผันแปรสูง เพราะเป็นสังคมข องโลกยุคใหม่พัฒนาการของ สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ จึงเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลง ึ่งหรือการคงอยู่ของ วัฒนธรรมเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ ทั้งปัจจัยทางสังคมและระยะเวลาซึ่งได้กล่าวไว้ในการสัมมนาเรื่อง วัฒนธรรมศึกษา กระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรมว่า “การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมย่อม เปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขของกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่วิธีใหม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของสังคมได้ดีกว่าย่อมทำให้เกิดความนิยมและเลิกใช้ วัฒนธรรมเดิมจึงต้อง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามยุคสมัย (ศรีจันทร์ น้อยสะอาด. 2544: 22)

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมชาวบ้านจากสังคมเกษตรกรรม การทำไร่ ทำนา ไปสู่สังคม อุตสาหกรรม การทำงานในโรงงาน วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงจากค่านิยมชาวบ้านสู่ค่านิยมคนเมืองมี การแข่งขันทางด้านอาชีพ ตลอดจนค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้ผู้คนมุ่งหารายได้เพื่อยกระดับฐานะ ทางสังคมเพื่อให้ตนมีรถมีบ้าน มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จึง ไม่มีเวลาให้กับการละเล่นต่างๆ อีกทั้งยังเวลาให้กับกิจกรรมทางสังคมน้อยลง การพบปะกันพูดคุยต่อหน้ากันน้อยลงเนื่องจากมี ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารสนทนาพูดคุยกันด้านอื่นแทนเช่น โทรศัพท์ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีเวลา และโอกาสมาร้องรำทำเพลงเหมือนอย่างแต่ก่อน บรรดาพ่อเพลง ึ่งที่เคยร้องเล่นกันมาตั้งแต่อดีต ก็นับวันจะหมดไปเรื่อยๆ เป็นเหตุให้พ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านในหลายท้องถิ่นเสื่อมความนิยมและ สูญหายไป

จากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่าการเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา เริ่มห่างหายไปจาก วิถีชีวิตของชาวดอนคามากขึ้นเนื่องจากเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ ให้ความสนใจ ร้องและละเล่นเพลง พื้นบ้านแบบดั้งเดิมกลับไปให้ความสนใจกับเพลงสมัยนิยมมากกว่า แต่ก็ยังมีเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่ง มารวมกลุ่มให้ความสำคัญและช่วยกันอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ไว้ แต่ก็ยังมีส่วนน้อยและมีความ เป็นไปได้ว่า อนาคตอาจจะหาคนสืบทอดได้ยากขึ้น

การศึกษา “เพลงร่ำวงพื้นบ้านของชุมชนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” เป็นอีกบริบทหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่จะช่วยเป็นสื่อเข้าถึงจิตสำนึก เกิดสติภูมิ เอกลักษณะ ความรัก ความสุข ความดีงาม ที่จะทำให้เกิดความสำคัญของภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้เรียนรู้ และสืบทอดกันมา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา อำเภотаตะโก จังหวัดนครสวรรค์
2. วิเคราะห์ทำนองเพลงรำวงพื้นบ้านตำบลดอนคา อำเภотаตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา อำเภотаตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้จะทำให้เห็นประโยชน์และสะท้อนถึงคุณค่าของเพลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนดอนคา ผลจากการศึกษาค้นคว้าจะช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมการขับร้อง เพลงพื้นบ้านดอนคาให้คงอยู่เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งรูปแบบและองค์ประกอบของ “เพลงพื้นบ้านดอนคา” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเชิงมานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ โดยแยกเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. ทำให้เข้าใจถึงบทบาทความสำคัญของเพลงพื้นบ้านในฐานะเพลงที่เป็น “สื่อ” ที่สะท้อนคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจใน “สาระ” ของเพลงพื้นบ้านดอนคา
3. เป็นการช่วยส่งเสริมข้อมูลด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นในส่วนเพลงพื้นบ้านโดยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. ความรู้ที่ได้จักเป็นประโยชน์ด้านการศึกษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อความยั่งยืน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. พื้นที่ในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ ชุมชนบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภотаตะโก จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่สำหรับเก็บข้อมูลภาคสนามในระหว่างเดือนเมษายน 2552 ถึงเดือน ธันวาคม 2553
2. ข้อมูลทางวัฒนธรรมและคติชนวิทยาเกี่ยวกับเพลงที่จะศึกษาได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นในรอบปี
3. สาระทางเพลงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะรวบรวมบทเพลง รำวงพื้นบ้านดอนคาที่ยังใช้เล่นในปัจจุบันโดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของบทเพลง การขับร้อง การแต่งกายในการแสดง โอกาสในการแสดงโดยรวบรวมเพลงพื้นบ้านมาวิเคราะห์ทั้งหมด 6 ได้แก่ เพลงมาลาพวงดอกไม้ เพลงชักชวนสาวงาม เพลงนครสวรรค์ของเรา เพลงเจ้าแก้วสาริกา เพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน และเพลงลาที

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิทยาการ หมายถึงบุคคลผู้ให้ข้อมูลหรือเป็นพ่อเพลงแม่เพลงอาชีพ หรือสมัครเล่นหรือเป็นผู้มีความรู้สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับเพลงได้
2. ผู้ร้อง ชาวภาคกลางเรียกผู้ร้องเพลงนำในเพลงโต้ตอบของฝ่ายชายว่าพ่อเพลงและเรียกผู้หญิงที่ร้องนำของฝ่ายหญิงว่า แม่เพลง ผู้ร้องคนแรกเรียกว่า คอตัน คนที่ร้องถัดไปเรียกว่า คอสอง คอสาม ตามลำดับ ในการเล่นเพลงโคราชของชาวโคราชจะเรียกคนที่ประกอบอาชีพ พิธีในการเล่นว่าหมอลำ รวมความทั้งชายหญิง ทางอีสานเรียก หมอลำ ทางภาคเหนือเรียกผู้เชี่ยวชาญในการเล่นว่า ซ่างซอ ซึ่งรวมความถึงชายหญิง ถ้าซ่างซอมารวมร้องเพลงโต้ตอบกันเรียก คู่ถ้อง ทางภาคใต้เรียกผู้ร้อง แม่คู่ หรือ แม่เพลง ซึ่งรวมความถึงชายหญิง ผู้ร้องหรือคอสองเรียก ท้ายไฟ
3. ครูพักลักจำ คือครูที่ร้องเพลงพื้นบ้านภาคกลางและภาคใต้มีได้ฝากตัวเป็นศิษย์ให้สอนเพลงโดยตรงหรือแอบฟังหรือได้ยินเพลงในกลอนที่ร้องแล้วจำเขามาร้องต่อ
4. เพลงร่ำวงพื้นบ้าน หมายถึงเพลงที่ชาวบ้านร้องเล่นกันมีจังหวะแบบเพลงร่ำวงใช้ร้องประกอบการละเล่นเต้นรำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในงานเทศกาลต่าง ๆ
5. วิเคราะห์ หมายถึง ศึกษาค้นคว้า โครงสร้างตลอดจนลักษณะสำคัญที่ต้องการค้นหา
6. องค์ประกอบของดนตรี หมายถึงส่วนประกอบของดนตรีที่เป็นโครงสร้างของบทเพลง องค์ประกอบทางด้านดนตรีที่ใช้ในการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านประกอบด้วย รูปแบบ (Form) ประโยคเพลงและจังหวะของเพลง (Sentence and Melodic Pattern) กลุ่มเสียง (Group tone) และบันไดเสียง (Scales)

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมจากบทเพลงร้อง ผู้วิจัยศึกษาบทเพลงร้องตามที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามและเอกสารที่เคยมีผู้บันทึกเอาไว้
2. การศึกษาทำนองเพลง ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปและบันทึกไว้เป็นโน้ตสากล

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยอาศัยแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

พระยาอนุমানราชชน (2513: 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมในฐานะที่ท่านเป็นนักมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicologist) ไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า อีกทั้ง ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 746) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่เกิดจากความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะเช่นเดียวกับ รัชนิกร เศรษฐ (2522: 119-120) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีวิธีการและผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคมไทยทุกเรื่อง และไม่จำกัดว่าต้องมีกฎหมายกำหนดไว้หรือเป็นกิจกรรมที่ “เจริญ” ตามเกณฑ์ของชนชั้นปกครองและสังคมเท่านั้น แต่รวมถึงชาวบ้านด้วย “วัฒนธรรม” ในความหมายนี้เน้นเรื่องอดีตและ “เอกลักษณ์ของชาติ” และอมรา พงศาพิชญ์ (2537: 1) ได้กล่าวถึงเรื่องวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มีใช้สิ่งที่มีมนุษย์ทำตามสัญญาชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัสดุสิ่งของ ขึ้นใช้ หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมและความคิด ตลอดจนวิธีการหรือกระบวนการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรมคือระบบในสังคมมนุษย์ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มี ใช้ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญญาชาตญาณ

วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันทำกิจกรรมร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกันว่าจะยึดระบบไหนดี พฤติกรรมใดบ้างที่อาจจะถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและมีความหมายอย่างไร แนวความคิดใดจึงเหมาะสม ข้อตกลงเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ในสังคม เพื่อสมาชิกในสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบ

อมรา พงศาพิชญ์ (2537: 3) ได้กล่าวถึงเรื่องของสังคมและวิถีชีวิตว่า ระยะเวลาแรก มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกันก็หาสามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นมีคนหลายครอบครัวอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน การใช้วิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดความอ่านอาจไม่สอดคล้องกันและปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมีระบบระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ซึ่งอาจเรียกรวมๆ ว่าวัฒนธรรม กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันเรียกว่าเป็นคนชาติพันธุ์เดียวกัน

วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกันทำความตกลง กันว่าจะยึดระบบไหนดี พฤติกรรมใดบ้างที่อาจจะถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและมีความหมายอย่างไร แนวความคิดใดจึงเหมาะสม ข้อตกลงเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ในสังคม เพื่อสมาชิกในสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบ ซึ่งอมรา พงศาพิชญ์ (2537: 3) ได้กล่าวถึงเรื่องของสังคมและวิถีชีวิตว่า ระยะแรก มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกันก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นมีคนหลายครอบครัวอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน การใช้วิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดความอ่านอาจไม่สอดคล้องกันและปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ ขึ้นก็จำเป็นต้องมีระบบระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ซึ่งอาจเรียกรวม ๆ ว่าวัฒนธรรม กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน เรียกว่าเป็นชนชาติพันธุ์เดียวกัน

สังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง สิ่งที่แยกสังคมหนึ่งว่าแตกต่างจากอีกสังคมหนึ่งก็คือ วัฒนธรรม ในขณะที่วัฒนธรรมก็เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประสานและผูกมัดคนไว้ในสังคมเดียวกัน เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้โครงสร้างของสังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของคนหลาย ๆ คนเข้าไว้ด้วยกัน รวมทั้ง สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525: 210) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ในหนังสือ วัฒนธรรมพื้นบ้าน แนวปฏิบัติภาคใต้ โดยได้กล่าวถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า มีบทบาทและหน้าที่น่านับการที่สำคัญ คือ ช่วยผดุงเสถียรภาพ และเป็นกำลังสนับสนุนการแผ่ขยายของแบบอย่างการดำเนินชีวิต เป็นสิ่งที่สังคมปกป้องรักษามาแต่อดีตทำให้ เราสามารถเข้าใจ ความต้องการที่จำเป็นรวมทั้งความมุ่งหมายของสังคมนั้น ๆ ตลอดจนถึงสิ่งที่กีดกันให้เกิดปัญหา ขัดขวางการอยู่ดีกินดี

แต่จุมพล หนีมพานิช (2532: 137) มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้
2. เป็นสิ่งได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน
3. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิดและไม่ใช้สิ่งที่ อาจจะถ่ายทอดทางพันธุกรรมนิสัยและความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น
4. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่าวัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนี้ย่อมมีความหมายเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม
5. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายสิ่ง หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง เป็นผลรวมของแบบแผนการดำเนินชีวิตหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม

พระยาอนุมานราชชน (2515: 73) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. มีการสะสม หมายถึง จะต้องมียุคเดิมอยู่ก่อนแล้วและสะสมยุคนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
2. วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึง ต้องรู้จักตัดแปลงและปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

อยู่ให้มีความเหมาะสมถูกต้อง

3. จะต้องมีการถ่ายทอด หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมนั้น มีการแพร่หลายในวงกว้าง
4. มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนรู้หรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อ ๆ กันไป

ส่วนศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2537: 1-22) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ วัฒนธรรมกับการพัฒนา ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในปริทัศน์วัฒนธรรมไทย 2538 โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติว่า วัฒนธรรมคือพลังของสังคมทางภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาทางเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมพร้อมๆ กันไป การปฏิบัติหรือพฤติกรรมของชุมชน หรือวิถีชีวิตของชุมชน คือวัฒนธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วัฒนธรรมคือการปฏิบัติหรือวิถีของชุมชน หรือสังคมการปฏิบัติ หรือวิถีชีวิตที่สะท้อนภูมิปัญญาของชุมชนหรือสังคม ซึ่งได้มาจากประสบการณ์จริงเลือกสรร กลั่นกรอง ลงมือใช้และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อๆ กันมา วัฒนธรรมเกิดจาก

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เมื่อสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งแตกต่างกัน ย่อมทำให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ มีความแตกต่างกันไป ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชน
4. มีการบูรณาการ
5. สร้างประสานสอดคล้องและความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

จะเห็นได้ว่าจาก ข้อมูลทั้งหลายของนักวิชาการ ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไป จึงเป็นหลักฐานยืนยันได้เป็นอย่างดีว่า วัฒนธรรมทางสังคม กลุ่มชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งดี บอกลถึงความเจริญงอกงามที่ควรสืบทอดกันต่อไป ที่เห็นได้ชัดกับชาวชนบทหรือคนพื้นบ้าน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันบริสุทธิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มชนในพื้นที่บ้านของเขาเองซึ่งได้มาจากวิธีการมุขปาฐะ (Oral Literature) กระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรม (Culture) หรือจารีตประเพณี (Tradition) ที่ปลูกฝังอยู่กับชาวบ้านท้องถิ่นชนบทมาจนถึงปัจจุบัน แต่ความเจริญของโลกยุคโลกาภิวัตน์ หรือ ยุค IT ที่เข้ามาสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้นักมานุษยวิทยาและผู้รักในด้านศิลปะพื้นบ้านต้องหาทางศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ ในด้านศิลปวัฒนธรรมอันดั้งเดิมสืบไป

ในเรื่องของสิ่งที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนท้องถิ่นนั้น กาญจนา อินทรสุณานนท์ (2542: 1-16) ได้จัดทำเอกสารประกอบการสอนรายวิชาพื้นฐาน มานุษยวิทยาภาควิทยาภาควัฒนธรรม (Introduction to Cultural Anthropology) ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีวัตถุประสงค์ ที่จะให้ผู้สนใจทำการศึกษารื่องราวของความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตแบบไทยๆ อันอบอุ่น ที่อยู่แบบเครือญาติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมมีความสุขอย่างแท้จริง เป็นโครงสร้างทางสังคมมานุษยวิทยา โดยได้กล่าวถึง กระบวนการที่ทำให้สังคมอยู่ดีมีสุข ได้แก่ อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณีและของดีศาสนา

ในการศึกษาเพลงพื้นบ้านโดยละเอียดนั้น กาญจนา อินทรสุณานนท์ (2532: 57-66) ได้ให้แนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบของเพลงพื้นบ้าน โดยเขียนลงในวารสาร “มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไว้ว่า เพลงพื้นบ้านนั้นมีต้นกำเนิดมาจากเพลงร้องมากกว่าเพลงบรรเลง บทเพลงต่างๆ มาจากผู้แต่งที่เป็นชาวบ้าน เพลงพื้นบ้านภาคกลางมีมากมาย แยกแยะได้หลายบทเพลง มีลีลาทำนองที่แตกต่างกัน แต่เพลงพื้นบ้านก็จะมีลักษณะเฉพาะของเพลงหลายประการ เช่น

1. ลีลาทำนอง จะเป็นทำนองสั้น ๆ วนไปวนมา ซ้ำและย้อนกลับต้นใหม่อยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการจดจำ และสืบทอดต่อ ๆ กันมา

2. ภาษาที่ใช้ในเพลงพื้นบ้านนั้นเป็นภาษาพูดไม่ใช่ภาษาเขียน ฟังเข้าใจง่าย ไม่มีศัพท์สูงเรียกกันว่าภาษาชาวบ้าน และยังมีคำประเภทสองแง่สองง่าม แทรกอยู่ด้วยเสมอ ไม่ว่าจะป็นในรูปแบบของคำผวน คำเปรียบเทียบ คำที่ใช้ตัวอักษรแทนกัน หรือคำประเภทหักข้อรอ

3. ลักษณะคำประพันธ์ เพลงพื้นบ้านจัดอยู่ในประเภทมุขปาฐะ สืบทอดโดยการได้ยินได้ฟังต่อ ๆ กันมา บทกลอนต่างๆ ก็นำมาจากภาษาพูดที่ใช้กันในปัจจุบัน โดยมีคำประเภทกล้อ งามของจำพวกสุภาพสิต หรือคำพังเพยต่างๆ กลอนเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นกลอนแปดที่เรียกว่ากลอนหัวเดียว

4. เรื่องราวในบทเพลง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การทำมาหากิน ความเป็นอยู่ เรื่องในครอบครัว ความเชื่อถือต่างๆ บทเพลงจะเป็นลักษณะเพลงปฏิพากย์ คือ มีการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวพาราสิ จุดเด่นอยู่ที่สำนวนโวหารและเชิงไหวเชิงพริบกัน การดำเนินเรื่องราวในบทเพลงพื้นบ้านนั้น เริ่มจากการไหว้ครู บทเกริ่น หรือปลอบ บทประหรือทักทาย การผูกรัก การส่ซอ ลักพาหนี ชิงชู้ หรือตีหมาแมวและบทลาจาก

5. การแทรกเรื่องราวต่างๆ ที่น่าสนใจในขณะนั้น หรืออาจแทรกเรื่องราวที่สนุกสนานไปอีกก็ได้ การแทรกคติสอนใจ ในบทเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่มักพบว่าการแทรกคติสอนใจอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดสิ่งที่ตั้งามต่อสังคม

6. โอกาสในการร้องเพลง เพลงพื้นบ้านนั้นร้องเล่นกันได้หลายโอกาส ทั้งงานบุญงานกุศล ในงานเทศกาล หรือตามโอกาสต่างๆ โดยสามารถแยกได้หลายโอกาส เช่น ร้องเล่นเพื่อความสนุกสนาน ร้องประกอบการทำงาน ร้องในโอกาสเฉลิมฉลองต่าง ๆ และสามารถร้องเล่นในงานอื่น ๆ ที่ผู้ชมมีความประสงค์จะให้เล่น

และนอกจากนี้ กาญจนา อินทรสุวานนท์ (2525: 151) ได้มีแนวคิดที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง โดยได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นดังนี้

1. สืบหาแหล่งเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่ ซึ่งจะอยู่ตามชนบท ตามตำบล ตามหมู่บ้านที่ยังมีชาวบ้านจดจำเพลงได้
2. บันทึกเพลงพื้นบ้าน ทำได้หลายรูปแบบ เช่น บันทึกโดยใช้เทปบันทึกเสียง วิทยุโอ เขียนและบันทึกเป็นโน้ตเพลงไว้ ถ่ายภาพนิ่งท่าทางของผู้เล่น และร้องเพลง
3. นำเพลงพื้นบ้านที่สืบค้นและบันทึกไว้มาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบ คือ วิเคราะห์ทางคติชนวิทยา วิเคราะห์เชิงปรัชญา วิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา และวิเคราะห์เชิงดนตรี
4. ศึกษาเกี่ยวกับเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบเพลง ลักษณะการขับร้อง ลีลาทำนองของเพลงพื้นบ้าน บันทึกโน้ตเป็นการขับร้อง ทางรับ เครื่องประกอบจังหวะ ฯลฯ
5. จัดการศึกษาเพลงพื้นบ้านสามารถจัดได้ทั้งทางตรง เช่น การจัดการเรียนการสอน โดยตรงและทางอ้อม เช่น การจัดการแสดง จัดรายการเพลงพื้นบ้านผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ฯลฯ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ หัวข้อของเนื้อหาเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในระบบสังคมวิทยา อันยั่งยืน ในปัจจุบันจะเรียกว่า สังคมเข้มแข็ง หรือชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้วัฒนธรรม ประเพณีเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของสังคมนั้นๆ

จากการศึกษาพบว่ามีศัพท์ที่ใช้เรียกเพลงพื้นบ้านหลายคำ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงพื้นเมือง เพลงชาวบ้าน เพลงหมู่บ้าน เพลงประจำเผ่า เพลงปฏิพากย์ เพลงนอกศตวรรษ

คีตการชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งคำที่บัญญัติขึ้นมาใช้นี้ นักมานุษยวิทยากริทยาจะเรียกว่า "Folksongs" ได้มีนักวิชาการและผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้หลาย तरहด้วยกัน รวบรวมเพื่อเก็บข้อมูลไว้ก่อนที่บรรดาศิลปิน พ่อเพลง แม่เพลง รุ่นอาวุโสจะจบสิ้นชีวิตลง โดยเยาวชนรุ่นหลังแล้วไม่ใส่ใจที่จะสืบทอดต่อไป ซึ่งสุภักดิ์ อนุกุล และวลัยพร นิยมสุจริต (2548: 8) ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมา เริ่มต้นจากผู้ใดร้องเป็นคนแรกไม่มีปรากฏ แต่เป็นที่แน่นอนว่าสมัยก่อนไม่มีมหรสพให้ความสุขความบันเทิงเหมือนปัจจุบัน คนในท้องถิ่นจึงต้องใช้ความสามารถ ปฏิภาณคิดเพลงเพื่อให้เกิดความบันเทิงในกลุ่มของตน ต่อมามีการแสดงร่วมด้วย ผู้แสดงจะฝึกหัดจนชำนาญ เพื่อให้การแสดงออกมามีความมีระเบียบเป็นแบบแผนแล้วพัฒนามาเป็นระบำรำฟ้อนและการแสดงประเภทเล่นเป็นเรื่อง อาจเป็นเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตก็ได้ ส่วนการเดินทางเรื่องก็ยังใช้เพลงเป็นตัวนำ เช่น เพลงเดินกำรำเคียว เพลงพวงมาลัย การแสดงที่เล่นเป็นเรื่องจะมาจากสิ่งสมมุติ

แม้ว่าแต่ ละท้องถิ่นจะมีทำนองและเนื้อร้องแตกต่างกันแต่ก็มีคุณค่านอกจากให้ความเพลิดเพลินแล้วยังให้ข้อคิด คติธรรมที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกัน

สุภัญญา สุจฉายา (2525: 10) ได้กล่าวว่า เพลงปฏิพากย์เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ที่พบในทุกภาคของไทย ทั้งเผ่าไท (ไทน้อย) และของกลุ่มชนอื่น แต่เพลงที่ร้องนั้น แตกต่างกันไปทั้งทำนอง เนื้อหา เครื่องดนตรีประกอบ และโอกาสที่ร้อง

ซึ่งมนตรี ตราโมท(2497: 50) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ โดยที่ในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ต่างก็ได้สร้างแบบแผนการร้องและสำเนียงภาษาให้เป็นไปตามความนิยมเฉพาะของตน ซึ่งมักจะร้องในเทศกาลหรืองานที่มีการชุมนุมของคนในท้องถิ่นเพื่อความรื่นเริง ผ่อนคลาย ในทำนองเดียวกัน ทศนิยม์ ทานตวนิช (2523: 41) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงของชาวบ้าน ซึ่งเกิดจากไหวพริบปฏิภาณและความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย บทเพลงมีลักษณะคมคายแฝงความเรียบง่าย ส่วนใหญ่จะสะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด และความเชื่อในท้องถิ่นนั้นเช่นเดียวกับ สุมาลย์ เรืองเดช (2526: 41) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมปากเปล่าที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งถ่ายทอดกันมาด้วยการจำสำหรับใช้ร้องเล่นในแต่ละท้องถิ่น แล้วแพร่กระจายจากถิ่นหนึ่งไปอีกถิ่นหนึ่ง สุจิตต์ วงษ์เทศ (2523: 1) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นเมืองไว้ว่า เพลงพื้นเมือง หมายถึง บรรดาเพลงที่ประชาชน ซึ่งไม่ใช่ชาวเมืองหรือชาวจังหวัดวังทองจดจำ เพื่อเล่นสนุกกันต่อๆ มาและอนง นาวิกมูล (2527: 77) ได้กล่าวถึงลักษณะของเพลงพื้นเมืองว่า ลักษณะเด่นที่สุดของเพลงพื้นเมือง คือ มีความเรียบง่าย ฟังแล้วเข้าใจทันที ถ้ามีกา รเปรียบเทียบสัญลักษณ์อย่างไรก็สามารถแปลความหมายได้โดยไม่ยากนัก นอกจากนี้ อนง นาวิกมูล (2537: 3-20) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการอนุรักษ์ส่งเสริมเพลงพื้นบ้านไว้ในหนังสือเพลงนอกศตวรรษ ในแง่มุมต่างๆ ว่าเพลงพื้นบ้านเป็นเพลงบทที่ไร้ตำนาน โดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่งคนแรก แต่ร้องกันมาตามปาก ด้วยการจดจำคือ สืบทอดกันด้วยความจำโดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่บังเอิญหรือไม่ก็ได้ เพลงที่ร้องนั้นติดปาก ติดหูของผู้ที่ฟัง จึงนิยมร้องกันต่อๆ มา โดยมีลักษณะดังนี้

1. บทเพลงมีความเรียบง่ายในการใช้ถ้อยคำ สำหรับการร้อง การเล่น
2. เน้นความสนุกสนานบันเทิงเป็นหลักโดยการสอดแทรกคำสองแง่สองง่ามเพื่อความสนุกสนาน
3. ผู้แสดงต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบเฉียบพลันในการโต้ตอบกันระหว่างหญิงกับชาย
4. เป็นมรดกทางวรรณกรรม
5. แสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านได้เด่นชัด
6. รูปแบบจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2522: 30-132) อธิบายถึงลักษณะของเพลงพื้นบ้านไว้ว่าเป็นเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ ถ้อยคำภาษาที่ใช้เป็นคำไทยแท้ เรียบง่าย แต่ฟังแล้วกินใจ เข้าใจได้ทันที คำพูดโต้ตอบกันระหว่างหญิงชาย อาจมีถ้อยคำหยาบคายบ้าง แต่ก็ถือเป็นโวหารของศิลปิน เครื่องประกอบจังหวะนั้นในขั้นตอนแรกก็เป็นเพียงการปรบมือ ต่อมาจึงนำเครื่องดนตรีบางอย่างเข้ามาประกอบ เช่น ฉิ่ง กรับ และกลอง เป็นต้น และอังคณา ใจเหิม (2538: 94-95) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพลงหรือดนตรีพื้นบ้านทางมานุษยดุริยางควิทยา ว่าต้องอาศัยการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลักทั้งด้วยวิธีการสังเกตการณ์ สอบถาม และเข้าไปอยู่ร่วมกับชาวบ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและละเอียดที่สุด นอกเหนือไปจากการศึกษาชุมชนทางด้านกายภาพแล้ว ก็ควรสนใจข้อมูลทางวัฒนธรรมทุกด้าน และบันทึกเอาไว้

เพื่อให้ผู้อ่าน อ่านแล้วเข้าใจได้ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง ความเชื่อ การศึกษานิตานตำนานท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งก็คือการศึกษาในด้านชาติพันธุ์วรรณ(Ethnography) ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่ช่วยในการทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ดนตรี หรือบทเพลงของชุมชนนั้น

กฤษฎณา แสงทอง (2540: 1-2) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่องเพลงปฏิพากย์ : วัฒนธรรมการ ดนตรีและภาพสะท้อน สังคมของชาวตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ในสาขาวิชา วัฒนธรรมศึกษา ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นความดั้งเดิม รวมทั้งสภาพชีวิตการทำมาหากินและค่านิยม ต่างๆ บทบาทของเพลงได้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากความเจริญทาง เทคโนโลยีด้านต่างๆ เช่น เทคโนโลยี การเกษตร อุตสาหกรรม การสื่อสาร บันเทิง การคมนาคม การศึกษาที่สังคมไทยได้รับอิทธิพลความเจริญด้านต่างๆ มาจากตะวันตก รวมทั้งองค์ประกอบของ เพลงพื้นบ้าน ทำให้บทบาทของเพลงในปัจจุบันจึงเปลี่ยนไปจากสิ่งที่ศิลปิน เจตนาสร้างสรรค์ ให้เป็น สิ่งบันเทิงแก่ชีวิตมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งนำมาแสดงเพื่อการอนุรักษ์มากกว่าการเล่นเพื่อความ สนุกสนาน การเล่นเพลงปฏิพากย์ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เล่นเฉพาะโอกาสที่ได้รับเชิญในการแสดง และการสร้างสรรค์เพลงแทบไม่มี มีเพียงการจดจำของเก่ามาว่ากันเท่านั้น ซึ่งนับวันผู้สืบทอดก็มี จำนวนน้อยลง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพลงปฏิพากย์ ตำบลเขาทอง เป็นเพียง วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ที่บอกวิถีชีวิตเกี่ยวกับการเล่นและสันตนาการของชาวตำบลเขาทองใน อดีตเท่านั้น

สาคร พรหมนิน (2538: 298) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏ ใน เพลงกล่อมเด็ก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชผลสรุปพบว่า วัฒนธรรมที่ปรากฏมี 2 ประเภท ใหญ่ๆ ได้แก่

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การแต่งกายและ การทานอาหาร ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านอำเภอปากพนัง นิยมสร้างที่อยู่อาศัยแบบเรียบง่าย ชั้นเดียว มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่งกายตามสมัยนิยมแบบภาคใต้ทั่วไป และนิยมทาน อาหารรสจัด

2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ผลจากการศึกษาพบว่า ชาวอำเภอปากพนังเชื่อในเรื่องภูแห่งกรรมไสยศาสตร์ มีค่านิยมในความเป็นอิสระ รักพวกพ้อง ยึดมั่นในจารีตประเพณี

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (2534: 231) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางคศิลป์ พบว่าการร้องเพลงนั้นเป็นการแสดงชั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพื่อถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ การร้องเพลงสามารถแสดงออกถึงความรู้สึก และอารมณ์ได้ชัดเจนกว่า เสียงดนตรี เพราะการร้องเพลงมีการเชื่อมโยงกับภาษา ได้แก่ คำร้อง ซึ่งมีความหมายที่เฉพาะเจาะจง และถึงแม้การร้องนั้นจะไม่มีคำร้อง เสียงก็ยังสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์แก่ผู้ฟังได้ เนื่องจากเสียงร้องที่ต่างจากการอ่านหรือการพูด ดังนั้นการร้องเพลง จึงเป็นศิลปะที่สามารถดึงดูดให้ ผู้ฟังเกิดความรู้สึกอ่อนไหว และมีอารมณ์ต่อเสียงร้องนั้นได้ ในทำนองเดียวกัน พรรณราย คำโสภา (2542 222) ได้ศึกษาวิจัยและทำปริญญานิพนธ์เรื่อง“การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน

จังหวัดสุรินทร์” ผลสรุปพบว่า ดนตรีพื้นบ้านกันตรึม เพลงประกอบการแสดง แต่เดิมนั้นมีจุดประสงค์ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนานร่าเริงของชาวบ้านเป็นทำนองสั้นๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ต่อมา มีการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นรูปแบบมากขึ้น โดยได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมจากหน่วยงานทางราชการ ให้ผู้ชำนาญทางดนตรีกันตรึม นำเอาบทเพลงเก่าแก่ที่มีความไพเราะอ่อนหวาน สนุกสนาน และได้รับความนิยมในชุมชนเป็นเวลายาวนาน นำมาใช้บรรเลงประกอบการแสดงกันตรึมและเพลงประกอบการแสดงให้แสดงในงานต่างๆ ทั่วไป ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล แต่เดิมเครื่องแต่งกายนักดนตรี ผู้รำ ผู้แสดง ไม่ได้คำนึงถึงมากนัก แต่งกายตามสบายตามสมัยนิยม สวยงามยิ่งขึ้นมาแต่เสียงแต่เดิมมีลักษณะเฉพาะ ต่อมาได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตก ทำให้มาตราเสียงของเพลงกันตรึมเปลี่ยนไป ใกล้เคียงกับมาตราเสียงสากลมากขึ้น การเทียบเสียงจะนิยมใช้ขอเทียบเสียงเข้ากับปี่อ้อ โดยเทียบเสียงเป็นคู่ 4 และคู่ 5 คำร้องจะเป็นภาษาเขมรสูง (คแมลือ) หรือภาษาเขมรปนไทย การประสานเสียงจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ เพราะลักษณะการบรรเลงผู้บรรเลงดนตรีกันตรึม เครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนอง ตรวี ปี่อ้อ จะบรรเลงตลอดเสียงร้อง รูปแบบโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลงจะเป็นทำนองซ้ำๆ กลับไปกลับมา ทำให้ ฟังง่าย เข้าใจง่าย บทเพลงประกอบการแสดงของหมู่บ้านดงมัน แต่ละบทเพลงจะมีทำนองที่สั้นๆ ไม่สลับซับซ้อน จังหวะทำนอง มีจังหวะความไพเราะ ง่ายต่อการจดจำ มีสำเนียงนุ่มนวล เทคนิคการบรรเลงแพรวพราวเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวอีสานใต้

สมจิตร กัลป์ยาศิริ (2542) ได้วิเคราะห์เพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์พบว่า เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่ใช้คำน้อย แต่มีความหมายมาก เป็นเพลงที่ใช้คำให้เกิดภาพในจิตใจ ใช้ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์ และใช้คำประเภทสร้อยคำ เนื้อหาของเพลงเป็นเพลงเกี่ยวพาราสิ รำพึงรำพันถึงคนรัก และกล่าวถึงธรรมชาติมากที่สุด

คุณค่าทางสังคมวิทยา เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่แสดงถึงค่านิยม ยึดถือในจารีตประเพณี และกล่าวถึงอาชีพต่างๆ ในสังคม เช่น อาชีพทำนา คล่องช้าง ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันของชายหญิงในสังคม

คุณค่าทางด้านอารมณ์ เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ให้ความเบิกบานใจ ความเพลิดเพลินและเกิดจินตนาการตามเนื้อร้อง

คุณค่าทางจริยศาสตร์ เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม ความต้องการทางเพศ เก็บศทางเพศ ในลักษณะการก้าวร้าว การขัดแย้งความผิดให้ผู้อื่นและถ้อยหลังไปสู่ชีวิตหลัง

คุณค่าทางดนตรี เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ เพลงที่มีทำนองจังหวะช้า โหยหวน และทำนองจังหวะเร็ว ลักษณะท่วงทำนองที่ร้องเป็นช่วงเสียงแคบๆ บันไดเสียงเป็น 5 ชั้น (Pentatonic Scale) ลักษณะการร้องเป็นลักษณะร้องพลิกแพลง ทำนองการร้องแต่ละรอบแตกต่างกันไปบ้าง แต่เค้าโครงทำนองจะเหมือนเดิม (Improvisation)

พจนารถ แสงประดับ (2538) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เสียงเสนาะ” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เพลงบอก สร้อย เสียงเสนาะ เป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อ 2468 เรียนหนังสือถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา เรียนไม่จบเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มหัดเล่นเพลงบอกเมื่ออายุ 17 ปี และยึดอาชีพเป็นนักเพลงบอกมาจนถึงปัจจุบัน นับเวลาได้นานกว่า 52 ปี มีเทคนิคการร้องเพลงบอกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมีสำเนียงเพลงบอกที่ไพเราะน่าฟัง รวมทั้งสามารถใช้ถ้อยคำที่ กลมกลืนและเห็นภาพจนได้ มีผลงานวรรณกรรมเพลงบอกหลายเรื่องที่ได้รับรางวัล ด้านองค์ประกอบของวรรณกรรมปรากฏว่า เนื้อเรื่องมีความหลากหลาย แนวคิดที่ปรากฏมีผลต่อชีวิตและสังคมในสภาวะการณ์ต่างๆ ซึ่งบทกลอน เหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณ์ และทัศนคติที่ลึกซึ้ง

การแบ่งประเภทของเพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้านสามารถแบ่งออกตามจุดประสงค์ของการนำเพลงไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ได้ดังนี้

1. เพลงกล่อมเด็ก คือเพลงที่ร้องเพื่อกล่อมเด็กให้นอนหลับได้ไวซึ่ง มักมีทำนองที่อ่อนหวาน อ่อนโยน มีเรื่องราวกล่าวถึงภาวการณ์นอน เรื่องราวของความรักความอาทรของแม่ที่มีต่อลูก หรือการเปรียบเทียบความน่ารักน่าเอ็นดูของเด็ก
2. เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็กหรือเพลงหยอกเด็กเป็นเพลงที่ร้องเพื่อปลอบหรือหยอกเด็ก เป็นเพลงสั้นๆ ใช้คำง่ายๆ มักเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อเรียกร้องความสนใจของเด็ก เช่น “เพลงกูกักไก่” “เพลงนกเค้าฮ้อง กุกกรู กุกกรู กุกกรู” และมีการแสดงท่าทางประกอบฝึกให้เด็กรู้จักใช้อวัยวะแขน – ขา
3. เพลงร้องเล่น คือเพลงที่ใช้ร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน อาจเป็นเพลงร้องธรรมดาหรือเพลงล้อเล่น เพลงร้องเล่นเป็นเพลงสั้นๆ เล่นคำคล้องจองและเล่นเสียงและเล่นเสียงสูงต่ำ เนื้อหาของเพลงนำมาจากสิ่งรอบๆ ตัวเด็ก เรื่องธรรมชาติ ครอบครัว เพื่อนฝูง เพราะมุ่งกระทุ้งเสียงให้สนุกสนานเท่านั้น เช่น “ขี้ตู่กลางนา ขี้ตาตุ๊กแก ขี้มูกยายแก่ ออระแ้ว ออระซอน”
4. เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก คือเพลงที่เด็กใช้ร้องประกอบการเล่น อาจเป็นการร้องกลุ่ม ร้องเดี่ยว หรือสลับกันร้องก็ได้ บางทีก็มีการตลมือให้จังหวะหรือท่าทางประกอบ เช่น “เพลงจ้ำจิมะเขือเปราะ” เป็นต้น
5. เพลงโต้ตอบ เพลงโต้ตอบชายหญิง หรือ เพลง ปฏิพากย์ที่ใช้ร้องโต้ตอบกันในเชิงเกี้ยวพาราสี ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ปฏิภาณและการใช้โวหารซึ่งไหวชิงพริบกัน
6. เพลงร้องรำพัน คือเพลงร้องเดี่ยวเพื่อพรรณนาอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวหรือพรรณนาสิ่ง ที่พบเห็น เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาจร้องธรรมดาหรือมีเครื่องดนตรีประกอบ การร้องก็ร้องได้ทุกโอกาสไม่เจาะจงเทศกาล ได้แก่ เพลงพาดควายซึ่งเด็กเลี้ยงควายร้องเล่นในยามเย็น เพลงขอทานซึ่ง วณิพกร้องคลอกับฉิ่ง (ภาคกลาง)

7. เพลงประกอบการละเล่นของผู้ใหญ่ คือเพลงที่ร้องประกอบการละเล่นของชาวบ้านทั้งชายและหญิงในยามตรุษสงกรานต์ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นการละเล่นที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเข้าทรงหรือเรียกว่า เพลงเข้าผี นิยมเล่นตอนกลางคืน เช่น เข้าทรงแม่ศรี ลิงลม นางด้ง นางสาก นางสุ่ม นางกะลา นางควาย นางช้าง นางกะโหลก นางปลา การละเล่นกลุ่มนี้มีลักษณะ กึ่งการละเล่นกึ่งพิธีกรรม เพราะเป็นการเชิญผีชนิดต่างๆ ให้เข้ามาสิงร่างของผู้เล่นที่เป็นคนทรง โดยร้องเพลงเชิญผี เมื่อผีเข้าแล้วคนทรงจะทำท่าทางต่างๆ เช่น วิ่งไล่ชนคน

8. เพลงประกอบพิธีกรรม คือใช้ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิต พิธีกรรมตามปฏิทินและพิธีรักษาโรค เพลงประกอบพิธีจะเป็นส่วนสำคัญเพราะได้สรุปจุดประสงค์หรือหลักการในการทำพิธีนั้นๆ ไว้ในบทร้อง ส่วนดนตรีที่บรรเลงประกอบก็ช่วยทำให้ผู้เข้าร่วมในพิธีเกิดอารมณ์ คล้อยตาม เพลงประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ บทแห่ล่ บทสวดขวัญในพิธีทำขวัญเด็ก พิธีโกนจุก พิธีบวชนาค และพิธีแต่งงาน เพลงประกอบพิธีกรรมตามปฏิทิน ได้แก่ เพลงตรุษ (ตรุษ) ของชาวสุรินทร์ เพลงร่ายพรของชาวพนมทวน กาญจนบุรี ซึ่งร้องก่อนวันออกพรรษาเดือน 11

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพลงฉัซซา โสคติยานุรักษ์ (2542: 2-65) ได้กล่าวถึงแนวทางในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพลง สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของเสียง แยกได้คือ

1.1 ความเข้มของเสียง (Volume) หมายถึง ความดัง – เบาของเสียง

1.2 ระดับเสียง (Pitch) คือเพลงที่เริ่มต้นด้วยระดับเสียงอะไร

1.3 น้ำเสียง (Ton) คือคุณภาพของเสียงร้อง

2. รูปพรรณหรือพื้นผิว (Texture) คือความหนาแน่นของเนื้อผิว (Textural Density) โดยการดูโน้ตเพลงแล้วทำให้ทราบว่า เนื้อเพลงที่ความหนาแน่นหรือบางเบาอย่างไร เช่น ถ้ามีโน้ตอยู่ประปรายก็เรียกว่า เนื้อผิวบางเบา ถ้ามีโน้ตมากก็เรียกว่า เนื้อผิวหนาแน่น และนำทั้งสองลักษณะมาเปรียบเทียบกันในระหว่างประโยคเพลง

3. รูปแบบ (Form) หมายถึง โครงสร้างที่เป็นรูปแบบในการประพันธ์เพลงเช่นเดียวกับฉันทลักษณ์ของบทประพันธ์ประเภทร้อยกรองที่บอกตำแหน่งของคำที่ต้องสัมผัสกัน โครงสร้างของเพลงเรียกว่า ตอน (Section) เป็นตัวกำหนดแบบแผนในการอ้างถึงแต่ละตอนจะใช้อักษร A B หรือ C ก็จะเรียกตอนนั้นว่า ตอน A โดยจะมีลักษณะรูปแบบดังนี้

3.1 รูปแบบ 3 ตอน (Binary Form) ทำนองเพลงที่ร้องมักจะเป็นเพลงขนาดสั้น อาจมีความยาว 2 – 4 ประโยค

3.2 รูปแบบ 3 ตอน (Ternary Form) มีรูปแบบคือ A B A มีลักษณะการเน้นการนำเสนอแนวคิดของเพลงในเรื่อง “การนำเสนอตอนแยก (Contrastion) เน้นการนำเสนอแนวคิดที่แตกต่างด้วยท่อน B ซึ่งถือว่ามีความหนักหนาที่สุดทั้งในแง่เนื้อหาและอารมณ์ที่แตกต่าง หรืออาจเรียกว่า ตอนแยก ซึ่งมีเนื้อหาเข้มข้นและมีขนาดความยาวมากกว่าท่อน A ”

4. ทำนอง (Melody) หมายถึงการนำเสียงสูงต่ำมาวางเรียงกัน แยกเป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

4.1 จังหวะของทำนอง หมายถึง อัตราส่วนของตัวโน้ตที่ไม่มีระดับเสียงรวมทั้งตัวหยุดนำลักษณะจังหวะมาแยกวิเคราะห์ทำให้ทราบถึงลักษณะจังหวะที่สำคัญ เช่น จังหวะที่เล่นซ้ำ จังหวะที่แปรจากลักษณะจังหวะที่ผ่านมา

4.2 ทิศทางของทำนอง คือ การดำเนินทำนองจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตตัวหนึ่ง มีอยู่ 3 ทิศทาง คือ ทิศทางขึ้น (โน้ตตัวหลังจะมีระดับเสียงสูงกว่า) ทิศทางลง (โน้ตตัวหลังจะมีระดับเสียงต่ำกว่า) ทิศทางคงที่ (โน้ตย้อยู่ระดับเสียงเดิม)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเพลงร่ำวงพื้นบ้าน กรณีศึกษาตำบลดอนคา ตำบลดอนคา จังหวัด นครสวรรค์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเก็บ ข้อมูลภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลจริงเชิงประจักษ์ของชุมชนโดยศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของ พื้นที่ ผู้คน และเพลงพื้นบ้านที่ยังมีการเล่นอยู่ในปัจจุบันนอกจากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวม วิเคราะห์เรียบเรียงรายงานการวิจัยในรูปแบบบรรยายเชิงพรรณนาข้อมูลและผู้วิจัยได้กำหนดแนวทาง วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเอกสารหลัก ได้รวบรวมข้อมูลจำแนกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ** แยกส่วนที่จะศึกษาออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนและข้อมูลในส่วนของวัฒนธรรมดนตรี

1.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของตำบลดอนคา ได้แก่ลักษณะที่ตั้ง สภาพบ้านเรือน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ประชากร การสาธารณสุข โภค การสาธารณสุข การศึกษา การปกครอง การประกอบอาชีพ ศาสนา การแต่งกาย ภาษาและครอบครัว การใช้วิธีสำรวจ สังเกต บันทึกภาพรวมทั้งการสอบถามสัมภาษณ์จากชาวบ้านหรือผู้เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรี ได้แก่ประวัติความเป็นมาของการขับร้องเพลงพื้นบ้าน เนื้อหาของบทเพลง การแต่งกายในการแสดง การถ่ายทอด รูปแบบการแสดง โอกาสในการแสดง ทักษะคดีที่มีต่อเพลงพื้นบ้าน ข้อมูลส่วนนี้จะใช้วิธีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ สอบถาม สัมภาษณ์วิทยากรและชาวบ้านที่มีความรู้

2. **ข้อมูลทุติยภูมิ** ได้จากการศึกษาคำว่า รวบรวมเอกสารและสิ่งพิมพ์ได้แก่ เอกสารวารสาร จุลสาร รายงานการสัมมนา และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้า จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 2.1 หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 2.2 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.4 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2.5 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
- 2.6 ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.7 ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
- 2.8 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วิธีที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมเอกสาร

- 1.1 ข้อมูลด้านความรู้ ด้านประวัติ แผนภูมิ และสถิติต่างๆเกี่ยวกับท้องถิ่น
- 1.2 บทความวารสาร งานวิจัย และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านประวัติความเป็นมา ประเพณี วิถีชีวิต ข้อมูลที่มีผู้เคยศึกษาและรวบรวมไว้
- 1.3 สัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์วิทยากรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติส่วนตัววิทยากร สถานภาพ การศึกษาประสบการณ์ร้องเล่นเพลง การแต่งกาย รูปแบบการแสดง การถ่ายทอด การร้องเพลงในโอกาสต่างๆ

2. รายนามวิทยากรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและเพลงพื้นบ้านดอนคา

2.1 นายสมบุญ	ศรีบรรเทา
2.2 นางขจี	ศรีบรรเทา
2.3 นายพั๊ด	รอดรักษา
2.4 นางมา	รอดรักษา
2.5 นางไหว	ศรีบรรเทา
2.6 นางเหลื่อม	ชุมโมก
2.7 นางเมี้ยน	ศรมาก
2.8 นางเร	เสื่อน้อย
2.9 นายสมาน	ภูยงค์
2.10 นายใบ	ศรีบรรเทา
2.11 นายหริ	ชุมโมก
2.12 นายปลุก	เสื่อน้อย
2.13 นายประสงค์	ทัพหมี
2.14 นางจันทร์	ทัพหมี

3. บันทึกภาพโดยใช้กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกภาพแวดล้อมของชุมชนและภาพกิจกรรมการแสดงร้องเล่นเพลง

4. บันทึกเพลง การสัมภาษณ์วิทยากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องตลอดจนการบันทึกเสียงจากการร้องเพลงของวิทยากร

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อผู้นำชุมชนแจ้งความประสงค์ในการเก็บข้อมูล
2. แนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยในครั้งนี้
3. จัดทำแบบสัมภาษณ์
4. พุดคุย สอบถามและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้านทั่วไป วิทยากรและผู้เกี่ยวข้อง

5. ติดต่อนัดหมายวิทยากรที่เป็นพ่อเพลงแม่เพลงเพื่อทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล
6. บันทึกข้อมูลด้วยการจดบันทึก บันทึกเสียงด้วยแถบบันทึกเสียงและบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายภาพ

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. อุปกรณ์ในการจดบันทึกและกระดาษบันทึก
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายภาพ และกล้องวีดีโอ

การจัดทำข้อมูล

1. ถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว แล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ข้อมูลเพลงถอดจากเครื่องบันทึกเสียงโดยบันทึกเป็นโน้ตสากล
3. ศึกษาเปรียบเทียบเอกสารตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย รวมทั้งวิทยานิพนธ์เพื่อให้เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการทำการวิจัย
4. ปรีक्षा และขอความคิดเห็นและคำแนะนำจากผู้มีความรู้และผู้ชำนาญเพื่อเป็นแนวทางและการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัย
5. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงเรียบเรียงเนื้อหาให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์แนวคิดตามแนวคิดขนิษฐา จากข้อมูลเอกสารภาคสนามด้านเพลงพื้นบ้านผู้วิจัยจะนำเสนอเปรียบเทียบในเชิงพรรณนาในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของอำเภوتاตะโก
  - 1.1 ขนาดและที่ตั้งของอำเภوتاตะโก
2. ด้านสภาพทั่วไปของตำบลดอนคา
  - 2.1 ประวัติความเป็นมาของบ้านดอนคา
  - 2.2 สภาพทั่วไป
  - 2.3 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลดอนคา
  - 2.4 เนื้อที่
  - 2.5 ภูมิประเทศ
  - 2.6 ภูมิอากาศ

- 2.7 เขตการปกครอง
- 2.8 สภาพเศรษฐกิจ
- 2.9 สภาพสังคม
- 2.10 การคมนาคม
3. ด้านวัฒนธรรม
  - 3.1 ศาสนา
  - 3.2 วัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น
  - 3.3 วิถีชีวิต
  - 3.4 การแต่งกาย
  - 3.5 ภาษา
  - 3.6 การประกอบอาชีพ
4. เพลงพื้นบ้าน
  - 4.1 รูปแบบการแสดง
  - 4.2 เครื่องดนตรีประกอบการแสดง
  - 4.3 เนื้อเพลง
  - 4.4 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อร้อง
  - 4.5 การแต่งกายในการแสดง
  - 4.6 โอกาสในการแสดง
5. วิเคราะห์เพลง
  - 5.1 ใช้หลักการวิเคราะห์เพลงไทยของ รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์
  - 5.2 บันทึกทำนองเพลงเป็นโน้ตไทยและโน้ตสากล
  - 5.3 โครงสร้างของบทเพลง
  - 5.4 รูปแบบทำนอง
  - 5.5 รูปแบบจังหวะ
  - 5.6 ลูกดก

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ได้นำมาเรียบเรียงในรูปการพรรณนา บรรยายเป็นความเรียงและสรุปเป็นรายงานวิจัย

บทที่ 4

เพลงร่างพื้นบ้านดอนคา

ประวัติความเป็นมา

อำเภอท่าตะโก ปรากฏหลักฐานครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2443 อยู่ที่บ้านเขาน้อย ตำบลท่าตะโก เรียกว่าอำเภอเขาน้อย หรืออำเภอดอนคา ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด เพราะเขาน้อยและดอนคาอยู่ติดกันสมัยนั้นนิยมเรียกตำบลที่ตั้งของอำเภอ นายอำเภอคนแรกชื่อหลวงมหาดไทย พ.ศ. 2460 จึงเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอท่าตะโก มีหลวงวรวัชรบุราริรมย์เป็นนายอำเภอคนแรก (สุภรณ์ โอเจริญ . 2528: 87)

สาเหตุชื่ออำเภอท่าตะโกนั้น มีประวัติมาว่า เมื่อมีราษฎรมาตั้งบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่น ในระยะนี้ คือ บริเวณริมคลองมี ทำน้ำใหญ่อยู่แห่งหนึ่ง มีต้นตะโกใหญ่ขึ้นอยู่ใช้เป็นที่พักผ่อนเวลาประชาชนไปตักน้ำ อาบน้ำ หรือน้ำวัว ควายไปพัก ประชาชนทั่วไปจึงเรียกว่า ตำบลท่าตะโก เมื่อมาตั้งเป็นอำเภอที่นี้จึงใช้ชื่อว่า อำเภอท่าตะโกมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

เมืองดอนคา กรมศิลปากรสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2510 เป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดีบ้านดอนคา เดิมชื่อเมือง “จำคานคร” บางคนเรียกว่า “เมืองจอมปราสาท” ได้กลิ้งหินแข่งกับ “เมืองประคำ” เมืองจำคานครกลิ้งหินชนะแต่ทำผิดกติกา จึงถูกปรับแพ้เพราะไม่ลั่นฆ้องกลองสัญญาณ เจ้าชายปราสาททองจึงสั่งลงโทษทหารด้วยการจำใส่ชื่อคา ย่างฆ่าไฟให้ตายทั้งเป็น เมืองจำคานคร จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “เมืองย่างฆ่า” คำพูด “ย่างฆ่า” ได้กลายมาเป็น “ดอนคา” ตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปัจจุบัน

ที่ตั้ง อยู่ทางด้านทิศเหนือของตัวอำเภอท่าตะโก ห่างประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะเมืองโบราณเป็น เมืองรูปหลายเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมคางหมูมุมมนเกือบจะเป็น รูปวงกลม ยังปรากฏคูล้อมรอบกำแพงเมืองอยู่ มีเพียงชั้นเดียว กำแพงเมืองมีลักษณะเป็นกำแพงดิน กว้าง 8 เมตร สูง 6 เมตร ภายในกำแพงเมืองมีแหล่งน้ำหลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ บริเวณกลางเมือง มีอ่างเก็บน้ำหรือหนองน้ำ 3 แห่ง และทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีทางน้ำซึ่งขุดเชื่อมคูเมืองทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศใต้ นอกกำแพงเมืองก็มีอ่างน้ำขนาดใหญ่อยู่ทางด้านทิศเหนือ มีคันดินกั้นน้ำล้อมรอบ

โบราณสถาน ภายในกำแพงเมืองและกำแพงเมืองด้านทิศเหนือมีโคกดินสูงบางแห่ง มีแนวอิฐขนาดใหญ่ เข้าใจว่าเป็นฐานของโบราณสถาน

โบราณวัตถุ จากการสำรวจได้พบเพียงเศษภาชนะดินเผาจำนวนมากบริเวณที่ชาวบ้านขุดบ่อเพื่อใช้น้ำ ซึ่งอยู่ภายในกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ

จากการสำรวจของกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2510 ได้พบโบราณวัตถุเป็น เศษภาชนะดินเผาจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุที่ชาวบ้านเก็บได้ คือ ก้อนดินเผาสีแดงขนาดสูง 6.5 ซม. กว้าง 4.2 ซม. ด้านหน้าเป็นรูปบุคคลซึ่งอาจจะเป็นพระพรหม กำลังนั่งชันเข่าขวา มือซ้ายทำพื้นมือขวาแตะพื้น นั่งอยู่บนดอกบัวบาน สวมหมวกยอดแหลม ใส่ต่างหูขนาดใหญ่ 2 ข้าง อายุประมาณ 1,200 – 1,500 ปีมาแล้ว ก้อนดินเผาชิ้นนี้มีรูปบุคคลเหมือนกับก้อนดินเผาที่ได้จากการสำรวจที่

เมืองจันเสน อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า“เวตาล” หรือ “กูเวร” ที่บ้านเขาล้อ ตำบลดอนคา อำเภอดงตาล พบเครื่องปั้นดินเผาทรงพาน หม้อก้นกลม トラประทับดินเผาเครื่องมือ เหล็กแบบต่างๆ ได้แก่ ขวาน ใบหยก เสียม เคียว ห่วง ชี้อร่า หินที่ถูกระแทก เอาหินแร่เหล็กออกแล้ว เป็นต้น น่าสังเกตว่าขวานมีบ้องที่พบเป็นแบบตีพับเหล็กเข้าหากันและได้พบภาชนะทรงพานคล้ายกับที่พบในแหล่งโบราณคดีบ้านใหม่ชัยมงคล เมืองจันเสน บ้านเขาไผ่ บ้านพุกาม บ้านหัวถั่วใต้ และบ้านเขาบ่อพลับ เป็นต้น

คณะกรรมกร ฝ่ายเอกสารและจดหมายเหตุ (2543: 87) กล่าวว่า นอกจากหลักฐานในสมัยประวัติศาสตร์แล้ว บริเวณบ้านเขาล้อ ซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเมืองดอนคา ห่างออกไปประมาณ 5 กิโลเมตร ยังปรากฏร่องรอยของชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายหรือยุคโลหะ ชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ บริเวณบ้านเขาล้อบางส่วนคงจะอพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณเมืองดอนคา ในระยะต่อมา โดยมีการสร้างคูน้ำดินในระยะแรกและมีการพัฒนาระบบชลประทานในเวลาต่อมา ด้วยการชักน้ำจากที่สูงเข้ามาใช้ภายในเมืองลักษณะเช่นเดียวกับเมืองสุโขทัย (สุภรณ์ โอเจริญ . 2528: 87)

จากประวัติความเป็นมาของเมืองดอนคา มีทราบได้ว่าผู้ที่มาตั้งหมู่บ้านเป็นใครมาจากไหน จากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจำได้เพียงมีผู้นำหรือเรียกกันว่าผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายทิม โพธิ์อ่อง ต่อมาเป็นผู้ใหญ่กิ่ง โนนจ้อย จากนั้นเป็นผู้ใหญ่ทอม โพธิ์อ่อง แล้วเป็นผู้ใหญ่อินทร์ แป้นจันทร์ พอมาถึงสมัยผู้ใหญ่ชั้น แป้นเพชร ได้มีการแยกหมู่บ้านเป็น 2 หมู่บ้าน แต่เดิมเป็นหมู่ที่ 1 บ้านดอนคา จึงแยกเป็นหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 4 เนื่องจากพื้นที่และจำนวนประชากรมีมาก ทำให้ผู้ใหญ่บ้านดูแลลูกบ้านได้ไม่ทั่วถึง จึงเกิดการแยกหมู่บ้านขึ้น ซึ่งหมู่ที่ผู้ใหญ่แป้น บุญชิต เป็นหมู่บ้านพอเกษียณแล้วผู้ที่มาเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนคือ นายปลุก เสือน้อย ต่อมาก็มีนายบุญธรรม ศรีบรรเทา และคนปัจจุบันคือนายเพิ่ม จันทอง และในสมัยผู้ใหญ่เพิ่ม จันทอง ได้มีการแยกหมู่บ้านออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 14 เนื่องจากจำนวนครัวเรือนมีจำนวนมาก ซึ่งยากต่อการดูแล จึงแยกเป็น 2 หมู่ ซึ่งหมู่ที่ 14 ก็มีผู้ใหญ่บุญส่ง โนนจ้อย เป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนหมู่ที่ 4 บ้านดอนคา มีนายเพิ่ม จันทอง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ นายลอง จาบทอง และนายประมวล ชาวพราย ซึ่งตำบลดอนคามีนายสมเกียรติประภา ชัย มงคล เป็นกำนันตำบลคนปัจจุบัน (เอกสารข้อมูลทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา. 2553)

2. ลักษณะภูมิประเทศ ตำบลดอนคามีเนื้อที่ 46,338 ไร่ แบ่งเป็นภูเขา 984 ไร่ พื้นที่ดอน 6,018 ไร่ และพื้นที่ราบทั่วไป 39,336 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลดอนคาเป็นที่ราบ มีกลุ่มเขาปูน เขาขวางและเขาดอนคา ซึ่งมีความสูงประมาณ 170 เมตร 194 เมตร และ 238 เมตร ตามลำดับ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบลซึ่งติดต่อกับเขตตำบลท่าตะโก บริเวณรอบๆ เขามีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค แหล่งน้ำสายสำคัญ ได้แก่ ห้วยเขว้า ห้วยน้ำลัด คลองเขาตีคี่ลี และห้วยน้ำใส

3. ลักษณะภูมิอากาศ ตำบลดอนคา มีลักษณะภูมิอากาศประเภททุ่งหญ้าเมืองร้อน คือ ค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.7 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 34.4 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน 38.1 องศาเซลเซียสและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม 18.1 องศาเซลเซียส

4. เขตการปกครอง ตำบลดอนคาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้านดังแสดง ในตาราง 1

ตาราง 1 เขตการปกครองตำบลดอนคา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		หญิง	ชาย	รวม	
1.	บ้านดอนคา	562	641	1,203	396
2.	บ้านเขาล้อ	349	356	705	230
3.	บ้านตุ๊กแก	477	506	983	362
4.	บ้านดอนคา	402	457	859	301
5.	บ้านวังแรง	377	425	802	237
6.	บ้านคอกควายใหญ่	175	210	385	139
7.	บ้านเขาล้อ	265	277	542	169
8.	บ้านวังปลาสร้อย	240	275	515	162
9.	บ้านตุ๊กแกพัฒนา	475	465	940	274
10.	บ้านพนมฉัตรพัฒนา	300	331	631	196
11.	บ้านเขาล้อเหนือ	319	351	670	210
12.	บ้านเขาล้อกลาง	285	286	571	178

ตาราง 1 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		หญิง	ชาย	รวม	
13.	บ้านดอนคาพัฒนา	442	515	957	288
14.	บ้านดอนคาเหนือ	234	265	499	154
15.	บ้านเขาลัดใต้	329	317	646	182
16.	บ้านใหม่ลำตะคลอง	226	240	466	139
17.	บ้านเขาล้อตะวันตก	329	347	676	189

5. สภาพทางเศรษฐกิจ

5.1 อาชีพ ประชากรตำบลดอนคาส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาและเลี้ยงสัตว์ รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขายและรับราชการ

5.2 รายได้ ประชากรตำบลดอนคามีรายได้เฉลี่ย/คน/ปี ประมาณ 40,813 บาท

6. สภาพสังคม

6.1 การศึกษา ข้อมูลสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลดอนคาแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลดอนคา

ประเภทสถานศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน (คน)
ระดับก่อนวัยเรียน	5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตุ๊กแก	38
		ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคอกควายใหญ่	31
		ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังปลาสร้อย	28
		ศูนย์อนุบาล 3 ขวบ ร.ร.บ้านเขาล้อ	45
		ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร.ร.วัดดอนคา	43

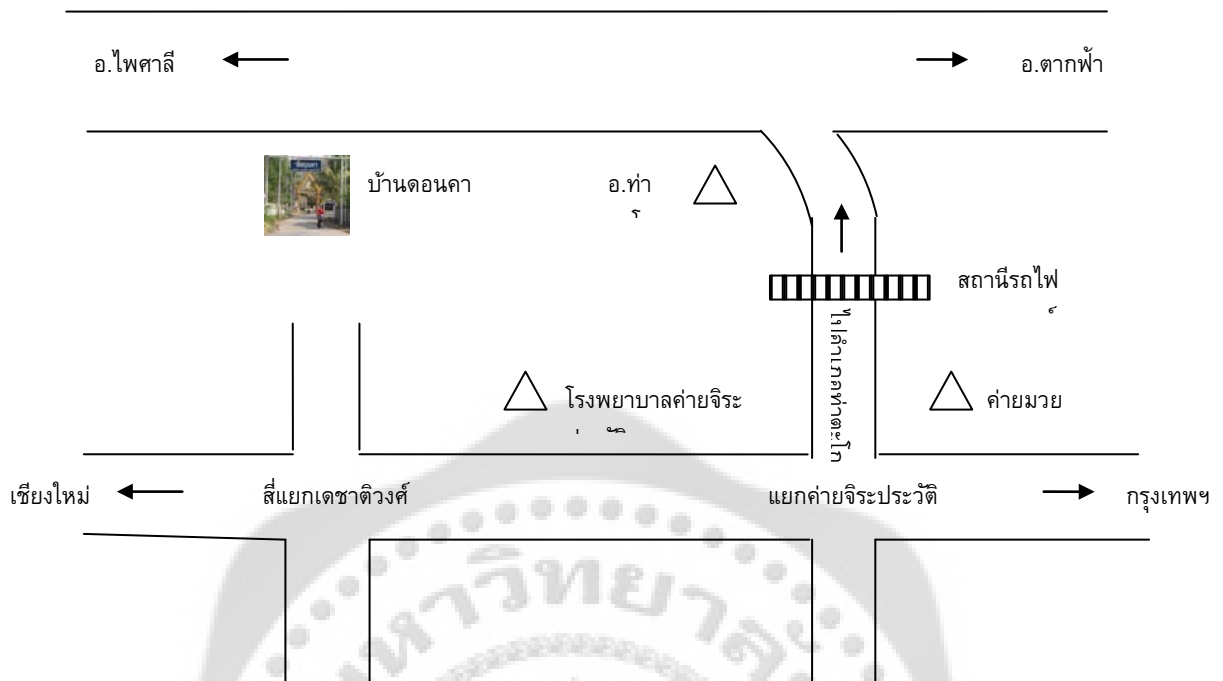
ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภท สถานศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน (คน)
ระดับประถมศึกษา	4	โรงเรียนวัดดอนคา	184
		โรงเรียนบ้านเขาล้อ	294
		โรงเรียนบ้านตุ๊กแก (ร.ร.ขยายโอกาส)	188
		โรงเรียนบ้านวังแรง	69
ระดับมัธยมศึกษา	1	โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม	1,929

6.2 การคมนาคม เดินทางไปตำบลดอนคาโดยรถยนต์ผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เส้นทาง นครสวรรค์ - พิจิตร

ภาพประกอบ 4 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เส้นทาง นครสวรรค์ - พิจิตร

ภาพประกอบ 5 แผนที่เดินทางไปบ้านดอนคา อ.ท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

6.3 ศาสนา ชาวบ้านดอนคานับถือศาสนาพุทธทุกคนเพราะเป็นบ้านคนไทยเก่าแก่มียุหลายพันปีจากประวัติที่ค้นพบภายในหมู่บ้านมีวัดถึง 2 แห่ง คือ วัดดอนคา และวัดเขาล้อ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีศาสนาพุทธเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ภาพประกอบ 6 วัดดอนคาและวัดเขาล้อ

6.4 ประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ประเพณีที่สำคัญของชาวบ้านดอนคา คือ ประเพณีทำบุญตรุษสงกรานต์ เทศกาลตรุษ สงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย จะมีการเฉลิมฉลอง โดยการทำบุญตักบาตร เทศกาลวันตรุษสงกรานต์จะเริ่มในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 4 จนถึง ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 5 เป็นเวลา 5 วัน โดย จะจัดเช่นนี้เป็นประจำทุกปีซึ่ง ก็จะมีการอาบน้ำผู้สูงอายุ มีการ แสดง เพลงพื้นบ้านอัน เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นเมื่อการทางศาสนาแล้ว เสร็จพิธีการทางศาสนาแล้ว ก็จะมีการแห่ธงมหาสงกรานต์ไปปัก ณ ลานวัด ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า งานฉลองวันสงกรานต์ ได้สิ้นสุดลงแล้ว

ภาพประกอบ 7 ประเพณีสงกรานต์บ้านดอนคา

6.5 วิถีชีวิต คนดอนคาส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสุขกับการทำงานใน ฤดูทำนาก็จะออกไปทำนา พอหมดช่วงฤดูทำนาก็มีความสุขกับการทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เช่น ปลูกผัก เผาถ่าน หาหน่อไม้เย็บ เสื้อผ้าก็พา ผู้สูงอายุจะเป็นผู้อยู่เฝ้าบ้านมีลูกหลานไปทำงานนอกบ้าน โดยผู้สูงอายุเหล่านี้มีลูกหลานคอยส่งเสียดูแลยามแก่เฒ่า และไม่ต้องทำงานหนักบางคนอยู่บ้าน เพื่อเลี้ยงหลาน เพราะพ่อแม่ของเด็กจะได้ทำงานอย่างสะดวก

6.6 การแต่งกาย ชาวบ้านดอนคาที่เป็นเพศชาย จะสวมกางเกงเป็นแบบกางเกงขาสั้นทั่วๆ ไปบ้าง สวามกางเกงขายาวเมื่อออกไปข้างนอก โดยสวมเสื้อยืดและเสื้อเชิ้ตบ้างตามสมัยนิยม บางคนจะมีผ้าขาวม้าผูกเอวด้วย ถ้าเป็นชายวัยกลางคนจะนิยมนุ่งกางเกงขายาวและสวมเสื้อยืดและเสื้อเชิ้ตตามลำดับ ส่วนเพศหญิงที่สูงอายุจะนิยมนุ่งผ้าสั้นหรือผ้าถุงเป็นประจำโดยมีหลากหลายรูปแบบเช่นมีลายดอกพิกุล ลายดอกชบา หรือผ้าที่ทอขึ้นมาเอง สวมเสื้อลูกไม้หรือคอกระเช้า แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านดอนคาปรับตัววัฒนธรรมการแต่งกายมาจากภายนอกหมู่บ้านโดยเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

ภาพประกอบ 8 การแต่งกายของชาวบ้านบ้านดอนคา

6.7 ภาษา ภาษาที่ชาวบ้านตำบลดอนคาใช้สื่อสารกันคือภาษาไทยเช่นเดียวกับภาษาไทยภาคกลางแต่ก็มีสำเนียงเพี้ยนซึ่งเรียกว่า สำเนียงดอนคา

6.8 การประกอบอาชีพ บ้านดอนคาเป็นหมู่บ้านสังคมเกษตรกรรมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ส่วนหนึ่งรับราชการและประกอบอาชีพอิสระทั่วไปทั้งในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดและในต่างจังหวัดบ้านดอนคาเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มีคนตั้งรกรากมาหลายร้อยปี จากการสอบถามข้อมูลและสังเกตพบว่า แต่เดิมสภาพสังคมมีการทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่ภายหลังความเจริญทางสังคมมากขึ้นลูกหลานได้มีโอกาสเรียนสูงขึ้นจึงไม่ค่อยมีการประกอบอาชีพ ทำนามากเหมือนแต่ก่อน

6.9 ครอบครัว ชาวบ้านดอนคาส่วนใหญ่จะอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่มีผู้อยู่อาศัยกันตั้งแต่ 4 คนขึ้นไปนิยมรวมกันเยอะๆ เพราะทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว สภาพครอบครัวมีความสมบูรณ์ซึ่งแวดล้อมด้วยปู่ย่าตายายและบุตรหลานนิยมปลูกบ้านใกล้ติดติดกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีและผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพทั่วไป ได้แก่

1.1 ประวัติความเป็นมาของรางวัลพื้นบ้าน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราต่างๆ และจากการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีความรู้ที่ได้รับทางด้านรางวัลพื้นบ้านหรือรำไทโยนในประวัติศาสตร์และความเป็นมา โอกาสที่แสดง การแต่งกาย เครื่องดนตรีประกอบการแสดงสามารถสรุปได้ว่า เพลงรางวัลพื้นบ้านหรือรำไทโยนเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันทุกภาคของประเทศไทย เมื่อประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา ได้รับความนิยมนิยมสูงสุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องการเชิดชูรำไทโยนให้เป็นศิลปะประจำชาติ จึงได้ส่งเสริมการละเล่นชนิดนี้เป็นศิลปะประจำชาติอย่างหนึ่ง

เพลงรางวัลพื้นบ้าน หรือรำไทโยนเกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นผู้ริเริ่มยังไม่มีความชัดเจน แต่ผู้ที่นิยมเล่นรำไทโยนคือหนุ่มสาวชาวบ้าน กล่าวกันว่าในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองผู้คนคอยอพยพหนีภัยกันในวันยามค่ำคืนจึงมีดีไปทุกแห่ง เนื่องจากรัฐบาลห้ามจุดไฟ ห้ามชุมนุม ประชาชนเกิดความเหงา จึงได้คิดเล่นรำไทโยนขึ้น วิธีเล่นคือ จุดตะเกียงไว้ตรงกลางลาน ผู้สงขยีนล้อมวงร้องเพลงเกี่ยวพาราสิกัน ด้วยจังหวะท่วงทำนองที่สั้น ๆ ง่าย ๆ ร้องซ้ำ ๆ กันหลายเที่ยว เพลงใดที่ผู้เล่นไม่ชอบก็ไม่นำมาร้อง จึงทำให้เพลงสูญหายไปปัจจุบันการเล่นรำไทโยนมีอยู่ไม่มากนัก

เพลงรางวัลพื้นบ้านดอนคา ตาบลดอนคา อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ สองโดยมีครูทอง ไม้ ทราบนามสกุล เป็นผู้ฝึกสอนเพลงรางวัลพื้นบ้านดอนคาให้กับนายสมบุญ ศรีบรรเทา นางเมี้ยน ศรีมาก นางมา รอดรักษา นายปลุก เสือน้อย นายใบ ศรีบรรเทา และเพื่อนๆ ได้รวมตัวกันเล่นรางวัลพื้นบ้าน ตระเวนเล่นตามหมู่บ้านต่างๆ และเรียกชื่อกลุ่มของตัวเองว่า รางวัลบ้านดอนคา

ตาบลดอนคาถือได้ว่าเป็นตำบลที่มีการส่งเสริมการเล่นรางวัลพื้นบ้าน เนื่องจากมีศิลปินพื้นบ้านรวมทั้งพ่อเพลงแม่เพลงอยู่หลายท่าน นับได้ว่าเป็นตำบลที่รักษาศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นชนิดนี้ไว้เป็นอย่างดี

ด้านค่านิยมในเพลงรางวัลพื้นบ้านดอนคา ในการร้องเพลง รางวัลพื้นบ้านดอนคา ได้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการให้ความเคารพ นับถือ ครูบาอาจารย์ การปฏิบัติตนตามจารีตประเพณี การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเกี่ยวพาราสิ ที่มักเอ่ยถึงในบทเพลงรางวัลพื้นบ้านดอนคา เรื่องราวของความรัก ในเพลงรางวัลพื้นบ้านดอนคาเป็นเรื่องหนึ่งที่นิยมมา มาใช้เป็นบทขับร้อง โดยส่วนใหญ่จะมีการพูดถึงความรักในแบบหนุ่มสาว มีไซบทชิงรักหักสวาท เป็นเพียงแต่การเกี่ยวพาราสิ เป็นบทผูกรักเท่านั้น ส่วนการว่ากล่าวกันในเรื่องบทร้องโต้ตอบกันของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ก็เป็นเรื่องที่นิยมทำกัน เพราะในกลุ่มผู้ร้องมักจะไม่มีการถิ อสาหาความกัน เพราะถือว่าเป็นการเล่น เป็นการแสดงซึ่งไหว ซิงพริบกัน ความสำคัญที่ใช้กลอน ที่มีความสัมผัสคล้องจองกันดี ก็จะทำให้เกิดความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ เพลงประเภทนี้ จะได้พบในเพลงโลมที่มีการต่อว่าต่อกันของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย

1.2 โอกาสที่แสดงเพลงรำวงพื้นบ้าน เพลงรำวงพื้นบ้านดอนคาใช้แสดงได้ทุกโอกาส เช่น งานกำนัน งานบวช งานวันสงกรานต์ งานวันลอยกระทงตามหมู่บ้าน แต่งานที่ไม่นิยมแสดงคือ งานอวมงคลหรืองานศพ

1.3 การแต่งกายของผู้แสดง เพลงรำวงพื้นบ้าน วัฒนธรรมการแต่งกายของผู้แสดง เพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา พ่อเพลงแม่เพลงจะสวมเสื้อลายดอก และนุ่งโจงกระเบน ผู้ชายจะมีผ้าขาวม้าพาดไหล่

ภาพประกอบ 9 การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลงในอดีต

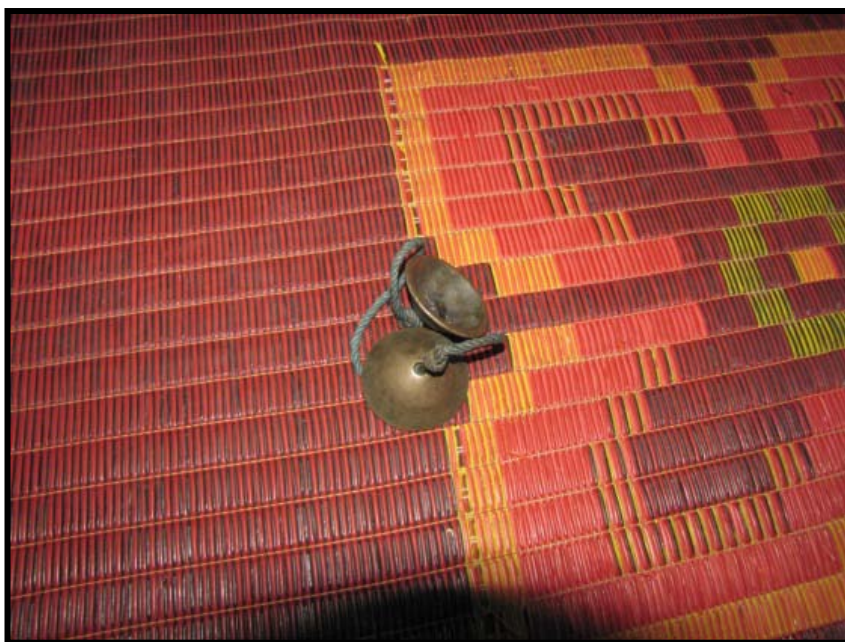

ภาพประกอบ 10 การแต่งกายของพ่อเพลงแม่เพลงในปัจจุบัน

1.4 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงเพลงร่ำวงพื้นบ้าน ได้แก่ รำมะนาลำตัด มีขนาดใหญ่ หน้ากว้างประมาณ 48 ซม. ตัวรำมะนายาวประมาณ 13 ซม. ขึ้นหนึ่งหน้าเดียว ใช้เส้นหวายผ่าซีก โยงระหว่างขอบหน้ากับวงเหล็กซึ่งรองกัน ใช้เป็นขอบของตัวรำมะนาและใช้ไม้ลิ้มหลายๆ อัน ตอก เร่งเสียงระหว่างวงเหล็กกับกันรำมะนา รำมะนาชนิดนี้ แต่เดิมใช้ประกอบการร้องเพลง “บันตน” ซึ่ง เขาใจว่าได้แบบอย่างมาจากชวา และเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยเมื่อในรัชกาลที่ 5 ในตอนหลังนี้ ยังใช้ประกอบการเล่น “ลำตัด” และ “ลิเกลำตัด” หรือ “ลิเกรำมะนา” และเดี๋ยวนี้รู้จักกันแพร่หลาย ใน การใช้ประกอบการเล่นลำตัดวงหนึ่งๆ จะมีรำมะนาสักกี่ลูกก็ได้ คนนั่งล้อมวงและร้องเป็นลูกคู่ไปด้วย ซึ่งในเขตของตำบลดอนคานันท์ใช้ รำนาลำตัด เป็นเครื่องดนตรีประกอบการรำ สำหรับเครื่องดนตรี ของเพลงพื้นบ้านร่ำวงพื้นบ้าน ตำบลดอนคานันท์มีรำมะนาใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะอื่น ได้แก่ ฉิ่ง

ภาพประกอบ 11 รำมะนา

ภาพประกอบ 12 ฉิ่ง

1.5 เพลงที่ใช้ร้องในเพลงรำวงพื้นบ้านนิยมร้องโดยกำหนดเนื้อเพลงตามเทศกาลต่างๆ เป็นทำนองเดียวกันหมด คุณตาสมบุรณ์ ศรีบรรเทา คุณยายมา รอดรักษา กล่าวว่าจะต้องจำเนื้อเพลงให้ได้ จึงจะคิดทำรำตามความหมายของเนื้อเพลง ทำรำประกอบเพลง ผู้เล่นจะร้องและรำตามความหมายของเนื้อเพลงเน้นความสนุกสนาน บางคนคิดทำรำตามแบบของตน

1.6 ทำประกอบเพลงรำวงพื้นบ้าน การเล่นเพลงรำวงพื้นบ้านนั้นต้องร้องพร้อมกับรำ โดยทำประกอบในแต่ละเพลง ยึดความหมายของเพลงเป็นหลัก คือใช้ความหมายที่แสดงความหมายของเนื้อเพลง การถ่ายทอดเพลงรำวงพื้นบ้านผู้รับไม่นิยมดัดแปลง แต่เมื่อผ่านมาหลายยุคหลายสมัยหรือแพร่ไปต่างถิ่นก็ต้องมีความแตกต่างไปจากเดิมบ้าง บางครั้งก็เปลี่ยนแปลง บางครั้งก็ขาดหายไปหรือบางครั้งก็เพิ่มเติมเนื้อร้องและทำรำนอกจากได้รับการถ่ายทอดแล้ว ผู้เล่นคนใดมีความสามารถก็แต่งขึ้นในขณะที่เล่น และรำประกอบได้เลยเพลงรำวงพื้นบ้านจึงเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลาแต่ละท้องถิ่นก็มีเพลงไม่เหมือนกันและในขณะเดียวกันเพลงที่ไม่ได้รับความนิยมก็ถูกลืมไปด้วย

ทำรำของรำวงพื้นบ้านเป็นทำรรมชาติที่ตีบทตามความหมายของเนื้อเพลงดังนี้

1.6.1 ทำไหว้ เมื่อกล่าวถึงพุทธศาสนา หรือผู้มีพระคุณ ทำท่าพนมมือไว้ข้างหรือบนศีรษะข้างใดข้างหนึ่ง

1.6.2 ทำเคารพธงชาติ เมื่อกล่าวการทำความเคารพธงชาติ ชายทำท่าคำนับหญิงทำท่าถอนสายบัว

1.6.3 ทำไ้วมือ เมื่อกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือผู้สูงศักดิ์ ทำท่าไ้วมือคือยกมือข้างใด ข้างหนึ่งขึ้นเหนือศีรษะตะแคงมือ ปลายนิ้วชี้ไปด้านหน้า

1.6.4 ท่าปฏิเสธ เมื่อกล่าวว่าไม่เคย ไม่รู้ ไม่เห็น ทำท่าตั้งมือทั้งสองข้างขึ้นข้างลำตัวข้างใดข้างหนึ่งระดับอกหันหน้าไปคนละทางกับมือที่ตั้งขึ้นแล้วส่ายหน้าเล็กน้อย

1.6.5 ท่ารัก เมื่อกล่าวถึงความรักทำท่าประสานมือไว้บนอก

1.6.6 ท่าทำสะเอว ในการร่ำว งพื้นบ้านฝ่ายหญิงเมื่อมีมือข้างใดข้างหนึ่งจะทำท่าสะเอวโดยใช้นิ้วชี้แตะที่สะโพก ส่วนชายทำท่าทำท่าสะเอวตามปกติ

นอกจากท่ารำทั้ง 6 ท่าที่ได้กล่าวแล้วยังมีท่าอื่นๆ อีกจำนวนมากซึ่งแต่ละท่าตีบความหมายของเพลงดังที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น

1.7 การสืบทอดเพลงร่ำวพื้นบ้าน การสืบทอดเพลงร่ำวพื้นบ้านดอนคา มีการสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบธรรมชาติ คือการเล่นเพลงร่วมกัน การได้ดู ได้ฟังแล้วจำมาร้องมาเล่นโดยไม่มีการสอนกัน เรียกว่าเป็นการฝึกแบบครูพักลักจำในช่วงแรกๆ จะมีพ่อเพลงแม่เพลงช่วยกันคิดแต่งขึ้นมาร้องเล่น เมื่อเห็นว่าสนุกสนานดี จึงกลายเป็นที่ชื่นชอบและจดจำกันต่อมา และมีการเพิ่มเติมการรำไปตามบทร้องจนเป็นเอกลักษณ์ของเพลงแต่ละเพลง

เพลงร่ำวพื้นบ้านดอนคาที่ใช้ร้องเล่นกันอยู่เป็นเพลงประจำถิ่นที่มีการร้องมาตั้งแต่ดั้งเดิม มีลักษณะเฉพาะตรงตัวที่ใช้ภาษาเดิมเป็นส่วนใหญ่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงภาษา อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงสำนวนในเนื้อร้อง ให้ทันสมัยเหมือนในบางท้องถิ่น บางส่วนก็นำมาจากถิ่นอื่น บางเนื่องจากการสื่อสารมากขึ้น มีการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่ ทำให้มีการละเล่นต่างๆ เข้ามาในท้องถิ่นมีวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ เกิดจากความคิดของผู้นำประเทศ ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยทั่วไปดำเนินการแต่งกาย ความเป็นอยู่ ภาษา รวมทั้งการละเล่นพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไป

เพลง ร่ำว พื้นบ้านดอนคาค่อยๆ หายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การดำรงชีวิตที่ต้องเร่งรีบ การแสวงหาของวัฒนธรรมตะวันตกที่มาพร้อมกับสื่อต่างๆ ทำให้บทเพลงบางเพลงสูญหายไป เพราะไม่มีการสืบทอดให้กับลูกหลาน เช่นเพลง แปรณาพิกา เพลงไตรรงค์ธงไทย แต่นับว่ายังมีผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านที่เคยได้ยินได้ฟังดังกล่าวสามารถจดจำได้อย่างแม่นยำสามารถร้องให้ฟังได้

2. การวิเคราะห์บทเพลงร่ำวพื้นบ้าน

บทเพลงร่ำวพื้นบ้านส่วนมากของ บ้านดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ จะเป็นบทเพลงประเภทที่แสดงถึงความรัก การเกี้ยวพาราสีของหนุ่มสาว ชักชวนให้เล่นร่ำว ส่วนประเภทอื่นๆ มีซ้่าอยู่หลายเพลง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกบทเพลงร่ำวพื้นบ้านที่มีความแตกต่างจากบทเพลงอื่นๆ ในตำบลดอนคา มาทำ การวิเคราะห์ โดยจะทำการวิเคราะห์ รูปแบบ โครงสร้างของบทเพลง

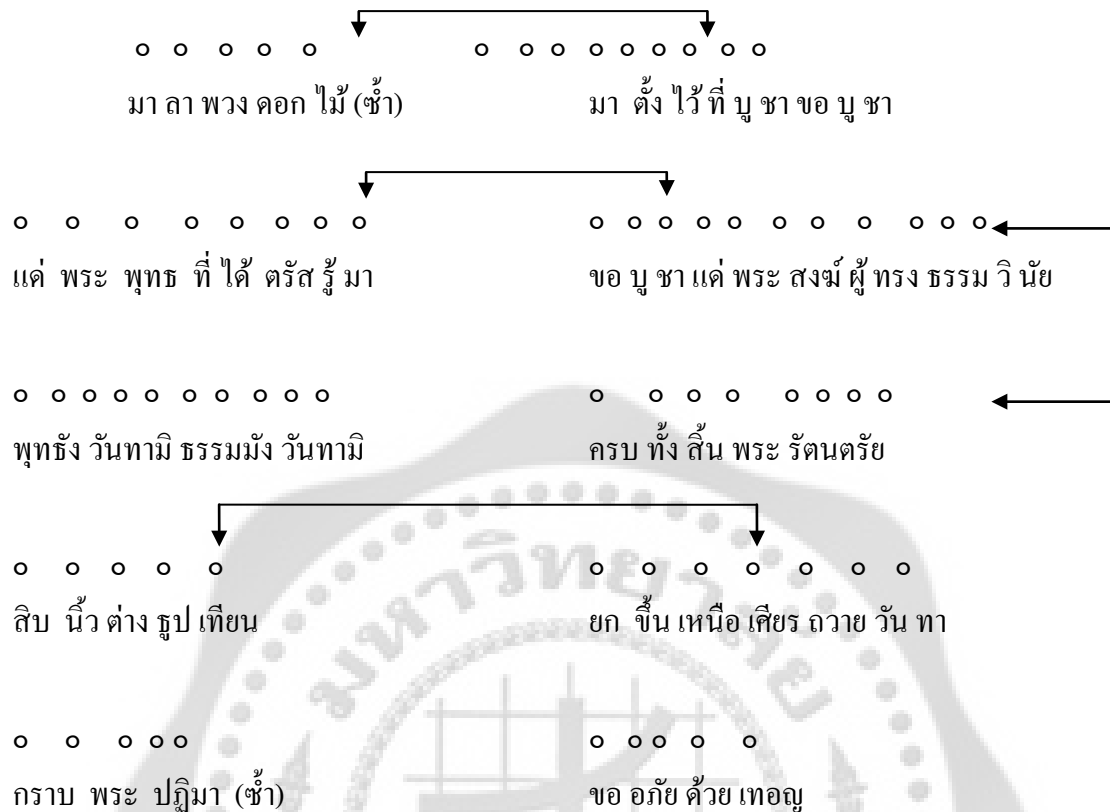
รูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนอง รูปแบบจังหวะ กลุ่มเสียงที่พบ และการเคลื่อนที่ของลูกตก ของบทเพลงในแต่ละประเภท ได้แก่ 1) เพลงประเภทบูชาพระพุทธศาสนา ได้แก่ เพลงมาลาพวงดอกไม้ 2) เพลงประเภทที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพบ้านเมือง ได้แก่ เพลงนครสวรรค์ของเรา 3) เพลงประเภทที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น ได้แก่ เพลงชักชวนสาวงาม 4) เพลงประเภทที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่แสดงถึงความรัก การเกี่ยวพาราสี ระหว่างหนุ่มสาว ได้แก่ เพลงเจ้าแก้วสาธิตา และเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน และ 5) เพลงประเภทเพลงลา ได้แก่ เพลงลา

2.1 เพลงประเภทบูชาพระพุทธศาสนา ได้แก่ เพลงมาลาพวงดอกไม้

เพลงมาลาพวงดอกไม้ เป็นเพลงที่เกิดขึ้นที่บ้านดอนคา พ่อเพลงแม่เพลงได้ร้องเพลงมาลาพวงดอกไม้เพื่อยามมีงานกำบน หรืองานเทศกาลตรุษสงกรานต์ ในบริเวณหน้าวิหารหลวงพ่อแหลง ซึ่งหลวงพ่อแหลงนี้ชาวดอนคานับถือเป็นอย่างมากเพราะเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ตามประวัตินั้น ได้มาจากชาวบ้านไปหาปลาแล้วแหงแหลงขึ้นจากน้ำ จึงได้ชื่อว่า หลวงพ่อแหลงอยู่ในยุคสมัยทวารวดี ซึ่งความคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปในอุโบสถวัดไทรไต่ อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีชื่อเรียกว่า หลวงพ่อโต วัดไทรไต่ เพลงมาลาพวงดอกไม้ มีเนื้อเพลงดังนี้

มาลาพวงดอกไม้ (ซ้ำ)	มาตั้งไว้ที่บูชาขอบูชา
แต่พระพุทธที่ได้ตรัสรู้มา	ขอบูชาแต่พระสงฆ์ผู้ทรงธรรมวินัย
พุทธัง วันทามิ ธรรมมัง วันทามิ	ครบทั้งสิ้นพระรัตนตรัย
สิบนิ้วต่างรูปเทียน	ยกขึ้นเหนือเศียรถวายวันทา
กราบพระปฏิมา (ซ้ำ)	ขออภัยด้วยเทอญ

เพลงมาลาพวงดอกไม้ เป็นเพลงพื้นบ้านประเภท กลอนเพลงปฏิพากย์ มีจำนวนคำในแต่ละวรรค ประมาณ 5-10 คำ มีสัมผัสระหว่างวรรค โดยคำร้อง คำสุดท้ายในวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 4 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายในวรรคที่ 3 จะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 4 ของวรรคที่ 4 สามารถสรุปได้ว่า เพลงมาลาพวงดอกไม้ มีลักษณะแผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

เนื้อเพลงมาลาพวงดอกไม้ สะท้อนให้เห็นถึงสังคมที่นับถือและศรัทธาในพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรม การกราบบูชาพระรัตนตรัยด้วยการถวายดอกไม้ รูปเทียน ภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทย เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีเนื้อเพลงสั้น กะทัดรัด ไม่ซับซ้อน เนื้อเพลงก็ง่ายต่อการจดจำ และสำเนียงก็จะไปในแนวเพี้ยน(เพี้ยนจากภาษาไทยกลาง ก็คือ เพี้ยนเป็นสำเนียงของบ้านดอนคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี)

เมื่อนำเพลงมาลาพวงดอกไม้มาวิเคราะห์ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

เพลงมาลาพวงดอกไม้

- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ
- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน
-----	- ท - ล มา ลา	--- ล พวง	- ท - ร ดอกไม้	-----	- ท - ล มา ลา	--- ล พวง	- ท - ร ดอกไม้
--- ท มา	- ล - ท ตั้ง ไว้	--- ท ที่	- ล - ซ บุ ชา	-----	--- ร ขอ	--- ท บุ	--- ซ ชา
--- ม แต่	- ซ - ท พระ พุทธ	ท ล ซ ม ที่ได้ ตรัส	ซ ล - ซ ส รุ้ มา	-----	--- ร ขอ	--- ท บุ	--- ซ ชา
--- ม แต่	- ซ - ท พระ สงฆ์	- ซ - ล ผู้ ทรง	-- ล ท ล ธรรมวินัย	-----	- ล - ล พุท ธิง	- ค - ร วัน ทา	--- ร มิ
-----	- ล - ล ธัม มัง	- ท - ค วัน ทา	--- ร มิ	--- ท ครบ	- ท - ซ ตั้ง ลิ่น	--- ท รัต	ล ท - ล ตะนะตรัย
-----	- ท - ร สิบ นั้ว	--- ล ต่าง	- ท - ร รูป เทียน	-- ท ล ยกขึ้น	- ท - ร เหนือเศียร	-- ท ร ถวาย	- ท - ล วัน ทา
-----	--- ซ กราบ	--- ท พระ	-- ซ ล ปฏิมา	--- ท ขอ	-- ล ล อ กัย	--- ม ด้วย	--- ซ เทอญ

(บันทึก วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2553 : 16.00 น.)

บรรทัดที่ 2

--- ท มา	- ล - ท ตั้ง ไว้	--- ท ที่	- ล - ช บุ ชา	-----	--- ร ขอ	--- ท บุ	--- ช ชา
-------------	---------------------	--------------	------------------	-------	-------------	-------------	-------------

ทิศทางการเคลื่อนที่

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 3

--- ม แต่	- ช - ท พระ พุท	ท ล ช ม ที่ได้ ตรีศ	ช ล - ช ส รู่ มา	-----	--- ร ขอ	--- ท บุ	--- ช ชา
--------------	--------------------	------------------------	---------------------	-------	-------------	-------------	-------------

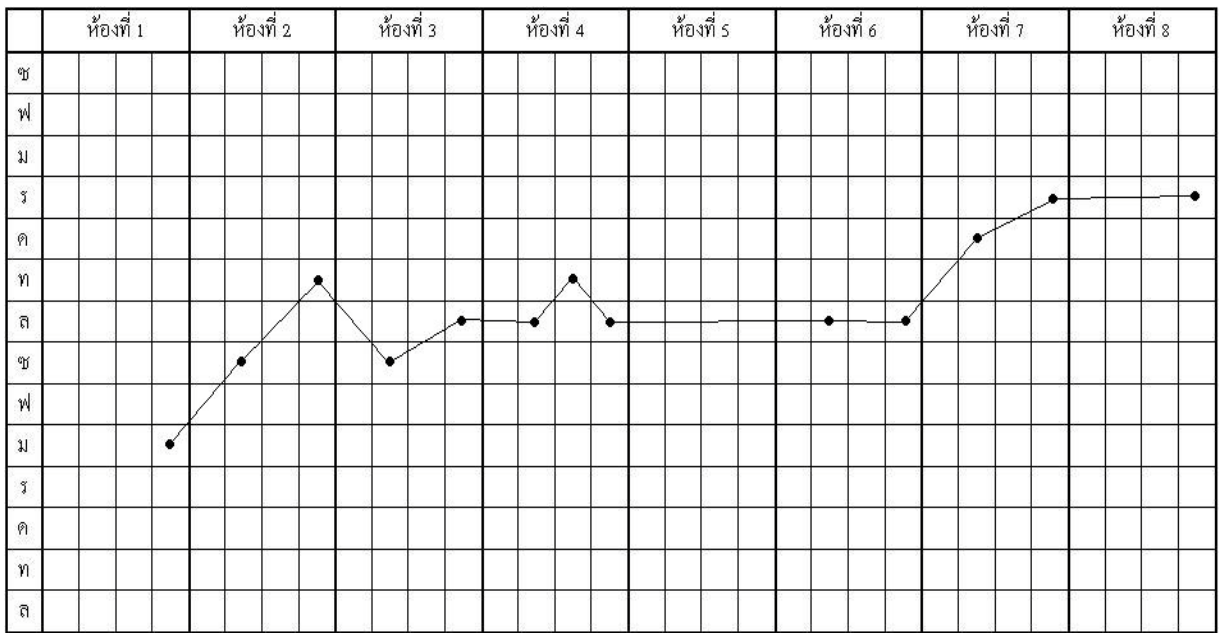
ทิศทางการเคลื่อนที่

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 4

--- ม	- ช - ท	- ช - ล	-- ล ท ล	----	- ล - ล	- ด - ร	--- ร
แต่	พระ สงฆ์	ผู้ ทรง	ธรรมวินัย		พุทธ รั้ง	วัน ทา	มิ

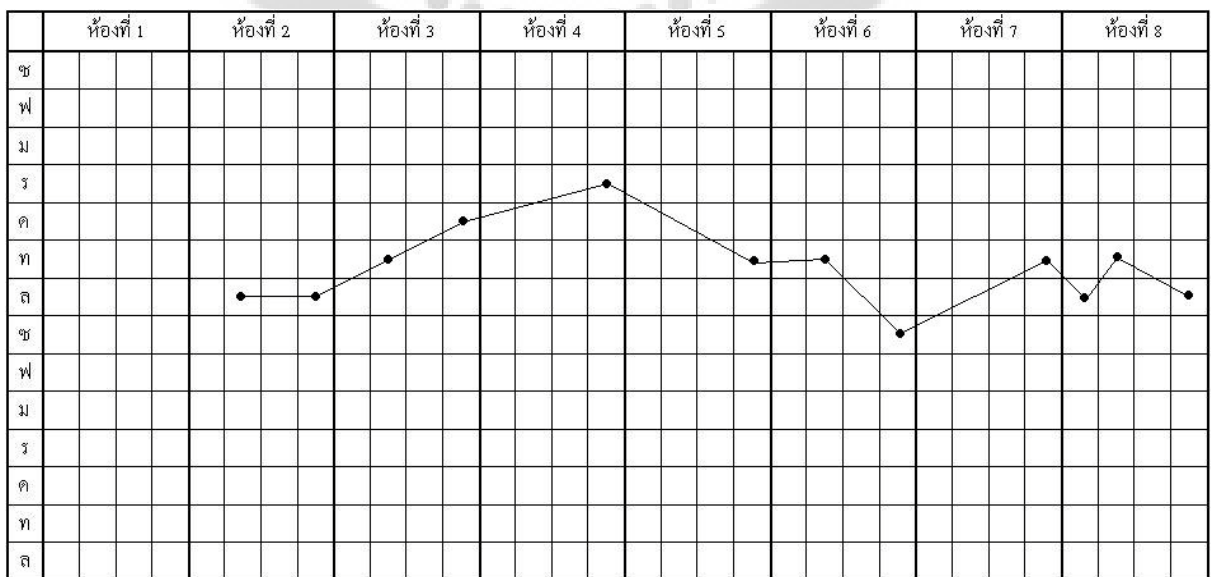
ทิศทางการเคลื่อนที่

บรรทัดที่ 5

----	- ล - ล	- ท - ด	--- ร	--- ท	- ท - ช	--- ท	ล ท - ล
	ัม มัง	วัน ทา	มิ	ครบ	ั้ง ลิ่น	รัต	ตะนะตรัย

ทิศทางการเคลื่อนที่

บรรทัดที่ 6

----	- ท - ร สิบ นิ้ว	--- ล ต่าง	- ท - ร รูป เทียน	-- ท ล ยกขึ้น	- ท - ร เหนือเสียว	-- ท ร ถ วาย	- ท - ล วัน ทา
------	---------------------	---------------	----------------------	------------------	-----------------------	-----------------	-------------------

ทิศทางการเคลื่อนที่

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 7

----	--- ช กราบ	--- ท พระ	-- ช ล ปฏิมา	--- ท ขอ	-- ล ล อ ภัย	--- ม ด้วย	--- ช เทอญ
------	---------------	--------------	-----------------	-------------	-----------------	---------------	---------------

ทิศทางการเคลื่อนที่

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

รูปแบบจังหวะของเพลงมาลาพวงดอกไม้

----	--x มา ลา	---x พวง	-x-x ดอกไม้	----	-x-x มา ลา	---x พวง	-x-x ดอกไม้
---x มา	-x-x ตั้ง ไว้	---x ที่	-x-x บูชา	----	---x ขอ	---x บูชา	---x ชา
---x แต่	-x-x พระ พุทธ	xxxx ที่ได้ ตรีศ	xx-x สรู มา	----	---x ขอ	---x บูชา	---x ชา
---x แต่	-x-x พระ สงฆ์	-x-x ผู้ ทรง	--xxx ธรรมวินัย	----	-x-x พุท ธิง	-x-x วัน ทา	---x มิ
----	-x-x ซั่ม มัง	-x-x วัน ทา	---x มิ	---x ครบ	-x-x ตั้ง ลิ่น	---x รัต	xx-x ตะนะตริย
----	-x-x ลิบ นีว	---x ต่าง	-x-x รูป เทียน	--xx ยกขึ้น	-x-x เหนือเศียร	--xx ถ วาย	-x-x วัน ทา
----	---x กราบ	---x พระ	--xx ปฎิมา	---x ขอ	--xx อ กัย	---x ด้วย	---x เทอญ

ในเพลงมาลาพวงดอกไม้ พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 10 รูปแบบดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	-x-x	---x	-x-x	----	-ท-ด	---ด	-ท-ร	3
					----	-ท-ด	---ด	-ท-ร	
					----	-ท-ร	---ด	-ท-ร	
B	---x	-x-x	---x	-x-x	---ท	-ด-ท	---ท	-ด-ช	1
C	----	---x	---x	---x	----	---ร	---ท	---ช	2
					----	---ร	---ท	---ช	
D	---x	-x-x	xxxx	xx-x	---ม	-ช-ท	ทลชม	ชล-ช	1
E	---x	-x-x	-x-x	-xxx	---ม	-ช-ท	-ช-ด	-ดทล	1
F	----	-x-x	-x-x	---x	----	-ด-ด	-ด-ร	---ร	2
					----	-ด-ด	-ด-ร	---ร	
G	---x	-x-x	---x	xx-x	---ท	-ท-ช	---ท	ลท-ด	1
H	--xx	-x-x	--xx	-x-x	--ทล	-ท-ร	--ทร	-ท-ด	1
I	----	---x	---x	--xx	----	---ช	---ท	--ชด	1
J	---x	--xx	---x	---x	---ท	--ดล	---ม	---ช	1

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงมาลาพวงดอกไม้

1	A	A
2	B	C
3	D	C
4	E	F
5	F	G
6	A	H
7	I	J

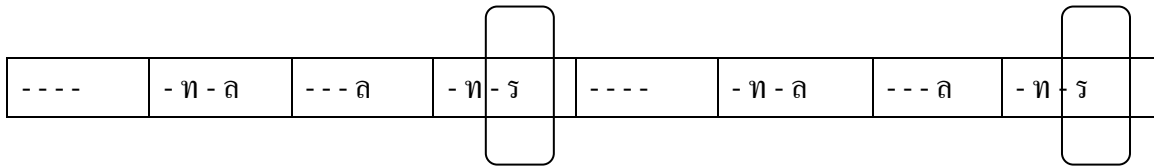
บันไดเสียงที่พบคือ ซอล คือ ซ ล ท ร ม

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังอีกลูกตกหนึ่งสามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้ดังนี้

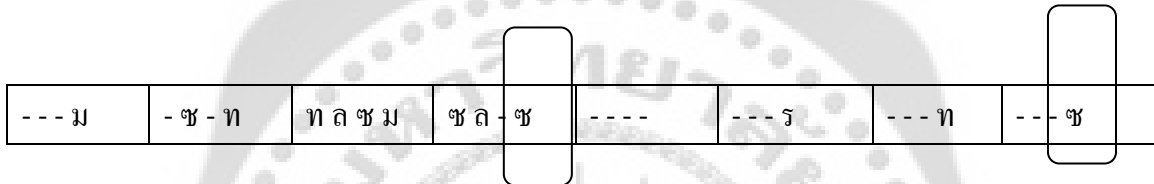
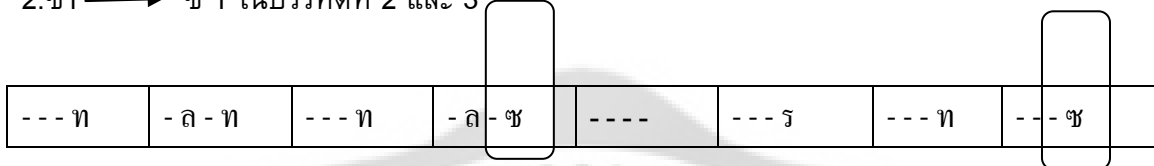
1	ซ 5	ซ 5
2	ซ 1	ซ 1
3	ซ 1	ซ 1
4	ซ 2	ซ 5
5	ซ 5	ซ 2
6	ซ 5	ซ 2
7	ซ 2	ซ 1

การเคลื่อนที่ของลูกตก ที่พบในเพลงมาลาพวงดอกไม้ มีดังนี้

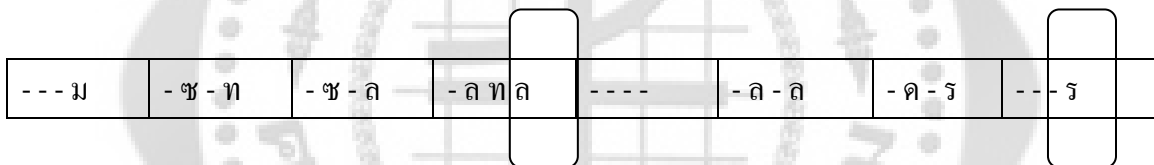
1. ซ 5 → ซ 5 ในบรรทัดที่ 1

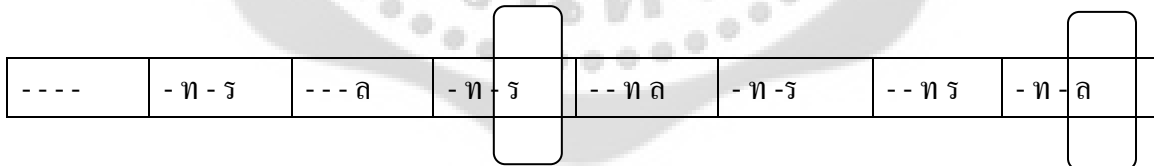
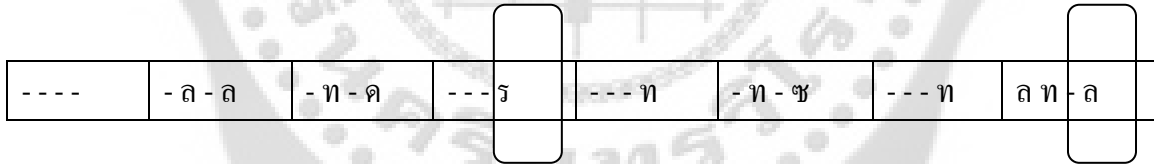
2. ซ 1 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 2 และ 3

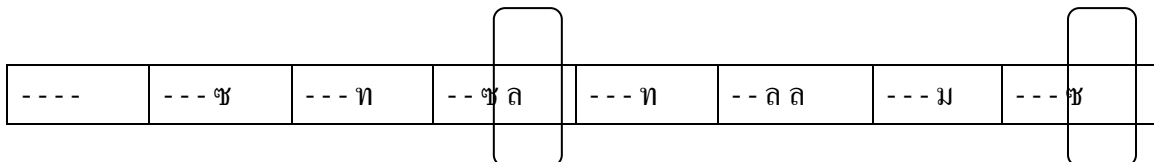
3. ซ 2 → ซ 5 ในบรรทัดที่ 4

4. ซ 5 → ซ 2 ในบรรทัดที่ 5 และ 6

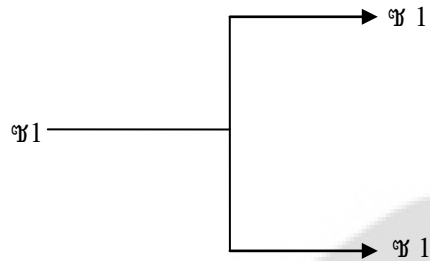
5. ซ 2 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 7

สรุปการดูการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงมาลาพวงดอกไม้ นั้นสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ1** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ1**

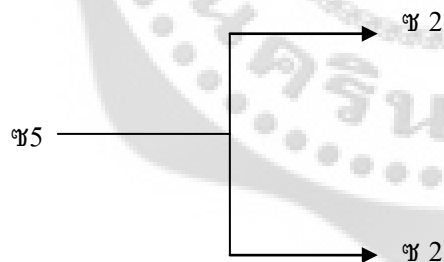
- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ5** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ 5**

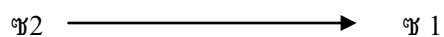
- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ2** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ 5**

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ5** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ2**

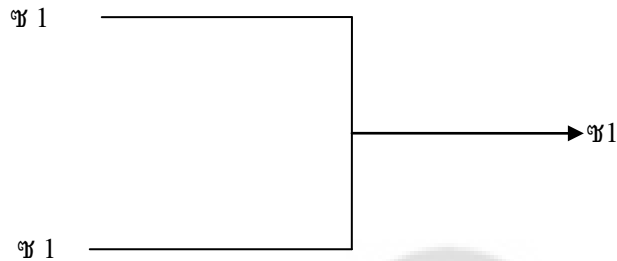

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ2** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ 1**

2. ดูว่าการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่งๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก ซ1 ไปยังลูกตก ซ1

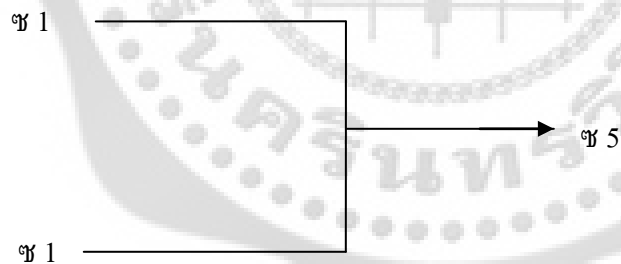
- การเคลื่อนที่ของลูกตก ซ5 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ซ 5

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ซ5 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ซ 2

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก ซ1 ไปยังลูกตก ซ1

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ซ1 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ซ 2

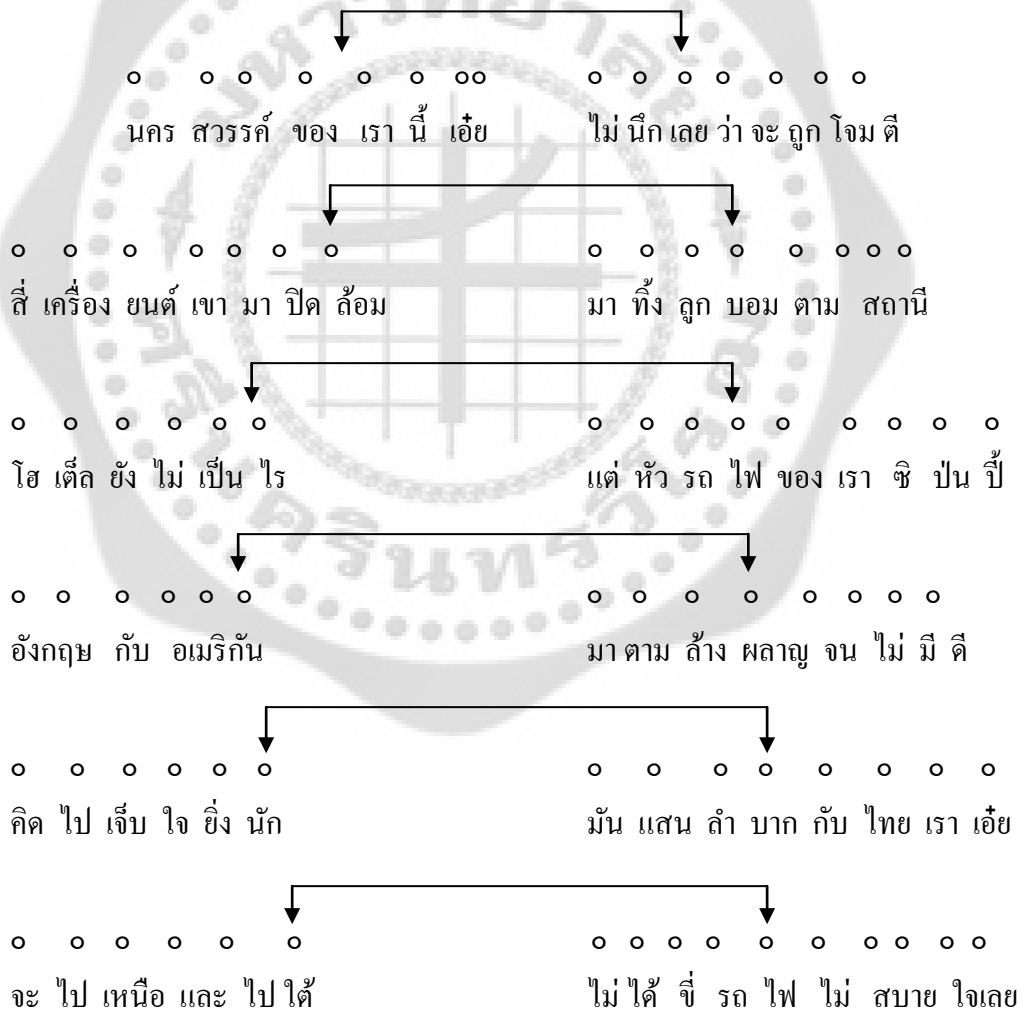

การเคลื่อนที่ของลูกตกในเพลงมาลาพวงดอกไม้ ใช้บันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียงหลัก จะเห็นได้ว่าวรรคแรกของเพลงขึ้นต้นด้วย ซ 1 คือเสียง ที ในบันไดเสียง ซอล และจบลงด้วยวรรคท้ายด้วยเสียง ซ 1 ซึ่งเป็นการจบแบบสมบูรณ์

2.2 เพลงประเภทที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพบ้านเมือง ได้แก่ เพลงนครสวรรค์ของเรา

นครสวรรค์ของเราเนี่ย	ไม่นึกเลยว่าจะถูกโจมตี
สี่เครื่องยนต์เขามาปิดล้อม (ซ้ำ)	มาทิ้งลูกบอมตามสถานี
ไฮเต็ลยังไม่เป็นไร	แต่หัวรถไฟของเราชิป่นปี้
อังกฤษกับอเมริกัน	มาตามล้างผลาญจนไม่มีดี
คิดไปเจ็บใจยิ่งนัก (ซ้ำ)	มันแสนลำบากกับไทยเราเอ๋ย
จะไปเหนือและไปได้ (ซ้ำ)	ไม่ได้ซื้อรถไฟไม่สบายใจเลย

เพลงนครสวรรค์บ้านเรา เป็นเพลงพื้นบ้านที่จัดอยู่ในประเภทกลอนเพลงปฏิพากย์และนำลักษณะกลอนสุภาพประเภทต่างๆ เข้ามาแต่งมีจำนวนคำในแต่ละวรรคประมาณ 6-10 คำ มีสัมผัสระหว่างวรรคโดยคำร้องคำสุดท้ายในวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 7 หรือ 5 ของวรรคที่ 2 สามารถสรุปได้ว่าเพลงนครสวรรค์ของเรา มีลักษณะแผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

เนื้อเพลงนครสวรรค์ของเราบ่งบอกถึง ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยสังเกตจาก วรรคที่ว่า “อังกฤษกับอเมริกัน เป็นช่วงที่เมืองนครสวรรค์ถูกวางระเบิดจากสงครามโดยบริเวณรถไฟสูงมากจาก คาร์ร็อก “แต่หัวรถไฟของเราชิปนี่” สะท้อนให้เห็นว่าคนสมัยนั้นเดินทางโดยรถไฟจากคาร์ร็อก “ไม่ได้ ชีรถไฟไม่สบายใจเลย ” เนื้อร้องเกี่ยว กับ ประวัติศาสตร์ความสูญเสียของเมือง นครสวรรค์ ในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2

เมื่อนำเพลงนครสวรรค์ของเรามาวิเคราะห์จะได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

เพลง นครสวรรค์ของเรา

- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ
- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน
-----	ท ล ท ร นครสวรรค์	- ร - ล ของ เรา	- - ท ร นี่ เอ๊ย	- - - ร ไม่	- ร - ท นึก เลย	ร ท ล ฟ ว่าจะถูก	- ล - ล โถม ดี
- - - ฟ สี่	- - ล ท เครื่องยนต์	- - ร ท เข้ามา	- ล - ฟ บิน ล้อม	- - - ฟ สี่	- - ล ท เครื่องยนต์	- - ร ท เข้ามา	- ล - ฟ บิน ล้อม
- - ม ฟ มา ทิ้ง	- - ร ม ลูก บอม	- ร - - ตาม	ด ล ด ด สถานี	-----	- ท - ท โฮ เตล	- - ร ล ยังไม่	- ท - ท เป็น ไร
- - ล ร แต่ หัว	- ล - ท รถ ไฟ	- - ร ท ของ เรา	- ล - ฟ ป่น ปี	-----	- ล - ฟ อังก ฤษ	- - ล ท อ เม	- - ร ท ริ กัน
- - ท ล มาตาม	- ร - ท ล้าง ผลาน	- - ล ฟ จน ไม่	- ล - ล มี ดี	-----	- ร - ล คิด ไป	- ฟ - ล เจ็บ ใจ	- ท - ร ยิ่ง นึก
-----	- ร - ล คิด ไป	- ฟ - ล เจ็บ ใจ	- ท - ร ยิ่ง นึก	- - ท ร มัน แสน	- ท - ฟ ล่ำ บาก	- ฟ - ล กับ ไทย	- ท - ร เรา เอ๊ย
--- ฟ จะ	- - ล ร ไป เหนือ	- - - ร และ	- - ล ฟ ไปได้	--- ฟ จะ	- - ล ร ไป เหนือ	- - - ร และ	- - ล ฟ ไปได้
-รฟฟ ไม่ได้ ขึ้น	- ฟ - ม รถ ไฟ	- ท ร ร ไม่สบายใจ	- ร - - เลย				

(บันทึก วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2553 : 15.20 น.)

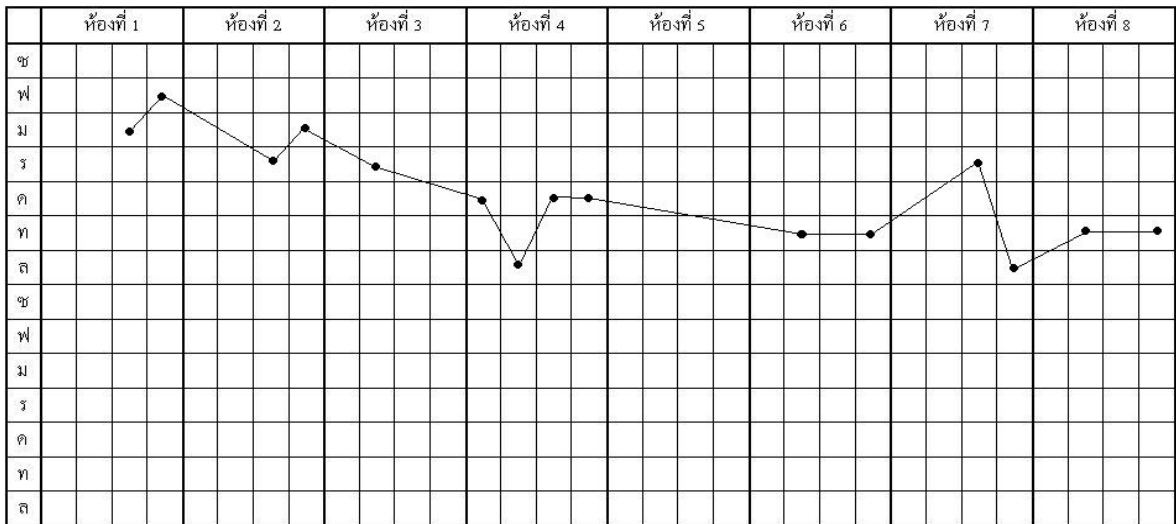

บรรทัดที่ 3

- - ม ฟ	- - ร ม	- ร - -	ค ล ค ค	- - - -	- ท - ท	- - ร ล	- ท - ท
มา ทิ้ง	ถูก บอม	ตาม	สถานี		โซ เดิ้ล	ยังไม่	เป็น ไร

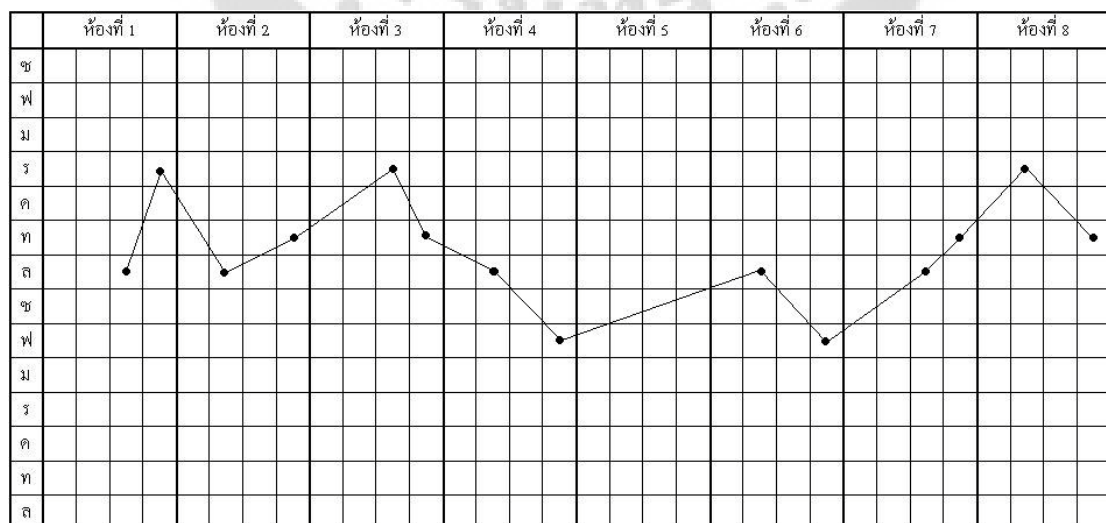
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 4

- - ล ร	- ล - ท	- - ร ท	- ล - ฟ	- - - -	- ล - ฟ	- - ล ท	- - ร ท
แต่ หัว	รถ ไฟ	ของ	ป็น ปี		อังกฤษ	อเม	ริกัน
		เรา					

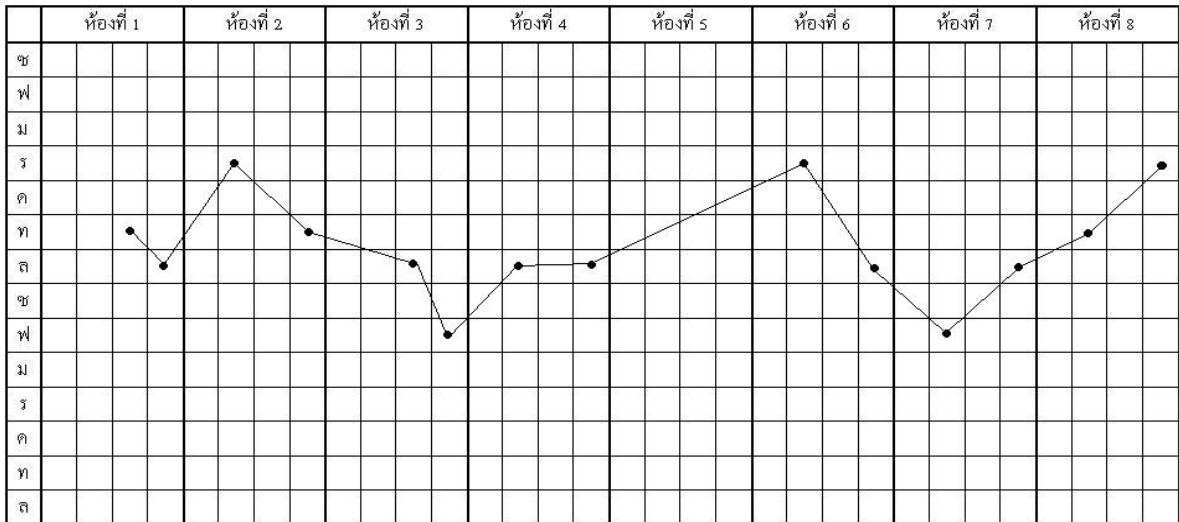
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 5

- - ทล	- ร - ท	- - ลฟ	- ล - ล	-----	- ร - ล	- ฟ - ล	- ท - ร
ตาม	ล้าง ผลาน	จน ไม่	มี ดี		คิด ไป	เจ็บ ใจ	ยิ่ง นึก

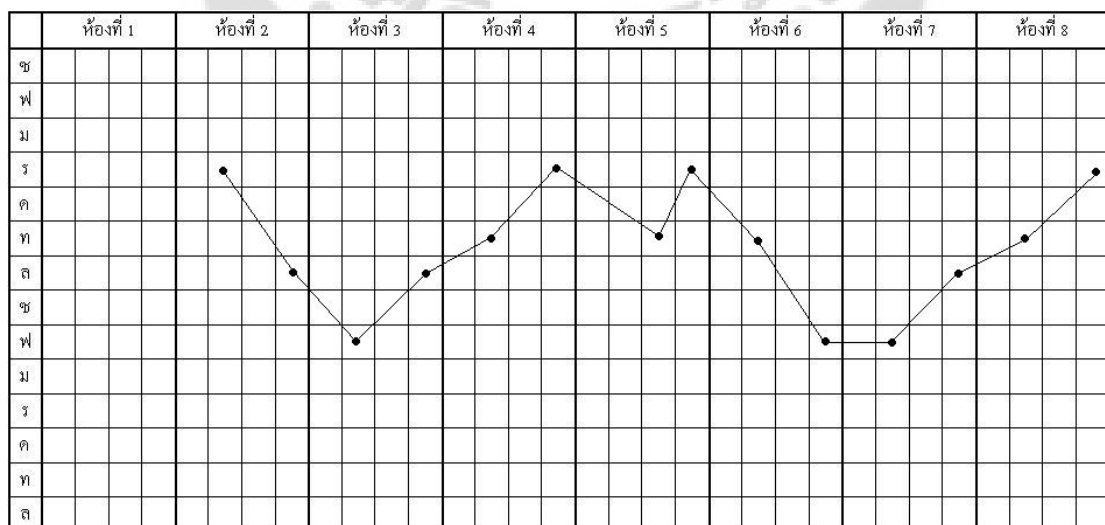
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 6

-----	- ร - ล	- ฟ - ล	- ท - ร	- - ทร	- ท - ฟ	- ฟ - ล	- ท - ร
	คิด ไป	เจ็บ ใจ	ยิ่ง นึก	มัน แสน	ลำ บาก	กับ ไทย	เรา เอ๊ย

ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 7

--- ฟ	- - ล ร	- - - ร	- - - ล ฟ	--- ฟ	- - ล ร	- - - ร	- - - ล ฟ
จะ	ไป เหนือ	และ	ไปได้	จะ	ไป เหนือ	และ	ไปได้

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 8

-รฟฟ	- ฟ - ม	- ท ร ร	- ร - -
ไม่ได้ขึ้น	รถไฟ	ไม่สบายใจ	เลย

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงนครสวรรค์ของเรา รูปแบบทำนอง ที่ 8 รูปแบบ โดยส่วนมาก จะมีลักษณะเป็นเส้นตรงและสลับฟันปลาเป็นส่วนมาก คือการซ้ำโน้ตตัวเดียวกัน สังเกตได้จากเสียงที่ซ้ำกันก็คือ เร และฟา

รูปแบบจังหวะเพลงนครสวรรค์ของเรา

----	xxxx นครสวรรค์	- x- x ของเรา	- - x x นี้เอ๋ย	- - - x ไม่	- x - x นึกเลย	xxxx ว่าจะถูก	- x - x โจมตี
- - - x สี่	- - x x เครื่องยนต์	- - xx เข้ามา	- x - x บิน ล้อม	- - - x สี่	- - xx เครื่องยนต์	- - xx เข้ามา	- x - x บิน ล้อม
- - xx มา ทิ้ง	- - xx ลูก บอม	- x - - ตาม	xxxx สถานี	- - - -	- x - x โฮ เติ้ล	- - xx ยัง ไม่	- x - x เป็น ไร
- - xx แต่ หัว	- x - x รถ ไฟ	- - xx ของเรา	- x - x ป่น ปี	----	- x - x อังกฤษ	- - xx อเม	- - xx ริ กัน
- - xx มาตาม	- x - x ล้าง ผลาน	- - xx จน ไม่	- x - x มี ดิ	----	- x - x คิด ไป	- x - x เจ็บ ใจ	- x - x ยิ่ง นึก
----	- x - x คิด ไป	- x - x เจ็บ ใจ	- x - x ยิ่ง นึก	- - xx มัน แสน	- x - x ล่ำ บาก	- x - x กับ ไทย	- x - x เรา เอ๋ย
- - - x จะ	- - XX ไป เหนือ	- - - x และ	- - xx ไปได้	- - - x จะ	- - xx ไป เหนือ	- - - x และ	- - xx ไปได้
- xxx ไม่ได้ ขึ้น	- x - x รถ ไฟ	- xxx ไม่สบายใจ	- x - - เลย				

ในเพลงนครสวรรค์ของเรา พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 11 รูปแบบ ดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	x x x x	- x - x	-- x x	----	ทลทร	- ร - ล	- - ท ร	1
B	---x	- x - x	x x x x	- x - x	---ร	- ร - ท	รทลฟ	- ล - ล	1
C	---x	-- x x	-- x x	- x - x	---ฟ	-- ล ท	-- ร ท	- ล - ฟ	2
					---ฟ	-- ล ท	-- ร ท	- ล - ฟ	
D	-- x x	-- x x	- x --	x x x x	-- ม ฟ	-- ร ม	- ร --	คดคด	1
E	----	- x - x	-- x x	- x - x	----	- ท - ท	-- ร ล	- ท - ท	1
F	-- x x	- x - x	-- x x	- x - x	-- ล ร	- ล - ท	-- ร ท	- ล - ฟ	2
					-- ท ล	- ร - ท	-- ล ฟ	- ล - ล	
G	----	- x - x	-- x x	-- x x	----	- ล - ฟ	-- ล ท	-- ร ท	1
H	----	- x - x	- x - x	- x - x	----	- ร - ล	- ฟ - ล	- ท - ร	2
					----	- ร - ล	- ฟ - ล	- ท - ร	
I	-- x x	- x - x	- x - x	- x - x	-- ท ร	- ท - ฟ	- ฟ - ล	- ท - ร	1
J	---x	-- x x	---x	-- x x	---ฟ	-- ล ร	---ร	-- ล ฟ	2
					---ฟ	-- ล ร	---ร	-- ล ฟ	
K	- x x x	- x - x	- x x x	- x --	- ร ฟ ฟ	- ฟ - ม	- ท ร ร	- ร --	1

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงนครสวรรค์ของเรา

1	A	B
2	C	C
3	D	E
4	F	G
5	F	H
6	H	I
7	J	J
8	K	

กลุ่มเสียงที่พบ เป็นบันไดเสียง เร คือ ร ม ฟ ล ท

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังลูกตกหนึ่ง สามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้ดังนี้

1	ร 1	ร 5
2	ร 3	ร 3
3	ร 7	ร 6
4	ร 3	ร 6
5	ร 5	ร 1
6	ร 1	ร 1
7	ร 1	

การเคลื่อนที่ของลูกตก ที่พบในเพลงนครสวรรค์ของเรา มีดังนี้

1.ร1 → ร 5 ในบรรทัดที่ 1

----	ทลทร	-ร-ล	- -ทร	---	-ร-ท	รทลฟ	-ล-ล
------	------	------	-------	-----	------	------	------

2.ร3 → ร 3 ในบรรทัดที่ 2

---ฟ	--ลท	--รท	-ล-ฟ	---	--ลท	--รท	-ล-ฟ
------	------	------	------	-----	------	------	------

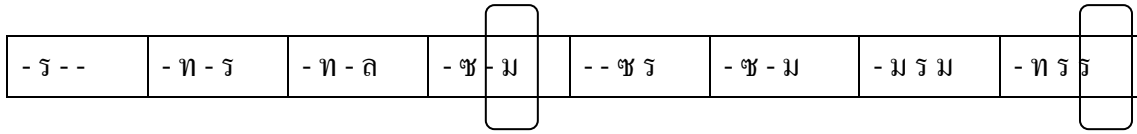
3.ร7 → ร 6 ในบรรทัดที่ 3

--มฟ	--รม	-ร--	ดลคค	----	-ท-ท	--รล	-ท-ท
------	------	------	------	------	------	------	------

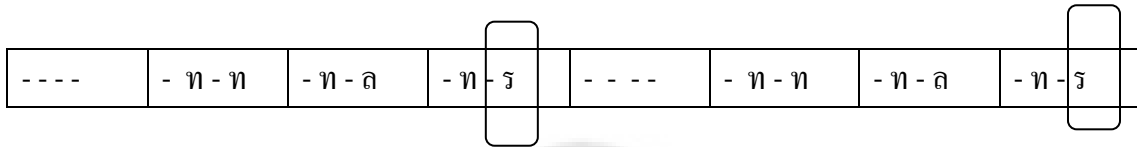
4.ร3 → ร 6 ในบรรทัดที่ 4

- -ทร	- -ลท	-ท-ล	-ช-ม	----	-ท-ร	-ท-ล	-ช-ม
-------	-------	------	------	------	------	------	------

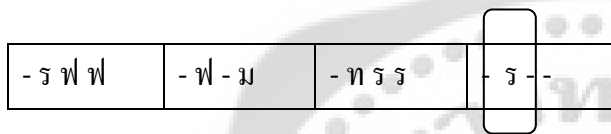
5.ร5 → ร 1 ในบรรทัดที่ 5

6.ร1 → ร 1 ในบรรทัดที่ 6

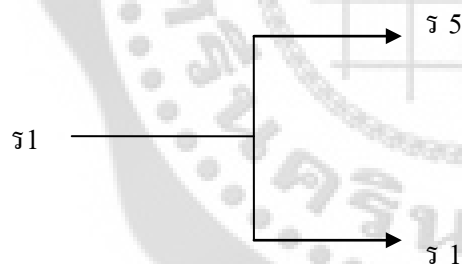
7.ร1 ในบรรทัดที่ 7

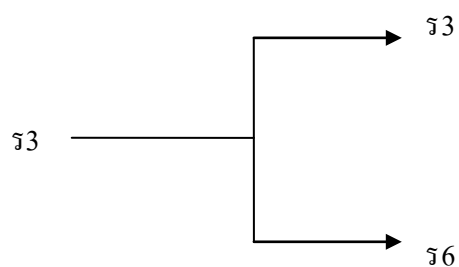
สรุปการดูเคลื่อนที่ของลูกตกของเพลงนครสวรรค์ของเราสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร1 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร1 และ ร 5

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร3 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร3 และ ร 6

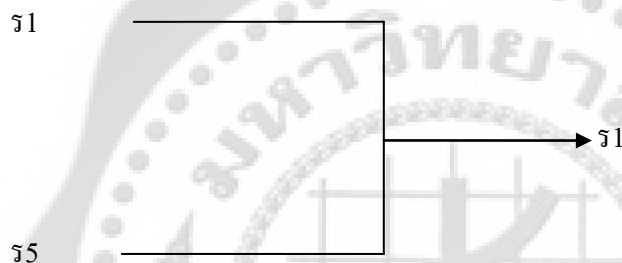

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร7 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร6
 ร7 $\longrightarrow$ ร6

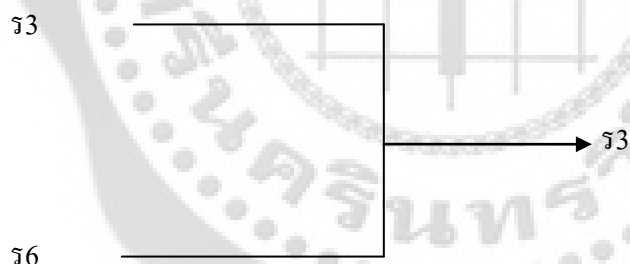
- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร 5 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร1
 ร5 $\longrightarrow$ ร1

2. ดูว่าการเคลื่อนที่ที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่ง ๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่าง ๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก ร1 และ ร5 ไปยัง ร1

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก ร3 และ ร6 ไปยัง ร3

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร7 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร6
 ร7 $\longrightarrow$ ร6

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร5 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร1
 ร5 $\longrightarrow$ ร1

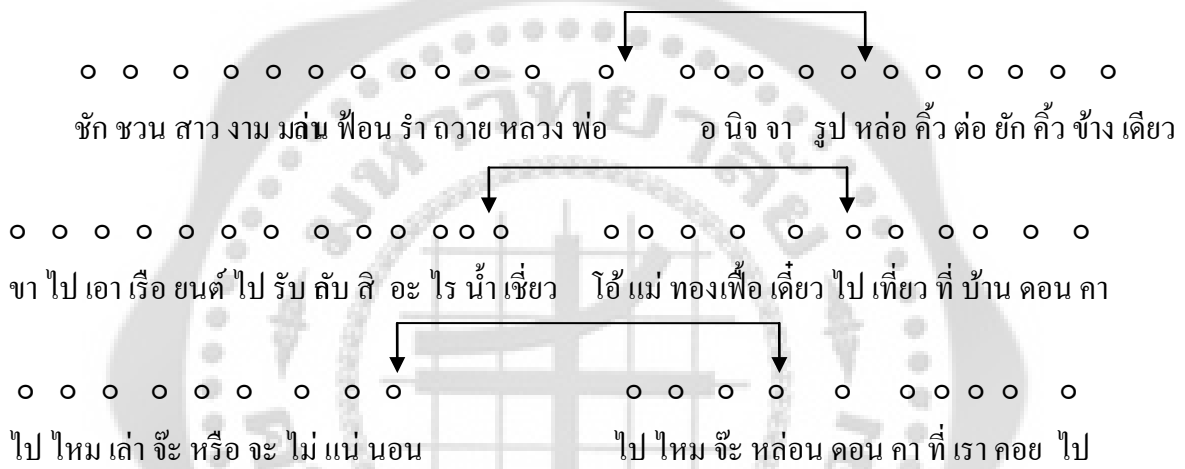
การเคลื่อนที่ของลูกตกในเพลงนครสวรรค์ของเรา ใช้บันไดเสียง เร เป็นบันไดเสียงหลักจะเห็นได้ว่าวรรคแรกของเพลงขึ้นต้นด้วย ร 1 คือเสียง เร ในบันไดเสียง เร และจบลงด้วยวรรคท้ายด้วยเสียง ร1 ซึ่งเป็นเสียงเดียวกัน

2.3 เพลงประเภทที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น ได้แก่เพลงชักชวนสาวงาม มีเนื้อร้องดังนี้

ชักชวนสาวงามมาเล่นพ้อนรำถวายหลวงพ่ อนิจากรูปหล่อคิ้วต่อยักคิ้วข้างเดียว
ขาไปเอาเรียวยนต์ไปรับกลับลืออะไรน้ำเชียว โอ้แม่ทองเพื่อเดี้ยวไปเที่ยวที่บ้านดอนคา(ซ้ำ)
ไปไหมเล่าจะหรือจะไม่แน่นอนน ไปไหมจะหล่อนดอนคาที่เราคอยไป (ซ้ำ)

เพลงชักชวนสาวงาม มีลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนเพลงปฏิพากย์มีจำนวนคำในแต่ละวรรคประมาณ 9-14 คำ มีคำสัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายในวรรคที่ 3 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายในวรรคที่ 2 และ คำที่ 5 ของวรรคที่ 4 สามารถสรุปได้ว่าเพลงชักชวนสาวงามมีลักษณะของแผนผังประพันธ์ ดังนี้

เนื้อเพลงชักชวนสาวงามสะท้อนให้เห็นถึงการหม้อเรื่องศาสนา โดยผู้แต่งกล่าวถึง คำว่า “หลวงพ่” มีการเดินทางถนนและทางน้ำ สังกศจากวรรค “ขาไปเอาเรียวยนต์” “ไปรับกลับลืออะไรน้ำเชียว” เนื้อหาเป็นการร้องเพลงเชิญชวนฝ่ายหญิงไปเที่ยวที่บ้านดอนคา ซึ่งเคยไปด้วยกันมาแล้ว สังกศจากวรรค “ดอนคาที่เราเคยไป”

วิเคราะห์เพลงชักชวนสาวงาม

เมื่อนำเพลงชักชวนสาวงามมาวิเคราะห์ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

เพลงชักชวนสาวงาม

- - - ค้าง	- - - คับ	- - - ค้าง	- - - คับ	- - - ค้าง	- - - คับ	- - - ค้าง	- - - คับ
- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน
----	----	- ร - ล	- ร - ท	-- ท ล	- ร - ท	-- ล ท	- ล - ฟ
		ชัก ชวน	สาว งาม	มา เล่น	พ็อน รำ	ถ วาย	หลวง พ่อ
----	----	- ร ม ม	- ฟ - ร	----	- ด - ล	- ท - ด	- ล - ท
		อนิจจา	รูปหล่อ		คิ้วต่อ	ยักคิ้ว	ข้างเดียว
----	- ร - ล	- ล ท ล	-- ท ร	----	- ร - ล	-- ร ท	- ล - ฟ
	ขาไป	เอาเรือ	ไปรับ		จากลับ	ลิ ้อะไร	น้ำเซียว
----	----	- ร ร ม	- ฟ - ร	----	- ท - ด	-- ท ด	- ท - ท
		ไอ้แม่	เพื่อเดียว		ไปเที่ยว	ที่บ้าน	ดอนคา
----	-----	- ท - ร	-- ท ร	----	- ร - ฟ	-- ล ท	- ล - ท
		ไปไหม	เล่าจ๊ะ		หรือจะ	ไม่แน่	นอน
----	-----	- ร - ม	- ฟ - ร	----	- ท - ท	-- ร ท	- ท - ท
		ไปไหม	จ๊ะหล่อน		ดอนคา	ที่เรา	เคยไป
--- ฟ	--- ท	-- ท ท	- ท - ท				
ดอน	คา	ที่เรา	เคย ไป				

บรรทัดที่ 1

-----	-----	- ร - ล ชัก ชวน	- ร - ท สาวงาม	-- ท ล มาเล่น	- ร - ท เพื่อนรำ	-- ล ท ถวายเป็น	- ล - ฟ หลวงพ่อบ
-------	-------	--------------------	-------------------	------------------	---------------------	--------------------	---------------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 2

-----	-----	- ร ม ม อนิจจา	- ฟ - ร รูปหล่อ	-----	- ค - ล ก๊วต๋อ	- ท - ค ยักคิ้ว	- ล - ท ข้างเดียว
-------	-------	-------------------	--------------------	-------	-------------------	--------------------	----------------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 5

-----	-----	- ท - ร ไปไหม	-- ท ร เล่าจ๊ะ	-----	- ร - ฟ หรือจะ	-- ล ท ไม่แน่	- ล - ท นอน
-------	-------	------------------	-------------------	-------	-------------------	------------------	----------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 6

-----	-----	- ร - ม ไปไหม	- ฟ - ร จ๊ะหล่อน	-----	- ท - ท ดอนคา	-- ร ท ที่เรา	- ท - ท เคยไป
-------	-------	------------------	---------------------	-------	------------------	------------------	------------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 7

--- ฟ	--- ท	-- ท ท	- ท - ท
ดอน	คา	ที่เรา	เคยไป

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ		•						
ม								
ร								
ค								
ท			•	•	•	•		
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงชักชวนสาวงาม รูปแบบทำนอง ทั้ง 7 รูปแบบ โดยส่วนมาก จะมีลักษณะเป็นเส้นคล้ายเส้นตรงกับสลับฟันปลา คือมีลักษณะการร้องจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และเสียงต่ำเป็นหาเสียงสูงมีการเคลื่อนที่ขึ้นลงในบางท่อนก็มีการร้องซ้ำเสียงเดียวกัน

รูปแบบจังหวะเพลงชักชวนสาวงาม

----	----	- x - x	- x - x	-- x x	- x - x	-- x x	- x - x
		ชักชวน	สาวงาม	มาเล่น	เพื่อนรำ	ถวายเป็น	หลวงพ่อบ
----	----	- xxx	- x - x	----	- x - x	- x - x	- x - x
		อนิจจา	รูปหล่อ		ก็ว่าต่อ	ชักก็	ข้างเดียว
----	- x - x	- xxx	-- x x	----	- x - x	-- x x	- x - x
	ขาไป	เอาเรือยนต์	ไปรับ		จากลับ	สิอะไร	น้ำเซียว
----	----	- xxx	- x - x	----	- x - x	-- xx	- x - x
		โอ้แม่ทอง	เพื่อเดียว		ไปเที่ยว	ที่บ้าน	ดอนคา
----	----	- x - x	-- xx	----	- x - x	-- xx	- x --
		ไปไหม	เล่าจะ		หรือจะ	ไม่แน่	นอน
----	----	- x - x	- x - x	----	- x - x	-- xx	- x - x
		ไปไหม	จะหล่อน		ดอนคา	ที่เรา	เคยไป
--- x	--- x	-- xx	- x - x				
ดอน	คา	ที่เรา	เคยไป				

ในเพลงชักชวนสาวงาม พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 9 รูปแบบ ดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	----	-x-x	-x-x	----	----	-ร-ด	-ร-ท	2
					----	----	-ร-ม	-ฟ-ร	
B	--xx	-x-x	--xx	-x-x	--ทล	-ร-ท	--ลท	-ล-ฟ	1
C	----	----	-xxx	-x-x	----	----	-ร-ม	-ฟ-ร	2
					----	----	-ร-ร	-ฟ-ร	
D	----	-x-x	-x-x	-x-x	----	-ด-ด	-ท-ด	-ล-ท	1
E	----	-x-x	-xxx	--xx	----	-ร-ด	-ลทล	--ทร	1
F	----	-x-x	--xx	-x-x	----	-ร-ด	--รท	-ล-ฟ	4
					----	-ท-ด	--ทด	-ท-ท	
					----	-ร-ฟ	--ลท	-ล-ท	
					----	-ท-ท	--รท	-ท-ท	
G	----	----	-x-x	--xx	----	----	-ท-ร	--ทร	1
H	---x	---x	--xx	-x-x	---ฟ	---ท	--ทท	-ท-ท	1

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงชักชวนสาวงาม

1	A	B
2	C	D
3	E	F
4	C	F
5	G	F
6	A	F
7	H	

กลุ่มเสียงที่พบ บันไดเสียงที่พบคือ เร คือ ร ม ฟ ล ท

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังอีกลูกตกหนึ่งสามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ในเพลง ซักชวนสาวงามเป็นกลุ่มเสียง เร คือ ร ม ฟ ล ท

ตารางสรุปการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงซักชวนสาวงาม

1	ร 6	ร 3
2	ร 1	ร 6
3	ร 1	ร 3
4	ร 1	ร 6
5	ร 1	ร 6
6	ร 1	ร 6
7	ร 6	

การเคลื่อนที่ของลูกตก ที่พบในเพลงซักชวนสาวงาม มีดังนี้

1.ร6 → ช 3 ในบรรทัดที่ 1

----	----	- ร - ล	- ร - ท	-- ท ล	- ร - ท	-- ล ท	- ล - ฟ
------	------	---------	---------	--------	---------	--------	---------

2.ร6 → ช 3 ในบรรทัดที่ 2

----	----	- ร ม ม	- ฟ - ร	----	- ด - ล	- ท - ด	- ล - ท
------	------	---------	---------	------	---------	---------	---------

3.ร1 → ช 6 ในบรรทัดที่ 3

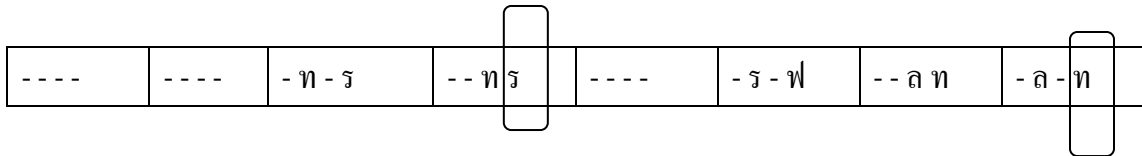
----	- ร - ล	- ล ท ล	-- ท ร	----	- ร - ล	-- ร ท	- ล - ฟ
------	---------	---------	--------	------	---------	--------	---------

4.ร1 → ช 3 ในบรรทัดที่ 4

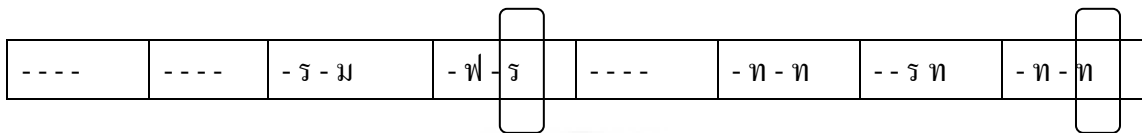
----	----	- ร ร ม	- ฟ - ร	----	- ท - ด	-- ท ด	- ท - ท
------	------	---------	---------	------	---------	--------	---------

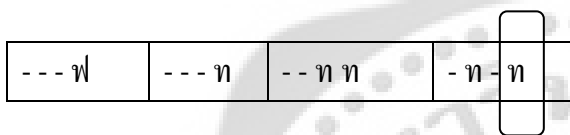
5.ร1 → ช 6 ในบรรทัดที่ 5

6.ร1 → ช 36 ในบรรทัดที่ 6

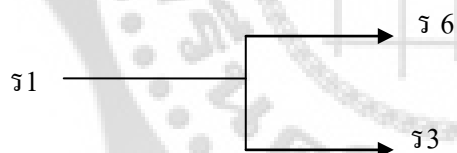
7.ร6 ในบรรทัดที่ 7

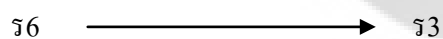
การดูการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงชักชวนสาวงามนั้นสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร1 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร6 และ ร3

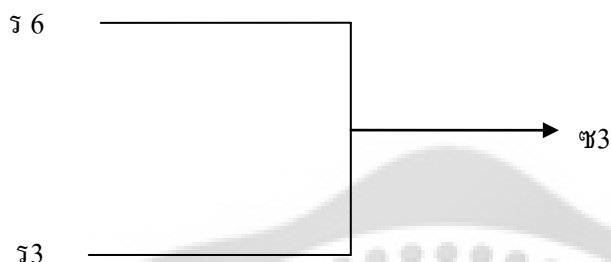

- การเคลื่อนที่ของลูกตก ร6 มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก ร3

2. ดูว่าการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่งๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก ร6 และ ร3 ไปยัง ร 1

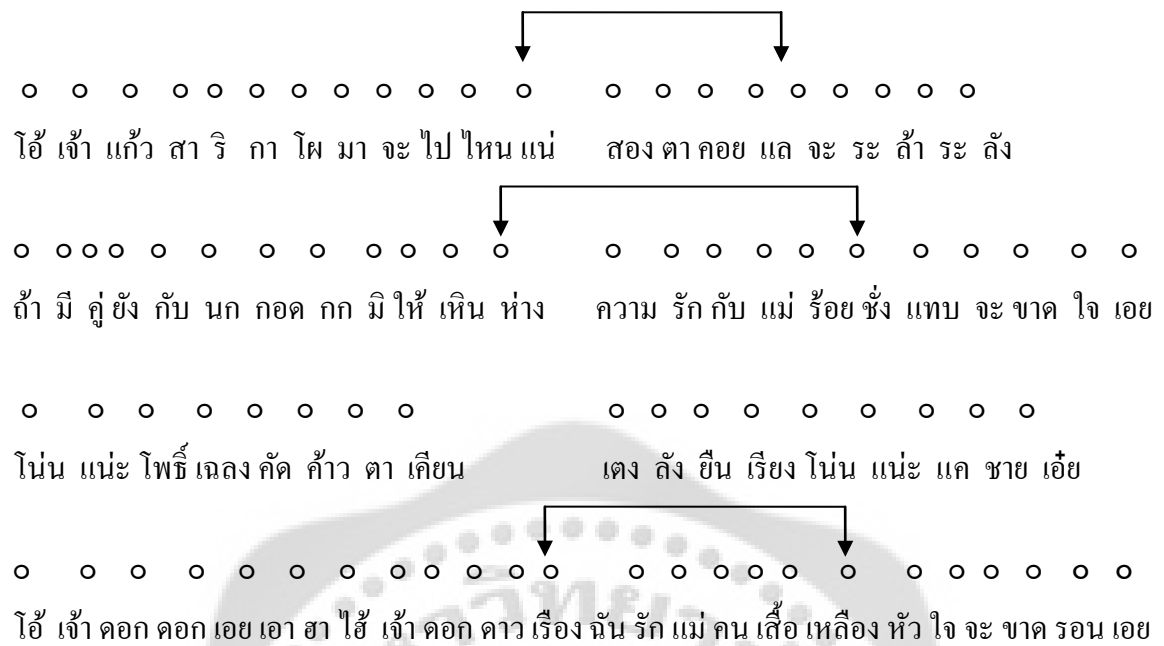
การเคลื่อนที่ของลูกตกในเพลงชักชวนสาวงาม ใช้บันไดเสียง เร เป็นบันไดเสียงหลักจะเห็นได้ว่าวรรคแรกของเพลงขึ้นต้นด้วย ร 6 คือเสียง ที่ โน้บันไดเสียง เร และจบลงด้วยวรรคท้ายด้วยเสียง ร6 ซึ่งเป็นเสียงเดียวกัน

2.4 เพลงประเภทที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่แสดงถึงความรัก การเกี้ยวพาราสี ระหว่างหนุ่มสาว ได้แก่ เพลงเจ้าแก้วสาริกา และเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน

2.4.1 เพลง เจ้าแก้วสาริกา

ไอ้เจ้าแก้วสาริกาโผมาจะไปไหนแน่   สองตากอยแล (ซ้า) จะระล้า ระลั้ง
ถ้ามีคู่ยังกับนกกอดกมให้เห็นห่าง   ความรักกับแม่ร้อยซั้ง (ซ้า) แทบจะขาดใจเอ๋ย
โน้โน้เนาะโพธิ์เฌงคัตคาวตาเคียน   เเตงลั้งยี่นเรียง (ซ้า) โน้โน้เนาะแคชายเอ๋ย (ซ้า)
ไอ้เจ้าดอกดอกเอ๋ยเอาฮาไห้ (ซ้า) เจ้าดอกดาวเรือง   ฉันทักแม่คนเสื่อเหลืองหัวใจจะขาดรอนเอ๋ย

เพลงเจ้าแก้วสาริกา เป็นเพลงพื้นบ้านที่จกอยู่ในประเภทกลอนเพลงปฏิพาทย์ มีจำนวนตัวอักษรแต่ละวรรคประมาณ 9-12 คำ มีสัมผัสระหว่างวรรค โดยคำร้องคำสุดท้ายในวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 4 หรือ 6 ของวรรคที่ 2 และ คำสุดท้ายในวรรคที่ 3 จะสัมผัสกับที่ 4 หรือ 6 ของวรรคที่ 4 สามารถสรุปได้ว่าเพลงแก้วสาริกา มีลักษณะแผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

เนื้อเพลงเจ้าแก้วสาริกาสะท้อนให้เห็นถึงสังคมที่อยู่กับ ธรรมชาติ มีการเปรียบเทียบความรักของตนที่มีต่อฝ่ายหญิง เหมือนกับ นก “ถ้ามีคู่ยังกับนกกอดกมิให้เห็นห่าง” มีการร้องเพลงชมธรรมชาติ ต้นไม้หลากชนิด “โนนแน่ โพธิ์เผลงคัดค้าวตาเคียน” มีการเปรียบเทียบคนรักเป็นนก “เจ้าแก้วสาริกา” เป็นทอง “แม่ร้อยชั่ง” เป็นดอกไม้ “เจ้าดอกดอกเอย” “เจ้าดอกดาวเรือง” เนื้อหาเป็นการบอกความรู้สึกที่มีต่อหญิงผู้เป็นที่รัก

เมื่อนำเพลงเจ้าแก้วสาริกามาวิเคราะห์ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

เพลงเจ้าแก้วสาริกา

- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ	- - - นิ่ง	- - - นั้บ
- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน
-----	-----	- ม ร ช ไอ้เจ้าแก้ว	- ล ร ท สาริกา	-----	- ร - ล โผมา	-- ช ล จะ ไป	- ช - ม ไหน แน่
-----	- ช - ร สอง ตา	--- ร ตา	- ม - ช คอย แล	-----	- ช - ร สอง ตา	--- ร ตา	- ม - ช คอย แล
-----	--- ล จะ	-- ท ร ละ ต้า	-- ท ท ละ ตัง	-----	-----	--- ท ฮ่า	--- ท ไฮ้
-----	-----	- ร ม ช ถ้ามีคู่	- ล ท ร อย่างกับนก	-----	- ช - ล กอด กก	ท ล ร ล เอ้อเออ มิให้	- ช - ม เห็น ห่าง
-----	- ร - ร ความรัก	ม ร ท ร เอ้อเออ กับแม่	- ม - ช ร้อย ชั่ง	-----	- ร - ร ความรัก	ม ร ท ร เอ้อเออ กับแม่	- ม - ช ร้อย ชั่ง
--- ม แทบ	- ร - ช จะ ขาด	--- ล ใจ	--- ท เอย	-----	-----	- ร ม ช โน่นแน่โพธิ์	-- ท ร เฉลา
-----	- ช - ล คัด เค้า	ท ล ร ล เอ้อเออเอ้อเออ	- ช - ม ตะ เกียน	-----	- ร - ร เต็ง รัง	ม ร ท ร เอ้อเออเอ้อเออ	- ม - ช ยีน เรียง
-----	- ร - ร เต็ง รัง	ม ร ท ร เอ้อเออเอ้อเออ	- ม - ช ยีน เรียง	--- ม โน่น	- ร - ช แน่ แค	--- ล ทราย	--- ท เอย
- ม ร ช ไอ้เจ้า ดอก	- ช - ล ดอก เอ้ย	--- ท ฮ่า	--- ท ไฮ้	- ม ร ช ไอ้เจ้า ดอก	- ช - ล ดอก เอ้ย	--- ท ฮ่า	--- ท ไฮ้
-----	- ล - ช เจ้า ดอก	--- ล ประ	- ช - - คู่	- ช - ท นั้บ รัก	- ช - ล แม่ คน	--- ท นั้บ	- ล - - คู
- ร - ท หัวใจ	- ล - ช จะ ขาด	--- ล รอน	--- ช เอย	กลับต้น			

(บันทึก วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553 : 10.00 น.)

บรรทัดที่ 1

----	----	- ม ร ช ไอ้เจ้า แก้ว	- ล ร ท สาริกา	----	- ร - ด โผนมา	-- ช ด จะ ไป	- ช - ม ไหน แน่
------	------	----------------------------	-------------------	------	------------------	-----------------	--------------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ด								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ด								

บรรทัดที่ 2

----	- ช - ร สอง ตา	--- ร ตา	- ม - ช คอย แล	----	- ช - ร สอง ตา	--- ร ตา	- ม - ช คอย แล
------	-------------------	-------------	-------------------	------	-------------------	-------------	-------------------

ทิศทางของเสียง

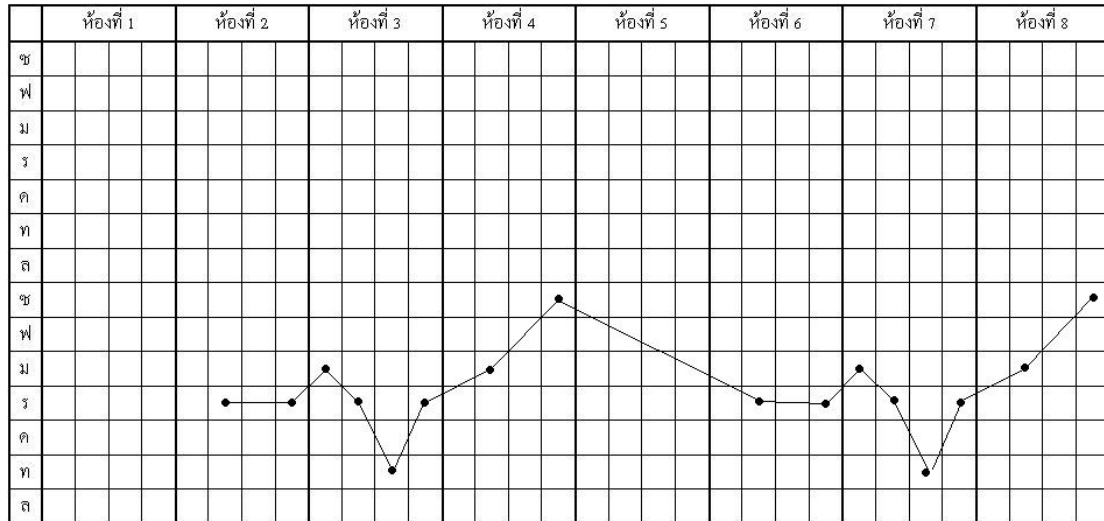
	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ด								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ด								

บรรทัดที่ 5

----	- ร - ร	ม ร ท ร	- ม - ซ	----	- ร - ร	ม ร ท ร	- ม - ซ
	ความ รัก	เอื้อเอื้อ	ร้อย ชั่ง		ความ รัก	เอื้อเอื้อ	ร้อย ชั่ง
		กับแม่				กับแม่	

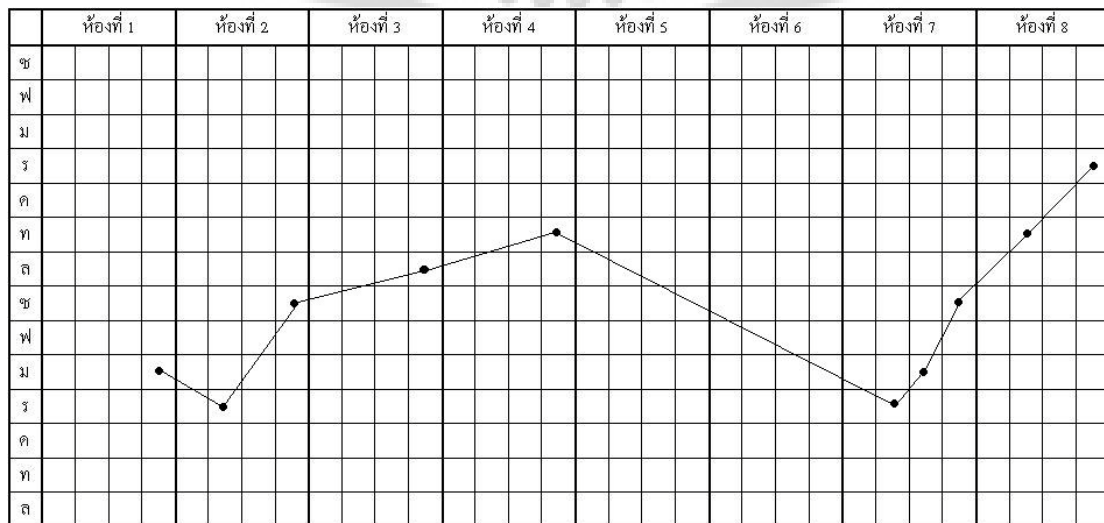
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 6

--- ม	- ร - ซ	--- ล	--- ท	---	---	- ร ม ซ	-- ท ร
แทบ	จะ ขาด	ใจ	เอย			โน่นแน่	เฉลา
						โพธิ์	

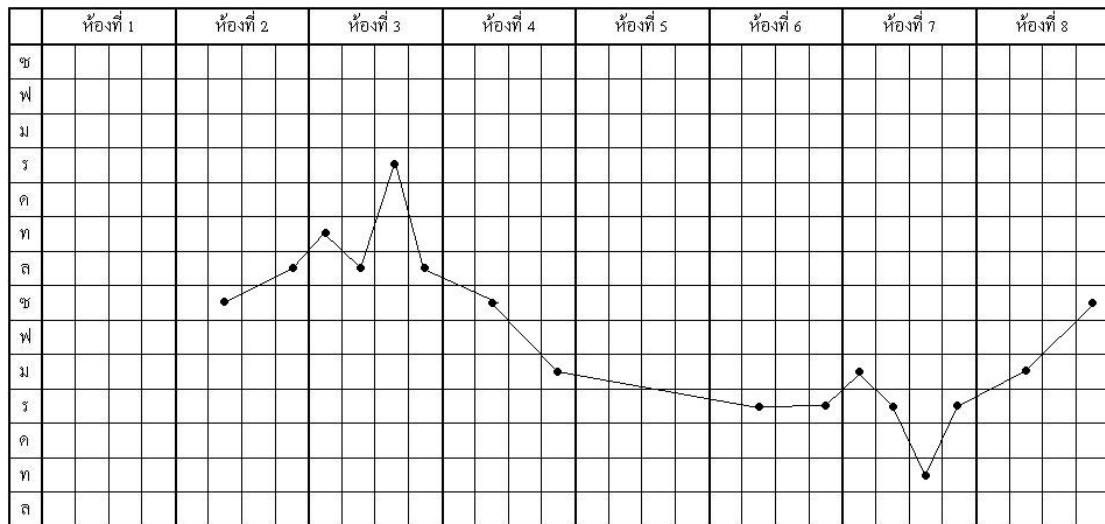
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 7

----	- ซ - ล กั๊ด कै้า	ท ล ร ล เอ้อเออเอ อเออ	- ซ - ม ตะ เคียน	----	- ร - ร เต็ง รัง	ม ร ท ร เอ้อเออ เอ้อเออ	- ม - ซ ยี่น เรียง
------	----------------------	------------------------------	---------------------	------	---------------------	-------------------------------	-----------------------

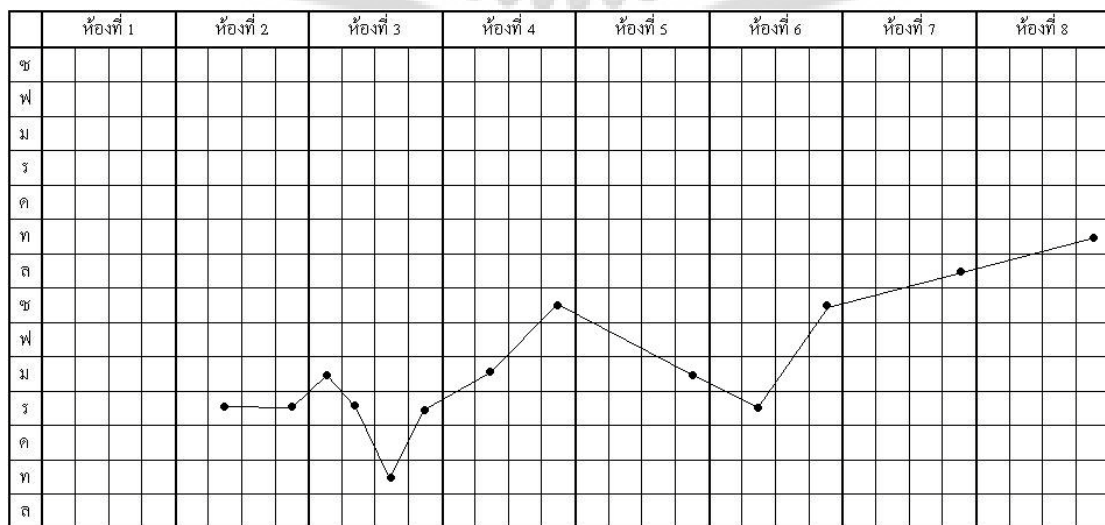
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 8

----	- ร - ร เต็ง รัง	ม ร ท ร เอ้อเออ เอ้อเออ	- ม - ซ ยี่น เรียง	--- ม โน้น	- ร - ซ แน่ แค	--- ล ทราย	--- ท เอย
------	---------------------	-------------------------------	-----------------------	---------------	-------------------	---------------	--------------

ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 9

- ม ร ช	- ช - ล	--- ท	---ท	- ม ร ช	- ช - ล	--- ท	---ท
โ้เจ้า	ดอก เอ๋ย	ซ่า	ไ้	โ้เจ้า	ดอก เอ๋ย	ซ่า	ไ้
ดอก				ดอก			

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 10

----	- ล - ช	--- ล	- ช --	- ช - ท	- ช - ล	--- ท	- ล --
	เจ้า ดอก	ประ	คู่	นั้น รัก	แม่ คน	นั่ง	ดู

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 11

- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ซ
หัว ใจ	จะ ขาด	รอน	เอย

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ซ								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ซ								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงเจ้าแก้วสาริกา รูปแบบทำนอง ทั้ง 11 รูปแบบ โดยส่วนมาก จะมีลักษณะเป็นเส้นคล้าย สลับฟันปลา คือมีลักษณะการร้องจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และเสียง ต่ำไปหาเสียงสูง มีการเคลื่อนที่ขึ้นลง

รูปแบบจังหวะเพลงเจ้าแก้วสาริกา

----	----	- xxx ไอ้เจ้าแก้ว	- xxx สาริกา	----	- x - x โผ มา	-- xx จะ ไป	- x - x ไหน แน่
----	- x - x สอง ตา	--- x ตา	- x - x คอย แล	----	- x - x สอง ตา	--- x ตา	- x - x คอย แล
----	--- x จะ	-- xx ละ ต้า	-- xx ละ ตัง	----	----	--- x ฮ่า	--- x ไฮ้
----	----	- xxx ถ้ามีคู่	- xxx อย่างกับนก	----	- x - x กอด กก	xxxx เอ้อเออ มิให้	- x - x เห็น ห้าง
----	- x - x ความ รัก	xxxx เอ้อเออ กับแม่	- x - x รื้อย ชั่ง	----	- x - x ความ รัก	xxxx เอ้อเออ กับแม่	- x - x รื้อย ชั่ง
--- x แทบ	- x - x จะ ขาด	--- x ใจ	--- x เอย	----	----	- xxx โน่นแน่โพธิ์	-- xx เฉลา
----	- x - x กัด เค้า	xxxx เอ้อเออเอ้อเออ	- x - x ตะ เกียน	----	- x - x เต็ง รัง	xxxx เอ้อเออเอ้อเออ	- x - x ยี่น เรียง
----	- x - x เต็ง รัง	xxxx เอ้อเออเอ้อเออ	- x - x ยี่น เรียง	--- x โน่น	- x - x แน่ แค	--- x ทราย	--- x เอย
- xxx ไอ้เจ้า ดอก	- x - x ดอก เอ้ย	--- x ฮ่า	--- x ไฮ้	- xxx ไอ้เจ้า ดอก	- x - x ดอก เอ้ย	--- x ฮ่า	--- x ไฮ้
----	- x - x เจ้า ดอก	--- x ประ	- x - - คู่	- x - x ฉัน รัก	- x - x แม่ คน	--- x นั่ง	- x - - ดู
- x - x หัว ใจ	- x - x จะ ขาด	--- x รอน	--- x เอย	กลับต้น			

ในเพลงเจ้าแก้วสาริกา พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 12 รูปแบบ ดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	----	-xxx	-xxx	----	----	-มรช	-ลรท	2
					----	----	-รมช	-ลทร	
B	----	-x-x	--xx	-x-x	----	-ร-ล	--ชล	-ช-ม	1
C	----	-x-x	---x	-x-x	----	-ช-ร	---ร	-ม-ช	2
					----	-ช-ร	---ร	-ม-ช	
D	----	---x	--xx	--xx	----	---ล	--ทร	--ทท	1
E	----	----	---x	---x	----	----	---ท	---ท	1
F	----	-x-x	xxxx	-x-x	----	-ช-ล	ทลรล	-ช-ม	6
					----	-ร-ร	มรทร	-ม-ช	
					----	-ร-ร	มรทร	-ม-ช	
					----	-ช-ล	ทลรล	-ช-ม	
					----	-ร-ร	มรทร	-ม-ช	
					----	-ร-ร	มรทร	-ม-ช	
G	---x	-x-x	---x	---x	---ม	-ร-ช	---ล	---ท	2
					---ม	-ร-ช	---ล	---ท	
H	----	----	-xxx	--xx	----	----	-รมช	--ทร	1
I	-xxx	-x-x	---x	---x	-มรช	-ช-ล	---ท	---ท	2
					-มรช	-ช-ล	---ท	---ท	
J	----	-x-x	---x	-x--	----	-ล-ช	---ล	-ช--	1
K	-x-x	-x-x	---x	-x--	-ช-ท	-ช-ล	---ท	-ล--	1
L	-x-x	-x-x	---x	---x	-ร-ท	-ล-ช	---ล	---ช	1

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงเจ้าแก้วสาธิตกา

1	A	B
2	C	C
3	D	E
4	A	F
5	F	F
6	G	H
7	F	F
8	F	G
9	I	I
10	J	K
11	L	

กลุ่มเสียงที่พบ บันไดเสียงที่พบคือ ซอล คือ ซ ล ท ร ม

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังอีกลูกตกหนึ่งสามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้ดังนี้

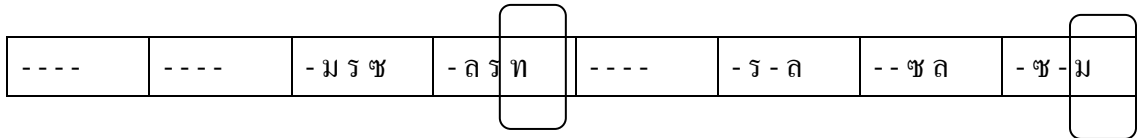
การเคลื่อนที่ของลูกตก ในเพลงเจ้าแก้วสาธิตกา

ตารางสรุปการเคลื่อนที่ของลูกตก

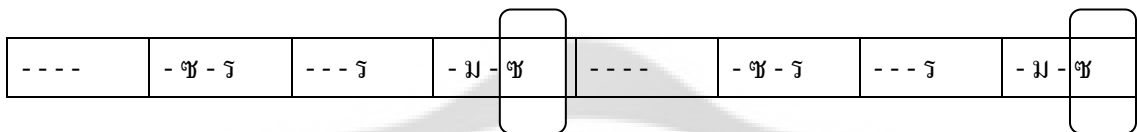
1	ซ 3	ซ 6
2	ซ 1	ซ 1
3	ซ 3	ซ 3
4	ซ 5	ซ 6
5	ซ 1	ซ 1
6	ซ 3	ซ 5
7	ซ 6	ซ 1
8	ซ 1	ซ 3
9	ซ 3	ซ 3
10	ซ 1	ซ 2
11	ซ 1	

การเคลื่อนที่ของลูกตก ที่พบในเพลงเจ้าแก้วสาลิกา มีดังนี้

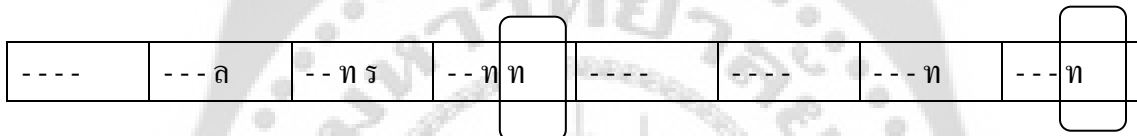
1. ซ3 → ซ 6 ในบรรทัดที่ 1

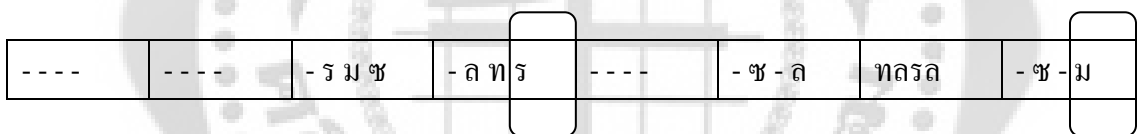
2. ซ1 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 2

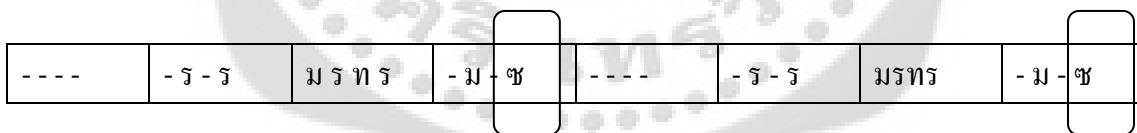
3. ซ3 → ซ 3 ในบรรทัดที่ 3

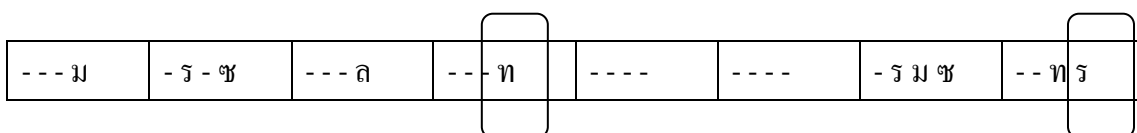
4. ซ5 → ซ 6 ในบรรทัดที่ 4

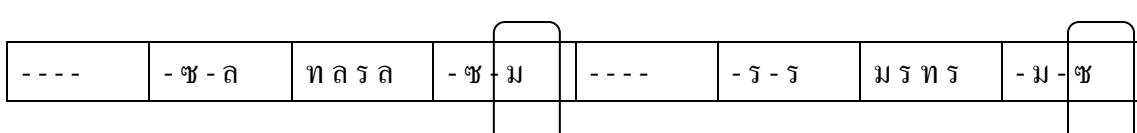
5. ซ1 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 5

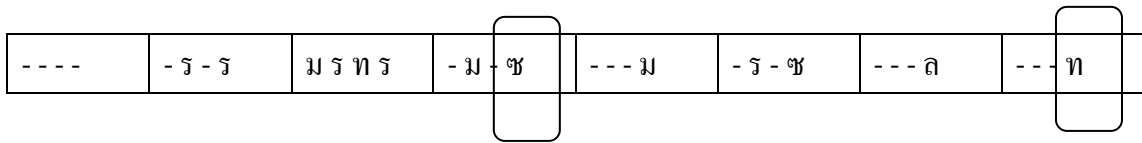
6. ซ3 → ซ 5 ในบรรทัดที่ 6

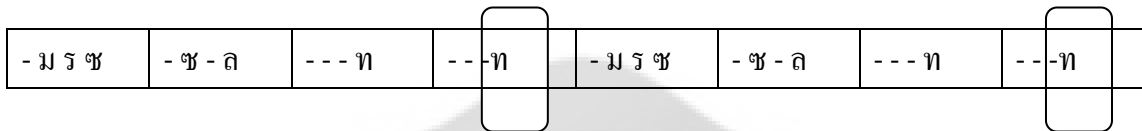
7. ซ6 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 7

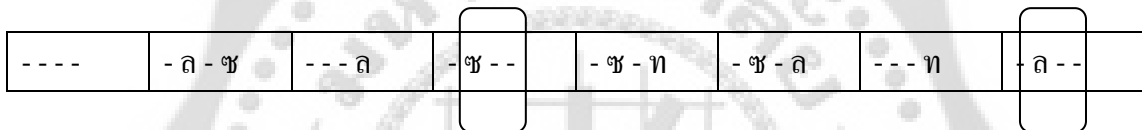
8.ซ1 → ซ 3 ในบรรทัดที่ 8

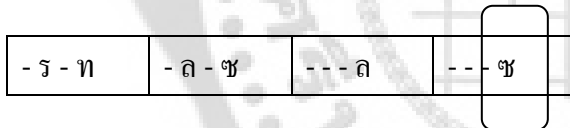
9.ซ3 → ซ 3 ในบรรทัดที่ 9

10.ซ1 → ซ 2 ในบรรทัดที่ 10

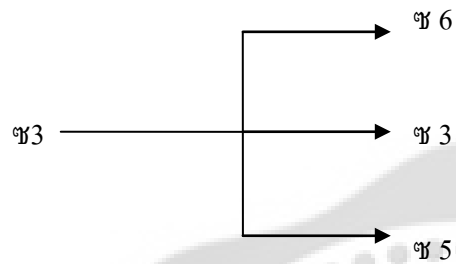
11.ซ1 ในบรรทัดที่ 10

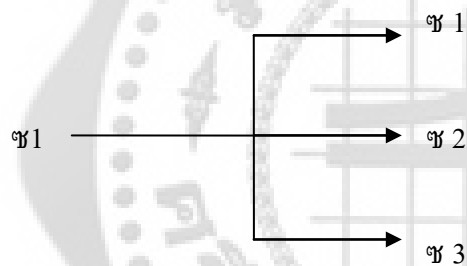
สรุปการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงเจ้าแก้วสาริกานั้นสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่าง ๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ3** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ6** **ซ3** และ **ซ5**

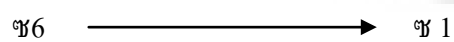
- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ1** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ1** **ซ2** และ **ซ3**

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ5** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ6**

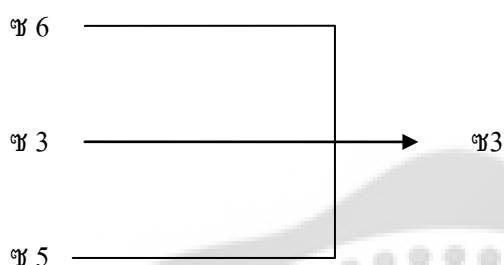
- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ6** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ1**

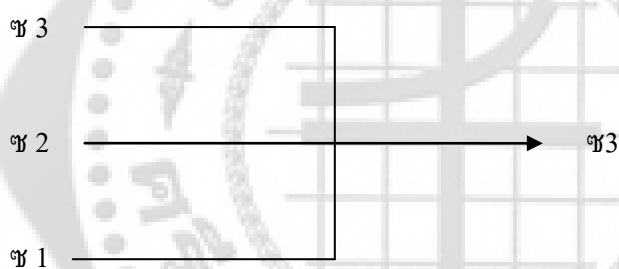

2. ดูว่าการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่งๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก **ซ6 ซ3 และ ซ5** ไปยัง **ซ 3**

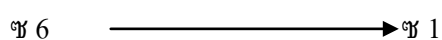
- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก **ซ1 ซ2 และ ซ3** ไปยัง **ซ 1**

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ6** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ 5**

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ6** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ 1**

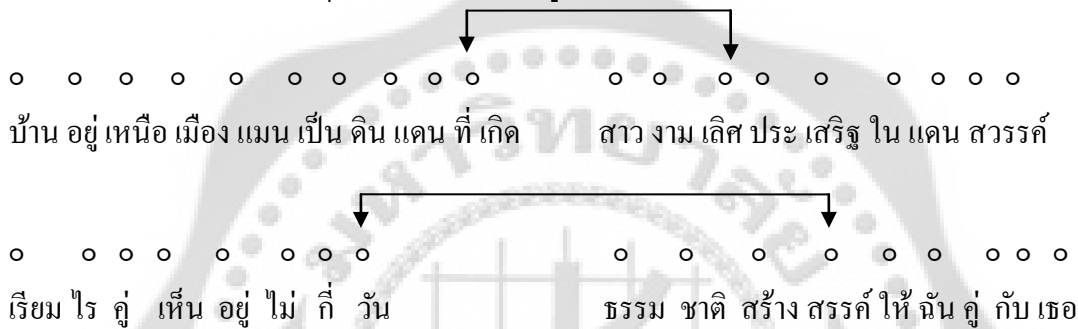
การเคลื่อนที่ของลูกตกในเพลงเจ้าแก้วสาริกา ไช้บันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียงหลักจะเห็นได้ว่าวรรคแรกของเพลงขึ้นต้นด้วย ซ3 คือเสียง ที่ ไช้บันไดเสียง ซอล และจบลงด้วยวรรคท้ายด้วยเสียง ซ1 ซึ่งเป็นการจบแบบสมบูรณ์

2.1.5 บ้านอยู่เหนือเมืองแมน มีเนื้อเพลงดังนี้

บ้านอยู่เหนือเมืองแมนเป็นดินแดนที่เกิด
 เรียมไร้คู่เห็นอยู่ไม่ก็วัน

สาวงามเลิศประเสริฐในแดนสวรรค์
 ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้ฉันคู่กับเธอ (ซ้ำ)

เพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน เป็นเพลงพื้นบ้านที่จัดอยู่ในประเภทกลอนเพลงปฎิพากย์ มีจำนวนคำในแต่ละวรรค 8-10 คำ มีคำสัมผัสระหว่างวรรค โดยคำร้อง คำสุดท้ายในวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายในวรรคที่ 3 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่ 2 และคำที่ 5 ของวรรคที่ 2 สามารถสรุปได้ว่าเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน มีลักษณะแผนผังคำประพันธ์ดังนี้

เนื้อเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมนสะท้อนให้เห็นสังคมที่รักและภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตน โดยใช้คำว่า “สาวงามเลิศ” เปรียบเหมือน “แดนสวรรค์” เนื้อหาเป็นการชมธรรมชาติ บ้านเกิดของตนและเปรียบเทียบธรรมชาติเป็นผู้สร้างความรักให้กับตน “ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้ฉันคู่กับเธอ

เมื่อนำเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมนมาวิเคราะห์ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

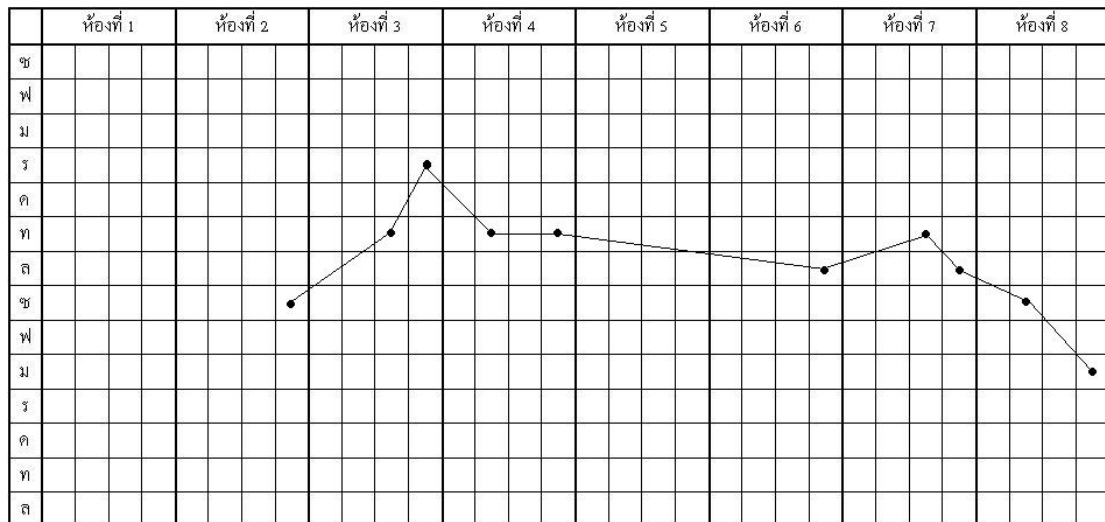
เพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน

- - - ถึง	- - - ลับ	- - - ถึง	- - - ลับ	- - - ถึง	- - - ลับ	- - - ถึง	- - - ลับ
- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน	- ป๊ะ - ป๊ะ	- โทน-โทน
----	--- ช บ้าน	-- ทร อยู่เหนือ	- ท - ท เมืองแมน	----	--- ล เป็น	-- ท ล ดินแดน	- ช - ม ที่ เกิด
----	--- ร สาว	--- ท งาม	--- ช เลิศ	----	-- ล ช ประเสริฐ	- ช - ล อยู่แดน	-- ทร สวรรค์
----	--- ร เรียม	--- ม ไร้	- ร - ท เคียง คู่	----	- ร - ช เห็น อยู่	-- ล ท ก็ไม่	- ช - ล ก็ วัน
----	--- ล ธรรม	-- ท ล -มะ ชาติ	- ช - ท สร้าง สรรค์	--- ล ให้	- ท -- ฉัน	-- ท ล คู่กัน	ช ม - ช มากับ เธอ
--- ล ให้	- ท -- ฉัน	-- ท ล คู่กัน	ช ม - ช มากับ เธอ	กลับต้น			

บรรทัดที่ 1

-----	---ช บ้าน	--ท ร อยู่ เหนือ	-ท-ท เมือง แมน	-----	---ล เป็น	--ท ล ดิน แดน	-ช-ม ที่ เกิด
-------	--------------	------------------------	----------------------	-------	--------------	---------------------	------------------

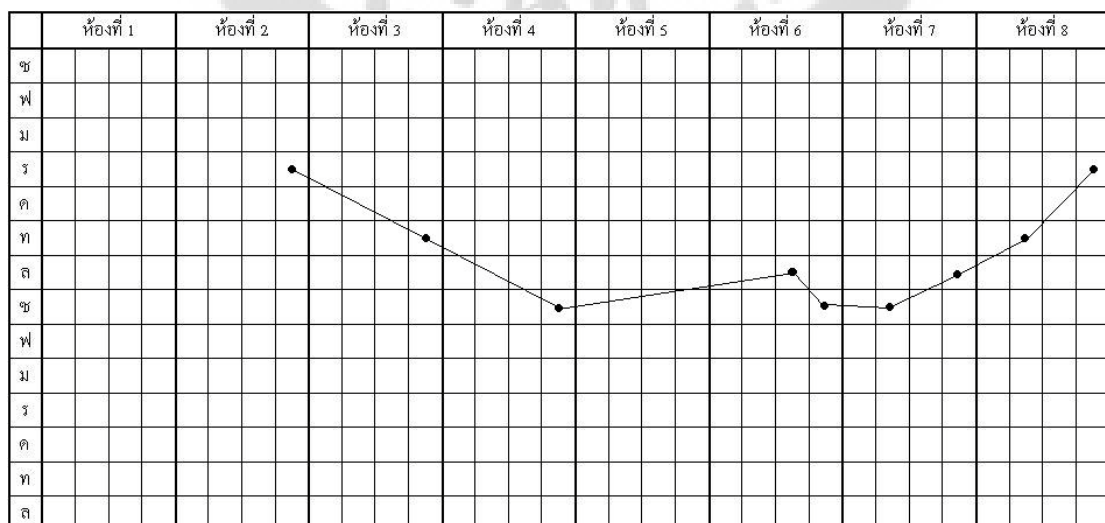
ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 2

-----	---ร สวย	---ท งาม	---ช เลิศ	-----	--ล ช ประเสริฐ	-ช-ล อยู่แดน	--ท ร สวรรค์
-------	-------------	-------------	--------------	-------	-------------------	-----------------	-----------------

ทิศทางของเสียง

บรรทัดที่ 5

---ด	-ท--	--ทล	ชม-ช
ให้	ฉัน	คู่กัน	มากับ
			เธอ

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน รูปแบบทำนอง ทั้ง 5 รูปแบบ โดยส่วนมากจะมีลักษณะเป็นเส้นคล้ายสลับฟันปลา คือมีลักษณะการร้องจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และเสียงต่ำเป็นหาเสียงสูงมีการเคลื่อนที่ขึ้นลง

รูปแบบจังหวะเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน

----	---x	--xx	-x-x	----	---x	--xx	-x-x
	บ้าน	อยู่เหนือ	เมืองแมน		เป็น	ดินแดน	ที่เกิด
----	---x	---x	---x	----	--xx	-x-x	--xx
	สวย	งาม	เลิศ		ประเสริฐ	อยู่แดน	สวรรค์
----	---x	---x	-x-x	----	-x-x	--xx	-x-x
	เรียม	ไว้	เคียงคู่		เห็นอยู่	ก็ไม่	ก็วัน
----	---x	--xx	-x-x	---x	-x--	--xx	xx-x
	ธรรม	มะชาติ	สร้างสรรค์	ให้	ฉัน	คู่กัน	มากับเธอ
---x	-x--	--xx	xx-x				
ให้	ฉัน	คู่กัน	มากับเธอ	กลับต้น			

ในเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	---x	--xx	-x-x	----	---ช	--ทร	-ท-ท	3
					----	---ล	--ทล	-ช-ม	
					----	---ล	--ทล	-ช-ท	
B	----	---x	---x	---x	----	---ร	---ท	---ช	1
C	----	--xx	-x-x	--xx	----	--ลช	-ช-ล	--ทร	1
D	----	---x	---x	-x-x	----	---ร	---ม	-ร-ท	1
E	----	-x-x	--xx	--xx	----	-ร-ช	--ลท	-ช-ล	1
F	---x	-x--	--xx	xx-x	---ล	-ท--	--ทล	ชม-ช	2
					---ล	-ท--	--ทล	ชม-ช	

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน

1	A	A
2	B	C
3	D	F
4	A	F
5	F	

กลุ่มเสียงที่พบ บันไดเสียงที่พบคือ ซอล คือ ซ ล ท ร ม

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังอีกลูกตกหนึ่งสามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้ดังนี้

ตารางสรุปการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน

1	ซ 3	ซ 6
2	ซ 1	ซ 5
3	ซ 3	ซ 2
4	ซ 3	ซ 1
5	ซ 1	

การเคลื่อนที่ของลูกตก ที่พบในเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน มีดังนี้

1. ซ 3 → ซ 6 ในบรรทัดที่ 1

----	---ซ	--ทร	-ท-ท	-----	---ล	--ทล	-ซ-ม
------	------	------	------	-------	------	------	------

2. ซ 1 → ซ 5 ในบรรทัดที่ 2

----	---ร	---ท	---ซ	-----	--ลซ	-ซ-ล	--ทร
------	------	------	------	-------	------	------	------

3. ซ 3 → ซ 2 ในบรรทัดที่ 3

----	---ร	---ม	-ร-ท	-----	-ร-ซ	--ลท	-ซ-ล
------	------	------	------	-------	------	------	------

4. ซ 3 → ซ 1 ในบรรทัดที่ 4

----	---ล	--ทล	-ซ-ท	---ล	-ท--	--ทล	ซม-ซ
------	------	------	------	------	------	------	------

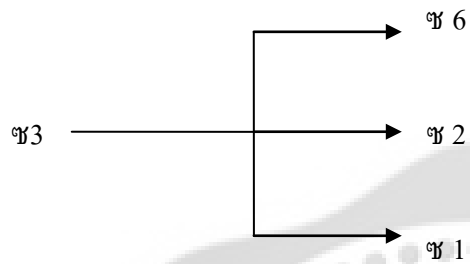
5. ซ 1 ในบรรทัดที่ 5

---ล	-ท--	--ทล	ซม-ซ
------	------	------	------

สรุปการดูการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมนนั้นสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ3** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ6 ซ2 และ ซ1**

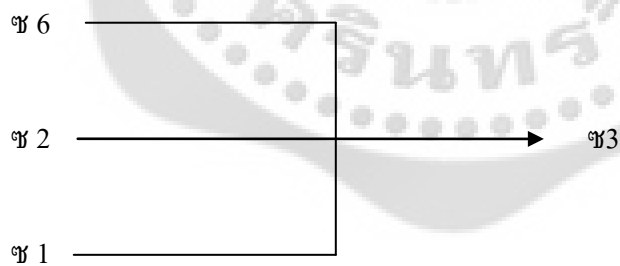

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ1** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ5**

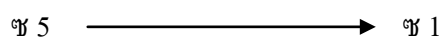

2. ดูว่าการเคลื่อนที่ที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่งๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก **ซ6 ซ2 และ ซ1** ไปยัง **ซ3**

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ซ5** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ซ1**

บรรทัดที่ 2

-----	- ด - ด ตัว ถัน	-- ด ซ ไม่ อยาก	- ล - ล จะ ไป	-----	- ด - ด ตัว ถัน	-- ด ซ ไม่ อยาก	- ล - ล จะ ไป
-------	--------------------	-----------------------	------------------	-------	--------------------	-----------------------	------------------

ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค		•	•	•		•	•	•
ท								
ล								
ซ								
พ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 3

- ด ร ม	- ล - ด	- ด - ค	- ซ - ล	--- ค	-- ค ล	- ซ - ม	- ซ - ล
แต่ ว่า	อยู่	จำ ใจ	จาก จร	ขอ	สา บาน	ต่อ หน้า	เท ษา
บ้าน	ไกล						

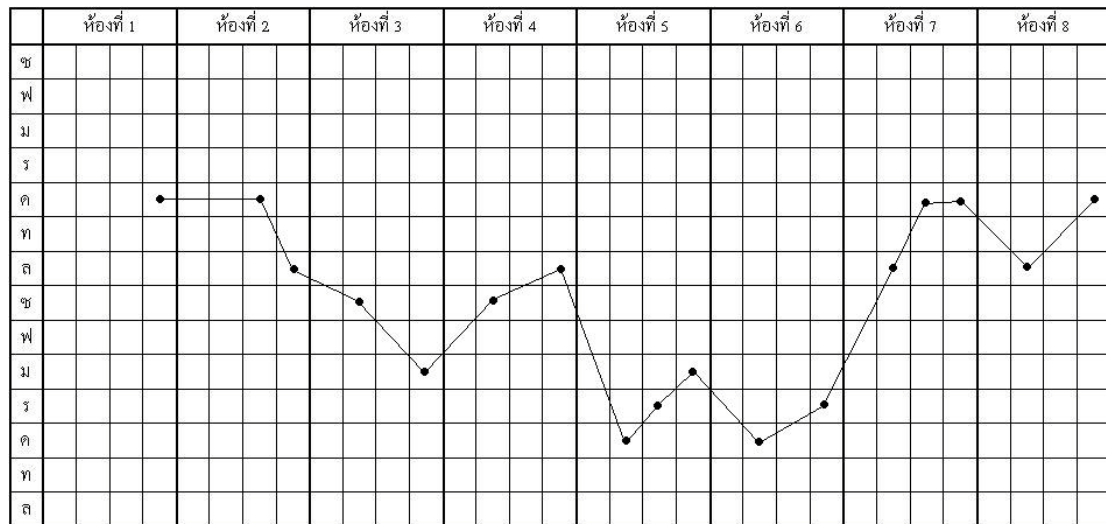
ทิศทางของเสียง

	ห้องที่ 1	ห้องที่ 2	ห้องที่ 3	ห้องที่ 4	ห้องที่ 5	ห้องที่ 6	ห้องที่ 7	ห้องที่ 8
ช								
ฟ								
ม								
ร								
ค			•	•	•	•	•	•
ท								
ล								
ซ								
พ								
ม								
ร								
ค								
ท								
ล								

บรรทัดที่ 4

--- ค	-- ค ล	- ช - ม	- ช - ล	- ด ร ม	- ด - ร	- ล ค ค	- ล - ค
ขอ	สาบาน	ต่อหน้า	เทวา	ขอให้	ติดตาม	เมื่อเวลา	เข้า
				มา			นอน

ทิศทางของเสียง

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงลาที รูปแบบทำนอง ทั้ง 5 รูปแบบ โดยส่วนมากจะมีลักษณะเป็นเส้นคล้ายสลับฟันปลา คือมีลักษณะการร้องจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และเสียงต่ำเป็นหาเสียงสูงมีการเคลื่อนที่ขึ้นลง

เพลงลาที่ พบรูปแบบจังหวะ ทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

	รูปแบบ				ทำนอง				จำนวน ครั้ง
A	----	-x-x	-xxx	xx-x	----	-ด-ด	-ดทร	ทด-ด	1
B	---x	-x-x	-x-x	-x-x	---ช	-ช-ด	-ร-ด	-ร-ม	1
C	----	-x-x	--xx	-x-x	----	-ด-ด	--ดช	-ด-ด	2
					----	-ด-ด	--ดช	-ด-ด	
D	-xxx	-x-x	-x-x	-x-x	-ดรัม	-ด-ด	-ด-ด	-ช-ด	1
E	---x	--xx	-x-x	-x-x	---ด	--ดด	-ช-ม	-ช-ด	2
					---ด	--ดด	-ช-ม	-ช-ด	
F	-xxx	-x-x	-xxx	-x-x	-ดรัม	-ด-ร	-ดดด	-ด-ด	1

ตารางสรุป รูปแบบจังหวะที่พบในเพลงลา

1	A	B
2	C	C
3	D	E
4	E	F

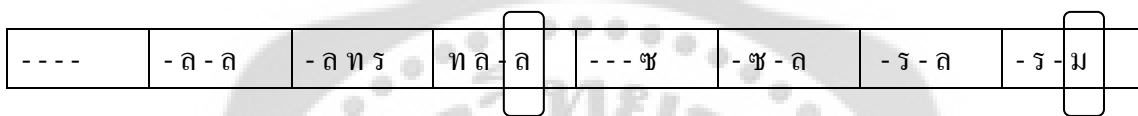
กลุ่มเสียงที่พบ บันไดเสียงที่พบคือ โด คือ ด ร ม ช ล

การเคลื่อนที่ของลูกตก เมื่อนำลูกตกของบทเพลงมาเรียงตำแหน่งในบทเพลงแล้วสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนที่ของลูกตกหนึ่งไปยังอีกลูกตกหนึ่งสามารถวิเคราะห์การเคลื่อนที่ของลูกตกที่ละบรรทัด ได้คือ การเคลื่อนที่ของลูกตก ในเพลงลาที่เป็นกลุ่มเสียง โด คือ ด ร ม ช ล

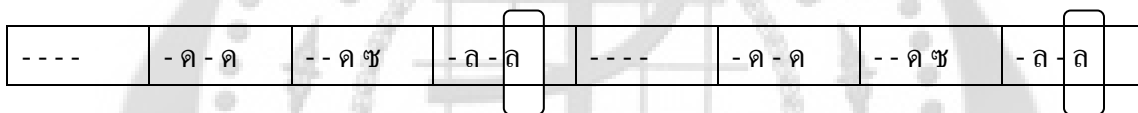
1	ด 6	ด 3
2	ด 6	ด 6
3	ด 6	ด 6
4	ด 6	ด 1

การเคลื่อนที่ของลูกตกที่พบในเพลงลาที มีดังนี้

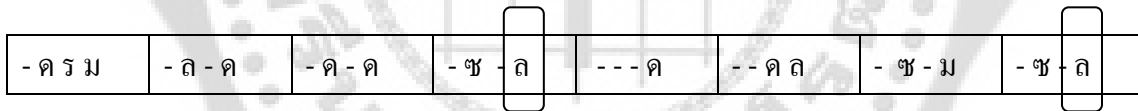
1.ด6 → ด 3 ในบรรทัดที่ 1

2.ด6 → ด 6 ในบรรทัดที่ 2

3.ด6 → ด 6 ในบรรทัดที่ 3

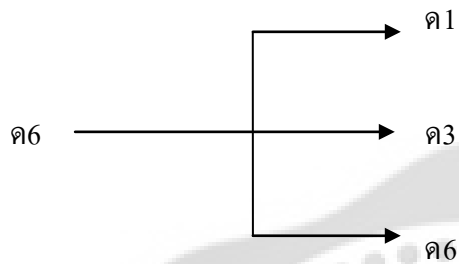
4.ด6 → ด ในบรรทัดที่ 4

สรุปการดูการเคลื่อนที่ของลูกตกเพลงลาที่นั้นสามารถดูได้ 2 กรณี คือ

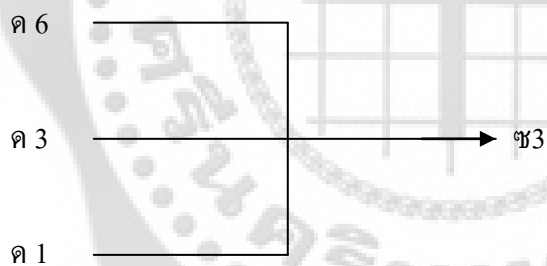
1. ดูว่าลูกตกใดลูกตกหนึ่งมีการเคลื่อนที่ไปยังลูกตกใดบ้าง จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- การเคลื่อนที่ของลูกตก **ด6** มีการเคลื่อนที่ไปยัง ลูกตก **ด1 ด3** และ **ด 6**

2. ดูว่าการเคลื่อนที่ที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังลูกตกหนึ่งๆ จะพบว่าลูกตกเสียงต่างๆ มีการเคลื่อนที่ดังนี้

- มีการเคลื่อนที่จาก ลูกตก **ซ6 ซ3** และ **ซ5** ไปยัง **ซ 3**

การเคลื่อนที่ของลูกตกในเพลงลาที่ ใช้บันไดเสียงโด เป็นบันไดเสียงหลักจะเห็นได้ว่า
วรรคแรกของเพลงขึ้นต้นด้วย ด6 คือเสียง ที่ ในบันไดเสียงโด และจบลงด้วยวรรคท้ายด้วยเสียง ด1
ซึ่งเป็นเสียงโด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย เสนอแนะ

การศึกษาเพลง รำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งดำเนินมาเป็นลำดับ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและทำนองเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร หนังสือทางราชการ หนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และออกปฏิบัติการภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยได้ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน จากนั้นได้ศึกษารวบรวมเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน จากนั้นได้ นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมเอามาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยในรูปแบบของการวิจัย

การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูลจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ข้อมูล และข้อมูลทุติยภูมิ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ แยกส่วนที่จะศึกษาออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชน และข้อมูลในส่วนของวัฒนธรรมดนตรี

- 1.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของตำบลดอนคา ได้แก่ลักษณะที่ตั้ง สภาพบ้านเรือน ประวัติความเป็น มาของหมู่บ้าน ประชากร การสาธารณสุข โภค การสาธารณสุข การศึกษา การปกครอง การประกอบอาชีพ ศาสนา การแต่งกาย ภาษาและครอบครัว การใช้วิธีสำรวจ สังเกตบันทึกภาพรวมทั้งการสอบถามสัมภาษณ์จากชาวบ้านหรือผู้เกี่ยวข้อง

- 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรี ได้แก่ประวัติความเป็นมาของ การขับร้องเพลงพื้นบ้าน เนื้อหาของบทเพลง การแต่งกายในการแสดง การถ่ายทอด รูปแบบการแสดง โอกาสในการแสดง ทศนคติที่มีต่อเพลงพื้นบ้าน ข้อมูลส่วนนี้จะใช้วิธีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ สอบถามสัมภาษณ์วิทยากรและชาวบ้านที่มีความรู้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาคำ คำ รวบรวมเอกสารและสิ่งพิมพ์ได้แก่ เอกสาร วารสาร จุลสาร รายงานการสัมมนา และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้า จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 2.1 หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 2.2 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.4 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2.5 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
- 2.6 ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.7 ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
- 2.8 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ววิเคราะห์แนวคิดตามคติชนวิทยา จากข้อมูลเอกสารและภาคสนามด้านเพลงพื้นบ้านผู้วิจัยได้นำเสนอเปรียบเทียบในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. สภาพทั่วไปของชุมชน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ชุมชน ตั้งบริเวณอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ กิโลเมตรทางทิศตะวันออก อยู่ติดกับถนนไพศาลี – นครสวรรค์ กิโลเมตรที่ 2 ตำบลดอนคาเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

1.1.1 ทิศเหนือติดต่อกับตำบลสายลำโพง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

1.1.2 ทิศใต้ติดต่อกับตำบลท่าบอง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

1.1.3 ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลวังน้ำลัด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

1.1.4 ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าตะโก อำเภอท่าบองและตำบลพนมรอก

อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

1.2 ศาสนา ชาวบ้านดอนคานับถือศาสนาพุทธทุกคนเพราะเป็นบ้านคนไทยเก่าแก่ มีอายุหลายพันปีจากประวัติที่ค้นพบภายในหมู่บ้านมีวัดถึง 2 แห่ง คือ วัดดอนคา และวัดเขาล้อ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีศาสนาพุทธเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

1.3 ประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ประเพณีที่สำคัญของชาวบ้านดอนคาคือ ประเพณีทำบุญตรุษสงกรานต์ เทศกาลตรุษสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย จะมีการเฉลิมฉลอง โดยการทำบุญตักบาตร เทศกาลวันตรุษสงกรานต์จะเริ่มในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 4 จนถึง ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 5 เป็นเวลา 5 วัน โดย จะจัด เช่นนี้เป็นประจำทุกปีซึ่งก็จะมี การอาบน้ำผู้สูงอายุ มีการแสดง เพลงพื้นบ้านอันเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นเมื่อการทางศาสนาแล้ว เสร็จพิธีการทางศาสนาแล้วก็จะมีการแห่ ธงมหาสงกรานต์ไปปัก ณ ลานวัด ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า งานฉลองวันสงกรานต์ได้สิ้นสุดลงแล้ว

1.4 วิถีชีวิต คนดอนคาส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสุขกับการทำงานใน ฤดู ทำนา ก็จะออกไปทำนา พอหมดช่วงฤดูทำนาก็มีความสุขกับการทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เช่นปลูกผัก เผาถ่าน หาหน่อไม้ เย็บเสื้อผ้ากีฬา ผู้สูงอายุจะเป็นผู้อยู่เฝ้าบ้านมีลูกหลานไปทำงานนอกบ้าน โดย ผู้สูงอายุเหล่านี้มีลูก หลานคอยส่งเสียเลี้ยงดูเมื่อยามแก่เฒ่า และไม่ต้องทำงานหนัก บางคนอยู่บ้าน เพื่อเลี้ยงหลาน เพราะพ่อแม่ของเด็กจะได้ทำงานอย่างสะดวก

1.5 การแต่งกาย ชาวบ้านดอนคาที่เป็นเพศชาย จะสวมกางเกงเป็นแบบกางเกง ขาสั้นทั่วๆ ไปบ้าง สวากางเกงขายาวเมื่อออกไปข้างนอก โดยสวมเสื้อยืดและเสื้อเชิ้ตบ้างตามสมัยนิยม บางคนจะมีผ้าขาวม้าผูกเอวด้วย ถ้าเป็นชายวัยกลางคนจะนิยมนุ่งกางเกงขายาวและสวมเสื้อยืดและ เสื้อเชิ้ตตามลำดับ ส่วนเพศหญิงที่สูงอายุจะนิยมนุ่งผ้าลินหรือผ้าถุงเป็นประจำโดยมีหลากหลายรูปแบบ เช่นมีลายดอกพิกุล ลายดอกชบา หรือผ้าที่ทอขึ้น มาเอง สวมเสื้อลูกไม้หรือคอกระเช้า แสดงให้เห็น ว่าชาวบ้านดอนคาปรับตัวพัฒนาการแต่งกายมาจากภายนอกหมู่บ้านโดยเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

1.6 ภาษา ภาษาที่ชาวบ้านตำบลดอนคาใช้สื่อสารกันคือภาษาไทยเช่นเดียวกับ ภาษาไทยภาคกลางแต่ก็มีสำเนียงเพี้ยนซึ่งเรียกว่า สำเนียงดอนคา

1.7 การประกอ บออาชีพ บ้านดอนคาเป็นหมู่บ้านสังคมเกษตรกรรมนับตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ส่วนหนึ่งรับราชการและประกอบอาชีพ อีกระทั่วไปทั้งในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดและในต่างจังหวัดบ้านดอนคาเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มีคน ตั้งรกรากมาหลายร้อยปี จากการสอบถามข้อมูลและสังเกตพบว่า แต่เดิมสภาพสังคมมีการทำนา เป็นอาชีพหลักแต่ภายหลังความเจริญทางสังคมมากขึ้นลูกหลานได้มีโอกาสเรียนสูงขึ้นจึงไม่ค่อยมี การประกอบอาชีพทำนามากเหมือนแต่ก่อน

2. การวิเคราะห์เนื้อหาและทำนองเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้เลือกเพลงมาทำการศึกษาจำนวน 6 เพลง จัดประเภทตามลักษณะเนื้อหาของ เพลงได้แก่ 1) เพลงประเภทบูชาพระพุทธรศาสนา ได้แก่ เพลงมาลาพวงดอกไม้ 2) เพลงประเภทที่ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพบ้านเมือง ได้แก่ เพลง นครสวรรค์ของเรา 3) เพลง ประเภท ที่เกี่ยวกับ วัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น ได้แก่ เพลงชักชวนสาวงาม 4) เพลงประเภทที่สะท้อนให้เห็นถึง

วิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่แสดงถึงความรัก การเกี่ยวพาราสี ระหว่างหนุ่มสาว ได้แก่ เพลงเจ้าแก้วสาธิตา และเพลงบ้านอยู่เหนือเมืองแมน และ 5) เพลงประเภทเพลงลา ได้แก่ เพลงลา และจากการวิเคราะห์ เนื้อหาและทำนองเพลงพื้นบ้านดอนคาสมาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 โครงสร้างของบทเพลง เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาเป็นลักษณะคำประพันธ์แบบ กลอนสดและเป็นการผสมผสานรูปแบบของ กลอนสี่ กลอนหก และกลอนแปดเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่ จะมีความยาวตั้งแต่ 1- 4 บท บางเพลงก็มีสัมผัสคล้องจองระหว่างบทแต่บางเพลงก็ไม่มี แต่ทุกเพลง จะมีสัมผัสคล้องจองระหว่างวรรค และภายในวรรคโดยปกติเพลงพื้นบ้านดอนคาจะมีการใช้บันไดเสียง เพียงบันไดเสียงเดียวใน 1 เพลง จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนบันไดเสียงระหว่าง เพลง เพลงโดยทั่วไป มักจะมีเนื้อร้อง 4 วรรค 8 วรรค หรือ 12 วรรค ซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างที่สมบูรณ์ แต่ เพลงพื้นบ้าน บางเพลงบางเพลง จะมีจำนวนวรรคไม่ลงตัว เช่น มี 5 วรรค หรือ 7 วรรค

2.2 รูปแบบของทำนอง โดยส่วนมากเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาจะมีลักษณะทำนอง คล้ายสลับพื้นปลา คือมีลักษณะการร้องจากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และเสียงต่ำเป็นหา เสียงสูงมีการ เคลื่อนที่ขึ้นลงตลอดเวลา

2.3 กลุ่มเสียงที่พบ เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาส วนใหญ่ จะใช้บันไดเสียง ห้าเสียง (Pentatonic Scale) มีระยะห่างระหว่างเสียงร้องต่ำสุด กับเสียงร้องสูงสุด (Range) ของเสียงตั้งแต่ 6 เสียงไปจนถึง 10 เสียงไม่มีการกำหนดตายตัวว่าเพลงนี้ต้องขึ้นเพลงด้วยเสียงใด กลุ่มเสียงที่พบก็คือกลุ่มเสียง ซอล

2.4 รูปแบบจังหวะ เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาเกือบทุกเพลงจะใช้รูปแบบจังหวะ

-                    +   -   +
- ป๊ะ ป๊ะ ป๊ะ - โทน - โทน - ป๊ะ ป๊ะ ป๊ะ - โทน - โทน

โดยกำหนดให้เครื่องหมาย - แทนจังหวะฉิ่ง   และเครื่องหมาย + แทน

จังหวะ ฉับ

2.5 ลูกตกของเพลงร่ำวงพื้นบ้าน เพลงโดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้วจะให้ความสำคัญกับ ลูกตกสุดท้ายของเพลง ที่มักจะจบด้วยลูกตกที่ 1 ยกตัวอย่างเช่น เพลงที่ใช้บันไดเสียงซอล ลูกตก สุดท้ายของเพลง มักจะใช้ เสียง ซอล ซึ่งถือว่าเป็น การจบเพลงที่สมบูรณ์ แต่สำหรับเพลงพื้นบ้าน ดอนคาแล้วไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจบเพลงที่เสียงแรกของบันไดเสียงเท่าใดนัก เนื่องจากเพลง พื้นบ้านดอนคาเป็นเพลงที่มักจะร้องซ้ำๆ วนไปเรื่อยๆ ทำให้ผู้เล่นมีความรู้สึกว่ายังไม่จบและมีการ ขึ้นเพลงใหม่มาร้องต่อไปทำให้การเล่นเกิดความต่อเนื่อง ไม่สะดุด ในกรณีที่ต้องการจบ หรือหยุด เล่น พ่อเพลงหรือแม่เพลงที่มีประสบการณ์จะเลือกเพลงที่ร้องเอง

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

จากการวิเคราะห์ที่สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ของเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับ การเล่นเพลง ร่ำวง พื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอนาทะโก จ.นครสวรรค์ เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ที่อยู่คู่กับชาวบ้านที่หมู่บ้านดอนคา เริ่มมาตั้งแต่ สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีครูทอง ไม่ทราบนามสกุล เป็นผู้ฝึกสอนเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา ให้กับนายสมบุรณ์ ศรีบรรเทา นางเมี้ยน ศรีมาพางมา รอดรักษานายปลุก เสือน้อยนายใบ ศรีบรรเทา และเพื่อนๆ ได้รวมตัวกันเล่นร่ำวงพื้นบ้าน ตระเวนเล่นตามหมู่บ้านต่าง ๆ และเรียกชื่อกลุ่มของตัวเองว่า ร่ำวงบ้านดอนคา เนื่องจากอุปนิสัยของคนไทยโดยทั่วไปนั้นเป็น คนเจ้าบทเจ้ากลอน และชอบร้อง รำทำเพลง ดังนั้นการ ร้องรำทำเพลงจึงมีบทบาทสำคัญอยู่ ่างมากในวิถีชีวิตชาวบ้านตำบลดอนคา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนาทำไร่ ทำให้มีเวลาร่างจากการทำงานตรงกัน และชาวบ้านเกือบทั้งหมด นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นเวลาที่มีเทศกาล หรือ วันสำคัญทางศาสนา หรืองานบุญ ชาว บ้านเกือบ ทั้งหมดจะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว และทำให้ ชาวบ้านที่นี่สามัคคีเป็น หนึ่งอันเดียวกันและ สามารถรักษาความเอกลักษณ์ในการเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมเอาไว้ ได้ประวัติความเป็นมา ของการเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา อ.นาทะโก จ.นครสวรรค์

2. โอกาสในการแสดงเพลง ร่ำวงพื้นบ้าน เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคานี้วัตถุประสงค์เพื่อ เป็นการพบปะสังสรรค์ ในหมู่เพื่อนฝูงหรือเพื่อโอกาสในการพบกันของหนุ่ม สาว การเล่นเพลงจะ ใช้ได้เกือบทุกโอกาส แต่จะไม่ใช้ในงานอวมงคล หรืองานศพเล่น ในโอกาสสำคัญ งานมงคลต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน ทำบุญบ้าน งานบวช วันสงกรานต์ วันออกพรรษา งานวัดดอนคา งานวัดเขาล้อ

3. วัฒนธรรมการแต่งกายในการเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา

3.1 การเล่นเพลง ร่ำวงพื้นบ้านตามปกติ ในกลุ่ม ุมเพื่อน เพื่อคลายเหงา และพบปะ สังสรรค์กันผู้เล่นจะแต่งกายตามสบาย ด้วยชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าชายสวมเสื้อแขนสั้น นุ่งกางเกงขาสั้น (บางครั้งอาจไม่สวมเสื้อ) ส่วนฝ่ายหญิงจะนุ่งผ้าถุงสวมเสื้อโป่ง

3.2 การเล่นเพลง ร่ำวง พื้นบ้านในวันสำคัญ หรืองานประจำปี เช่น ช่วงเทศกาล สงกรานต์ วันลอยกระทงงานวันออกพรรษา ผู้เล่นจะแต่งกายให้เข้ากับโอกาส ด้วยเสื้อผ้าใหม่แลดู สะอาดตา เช่น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ฝ่ายชายสวมเสื้อลายดอก นุ่งโจงกระเบน ผ้าขาวม้า ฝ่ายหญิงสวมเสื้อแขนกระบอก นุ่งโจงกระเบน

3.3 การเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านในโอกาสพิเศษ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญ วันเกิด งานแต่งงาน งานบวชหรืองานที่มีเจ้าภาพเชิญไปเล่น ผู้เล่นจะแต่งกายสุภาพแบบไทย หรือ สวมเสื้อผ้าที่ดูใหม่และสะอาดตา หากเป็นงานใหญ่มาก มีบุคคลสำคัญมาชม หรือเป็น งานของทาง ราชการ ฝ่ายชายสวมเสื้อลายดอก นุ่งโจงกระเบน หวีผมเรียบ ส่วนฝ่ายหญิงจะสวมชุดไทย ผมดัดลอน

4. ภาษาเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคางจะใช้ภาษากลางเป็นหลัก ในบางเพลงจะมีการผสมผสานภาษาถิ่นของท่าตะโก เข้าไปด้วย ทำให้เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคางมีความแตกต่าง จากพื้นบ้านอื่นๆ ทั่วไป เพลงพื้นบ้านดอนคางจะใช้ภาษาต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ในบางครั้งมีการเล่นคำ หรือแปลงคำ เพื่อให้ได้สัมผัสคล้องจองหรือเพื่อให้ ฟังแล้วตลกขบขัน บางครั้งมีการใช้ คำพุ่มเพื่อยในประโยค เพื่อให้จำนวนคำของเนื้อร้อง ในวรรคหนึ่งสมบูรณ์ ลงตัว แต่บางครั้งก็มีการตัดทอนคำ เพื่อให้ คำในวรรคเพลงนั้นสมบูรณ์ ลงตัวเช่นกัน ผู้แต่งเพลงพื้นบ้านจะให้ความสำคัญในเรื่องของภาษามากกว่าเรื่องฉันทลักษณ์ เพื่อให้เพลงนั้นมีความหมายชัดเจนง่ายต่อการจำเนื้อร้อง

5. ลักษณะโครงสร้างคำประพันธ์ เนื้อเพลงส่วนใหญ่แล้วผู้แต่งได้แต่งขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านโดยให้ความสำคัญกับเนื้อ เพลงมากกว่าเรื่องของฉันทลักษณ์ หรือรูปแบบของคำประพันธ์ เพื่อให้เนื้อเพลงในแต่ละวรรคมีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้แต่งอาจใช้การเพิ่มคำหรือวลีเข้าอีก โดยไม่ได้คำนึงถึงความสำคัญของเรื่องฉันทลักษณ์ เท่าใดนักดังนั้นลักษณะของคำประพันธ์ จึงเป็นแบบกลอนสวดและเป็น การผสมผสานรูปแบบของ กลอนสี่ กลอนหก และกลอนแปด เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะมีความยาวตั้งแต่ 1- 4 บท บางเพลงก็มีสัมผัสคล้องจองระหว่างบทแต่บางเพลงก็ไม่มี แต่ทุกเพลงจะมีสัมผัสคล้องจองระหว่างวรรค และภายในวรรคโดยปกติเพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคางจะมีการใช้บันไดเสียงเพียงบันไดเสียงเดียวใน 1 เพลง จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนบันไดเสียงระหว่างเพลง เพลงโดยทั่วไปมักจะมีเนื้อร้อง 4 วรรค 8 วรรค หรือ 12 วรรค ซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างที่สมบูรณ์ แต่เพลงร่ำวงพื้นบ้านบางเพลงบางเพลง จะมีจำนวนวรรคไม่ลงตัว เช่น มี 5 วรรค หรือ 7 วรรค

6. ทำรำประกอบเพลงร่ำวงพื้นบ้าน การเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้านนั้นต้องร้องพร้อม กับรำ โดยทำประกอบในแต่ละเพลง ยึดความหมายของเพลงเป็นหลัก คือใช้ความหมายที่แสดง ความหมายของเนื้อเพลง การถ่ายทอดเพลงร่ำวงพื้นบ้านผู้รับไม่นิยมดัดแปลง แต่เมื่อผ่านมาหลายยุคหลายสมัย หรือแพร่ไปต่างถิ่นก็ต้องมีความแตกต่างไปจากเดิมบ้าง บางครั้งก็เปลี่ยนแปลง บางครั้งก็ขาดหายไป หรือบางครั้งก็เพิ่มเติมเนื้อร้องและทำรำนอกจากได้รับการถ่ายทอดแล้ว ผู้เล่นคนใดมีความสามารถ ก็แต่งขึ้นในขณะที่เล่น และรำประกอบได้เลยเพลงร่ำวงพื้นบ้านจึงเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลาแต่ละท้องถิ่นก็มีเพลงไม่เหมือนกันและในขณะเดียวกันเพลงที่ไม่ได้รับ ความนิยมก็ถูกลืมไปด้วยการเลือกสถานที่ และการจัดเตรียมสถานที่ในการเล่นเพลงพื้นบ้านสถานที่ในการเล่นเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น จะเลือกใช้สถานที่ที่มีลักษณะเป็น ที่โล่ง และกว้างพอ อาจจะเป็นลานดินก็ได้ และใช้ไฟฟ้ามาช่วยให้ ความสว่าง

7. เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงไพเราะแสดงร่ำวงพื้นบ้านได้แก่ รำมะนาลำตัดมีขนาดใหญ่ หน้ากว้างประมาณ 48 ซม. ตัวรำมะนายาวประมาณ 13 ซม. ขึ้นหนึ่งหน้าเดียว ใช้เส้นหวายผ่าซีก โยงระหว่างขอบหน้ากับวงเหล็กซึ่งรองกัน ใช้เป็นขอบของตัวรำมะนาและใช้ไม้ลิ้มหลายๆ อันตอก เร่งเสียงระหว่างวงเหล็กกับกันรำมะนา รำมะนาชนิดนี้ แต่เดิมใช้ประกอบการร้องเพลง “ บัน ตัว ” ซึ่งเขาใจว่าได้แบบ อย่างมาจากชวา และเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยเมื่อใน รัชกาลที่ 5 ในตอนหลังนี้ ยังใช้ประกอบการเล่น “ ลำตัด ” และ “ ลิเกลำตัด ” หรือ “ ลิเกรำมะนา ” และเดี๋ยวนี้รู้จักกันแพร่หลาย ที่ใช้ประกอบการเล่นลำตัดวงหนึ่งๆ จะมีรำมะนาสักกี่ลูกก็ได้ คนนั่งล้อมวงและร้องเป็น ลูกคู่ไปด้วย ซึ่งในเขตของตำบลดอนคานั้นใช้ รำนาลำตัด เป็นเครื่องดนตรีประกอบการรำ สำหรับ เครื่องดนตรีของเพลงพื้นบ้านร่ำวงพื้นบ้าน ตำบลดอนคานั้นมีรำมะนา ใช้เครื่องดนตรีประกอบ จังหวะอื่น ได้แก่ ฉิ่ง

8. การสืบทอดเพลงร่ำวงพื้นบ้าน เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคา มีการสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบธรรมชาติ คือการเล่นเพลงร่วมกัน การได้ดู ได้ฟังแล้วจำมาร้องมาเล่น โดยไม่มีการสอนกัน เรียกว่าเป็นการฝึกแบบครูพักลักจำ ในช่วงแรกๆจะมีพ่อเพลงแม่เพลงช่วยกันคิดแต่งขึ้นมาร้องเล่น เมื่อเห็นว่าสนุกสนานดีจึงกลายเป็นที่ชื่นชอบและจดจำกันต่อมาและมีการเพิ่มเติมการรำไปตามบทร้องจนเป็นเอกลักษณ์ของเพลงแต่ละเพลง เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาที่ใช้ร้องเล่นกันอยู่เป็นเพลงประจำถิ่นที่มีการร้องมาตั้งแต่ดั้งเดิมมีลักษณะเฉพาะตรงตัวที่ใช้ภาษาเดิมเป็นส่วนใหญ่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงภาษา อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงสำนวนในเนื้อร้อง ให้ทันสมัยเหมือนในบางท้องถิ่น บางส่วนก็นำมาจากถิ่นอื่น บางส่วนก็นำมาจากช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากมีการสื่อสารมากขึ้น มีการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่ ทำให้ มีการละเล่นต่างๆ เข้ามาในท้องถิ่นมีวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ เกิดจากความคิดของผู้นำประเทศ ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยทั่วไปด้านการแต่งกาย ความเป็นอยู่ ภาษา รวมทั้งการละเล่นพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไป เพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ หายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่ต้องเร่งรีบ การแทรกแซงของวัฒนธรรมตะวันตกที่มาพร้อมกับสื่อต่างๆ ทำให้บทเพลงบางเพลงสูญหายไป เพราะไม่มีการสืบทอดให้กับลูกหลาน เช่นเพลง แปะนาฬิกา เพลงไตรรงค์ธงไทย แต่นับว่ายังมีผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านที่เคยได้ยินได้ฟังดังกล่าวสามารถจดจำได้อย่างแม่นยำสามารถร้องให้ฟังได้

9. บทบาทของเพลงร่ำวงพื้นบ้านที่มีต่อสังคมในหมู่บ้าน เนื่องจากในปัจจุบันกระแสของอารยธรรม วัฒนธรรมของโลกตะวันตกได้เข้ามาสู่ชุมชนบ้านดอนคา จึงทำให้มีผลต่อเพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคาเช่นเดียวกับสังคมในหมู่บ้านอื่นๆ เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาถูกพูดถึงและนำมาเล่นน้อยลง หากถามคนรุ่นหลังในแถบตำบลหรืออำเภอใกล้เคียงบางคนยังไม่ทราบว่าเพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคาคืออะไร ยังมีการร้องอยู่หรือไม่แต่ในปัจจุบันหน่วยงานของอำเภอท่าตะโก โดยสภาวัฒนธรรมอำเภอ และหน่วยงานทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในการชักชวนให้นักเรียนนักศึกษาในระดับต่างๆ ได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องเพลง ร่ำวง พื้นบ้านดอนคากันมากขึ้นจึงทำให้เพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคายังไม่สูญหาย เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคามีบทบาทกับสังคมในหมู่บ้านมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแสดงให้เห็นดังนี้คือ

- 9.1 สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความบันเทิงให้กับสังคมได้
- 9.2 สามารถสร้างความสามัคคีในหมู่ขณะทั้งในกลุ่มผู้ร้องเอง และในชุมชน ที่มีส่วนร่วมสร้างค่านิยมที่ดีงามให้กับชุมชนและสร้างความสามัคคีอันดีในชุมชน
- 9.3 สามารถส่งสาร สื่อสาร ให้กับหน่วยงานในชุมชน ร้องเรียนให้กับผู้มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการอนุรักษ์เพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาไม่ให้สูญหาย จึงควรดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากท่วงทำนองในการร้องจดจำยาก โดยเฉพาะเพลงประเภทที่ใช้ร้องในเทศกาลต่างๆ พ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านทุกคน จึงควรมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดเพลง ร่ำวงพื้นบ้านให้กับลูกหลานในท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น

2. เนื่องจากอิทธิพลจากดนตรีและวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทมากกว่าการได้รับอิทธิพลจากเพลงพื้นบ้าน หน่วยงานที่จัดการศึกษา จึงควรนำเพลง ร่ำวงพื้นบ้านดอนคาเข้าไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าเพลงพื้นบ้านดอนคา มีการร้องเล่นกันในหมู่ชุมชนเล็กๆ ไม่มีการร้องแพร่กระจายไปที่อื่นสาเหตุเพราะไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นและในระดับจังหวัด จึง ควรมีการร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมการ ร้องเพลงร่ำวงพื้นบ้านโดยจัดเวทีการแสดงขึ้นในระดับท้องถิ่นและจังหวัด

4. จากผลการวิจัยที่พบว่าขาดผู้สืบทอดในการร้องเล่นเพลงร่ำวงพื้นบ้าน จึง ควรมีการจัดกลุ่มเยาวชนผู้สืบสานตำนานเพลงร่ำวงพื้นบ้านดอนคาขึ้น

บรรณานุกรม

- กนก คล้ายมุข. (2543). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม. หน้า 22.
- กฤษณา แสงทอง. (2540). เพลงปฏิพากย์: วัฒนธรรมการดนตรีและภาพสะท้อนทางสังคมของ ชาวตำบลภูเขาทอง พุทธคีรี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2534). การร้องเพลงประกอบการแสดง ใน หนังสือที่ระลึกงานส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมไทย. หน้า 67- 76. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายการพิมพ์.
- (ม.ป.ป.). เอกสารคำสอนรายวิชา มส (HS 592) พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุณี กองพลพรหม. (2527). การศึกษาเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้าน ในเพลงพื้นบ้าน และการละเล่นเพลงพื้นบ้าน จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2537). วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2538). สังคีตนิยม. ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2542). สังคีตลักษณะและการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร สุปงกช; และคนอื่นๆ. (2526). เพลงโคราช : การศึกษาในเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: ศิริอักษร.
- ธีรพล ชูศักดิ์. สัมภาษณ์. 19 ตุลาคม 2552.
- บุปผา ทวีสุข. (2520). คติชนชาวบ้าน. กำแพงเพชร: สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2525). ประวัติการดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2522). ร้อยกรองชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- (2531). วัฒนธรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. (2533). ประวัติศาสตร์ตะวันตกโดยสังเขป. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2525). พื้นบ้านพื้นเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.
- ผจงจิตต์ อริคมั่นนทะ. (2525). การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: กราฟฟิกอาร์ต.

- พจนารถ แสงประดับ. (2538). ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอก ของสร้อย เส็งเสนาะ. *ไทยคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณราย คำโสภา. (2540). *การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจักษ์*. กรุงเทพฯ: สยามสมัย.
- มนตรี ตราโมท. (2507). *ศัพท์สังคีต*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอนรายวิชา คีตลักษณ์การวิเคราะห์เพลงไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2539). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง (2536 – 2539)*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เรณู โกศินานนท์. (2537). *การแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิเชียร เกษประทุม. (2528). *เพลงพื้นบ้านจากพยุหะคีรี*. นครสวรรค์: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- วีรจักร วงศ์เงิน. (2551). *รำไท่น: กรณีศึกษาคณะรำไท่นบ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี* ปริญญาโท ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิราพร ฐิติฐาน ณ ถกลาง. (2537). *การศึกษาคีตชนในบริบททางสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศรีจันทร์ น้อยสะอาด. (2544). *การร้องเพลงพื้นบ้านในจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาเพลงโนเนน เพลงรำวงข้าวสาร และเพลงรำวงพื้นบ้าน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรี). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สันต์ ภูเขาทอง. (2531). *ทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. *วารสารถนนดนตรี*. 2(7): 52 – 53.
- สมบูรณ์ ศรีบรรเทา. (2553). *สัมภาษณ์*. 13 เมษายน 2553.
- สันติ อภัยราช. (2544). *โครงการการแสดงพื้นบ้านชุมชนโบราณเมืองกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: ม.ป.พ.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). *แนววิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกับเพลงลูกทุ่ง*. ใน *วันดวลเพลง กลางทุ่ง*. กรุงเทพฯ: ไพศาลศิลป์การพิมพ์.
- (2538). *ดนตรีชาวสยาม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- (2541, พฤศจิกายน). *เพลงพื้นบ้าน*. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*. 20(1).
- สุกัญญา ภัทรราชย์. (2531) *วรรณคดีท้องถิ่นพินิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุกัญญา สุจฉายา. (2525). *เพลงปฎิพากย์: บทเพลงแห่งปฎิภาณของชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2532). *ร้องรำทำเพลง : ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. กรุงเทพฯ: มติชน.

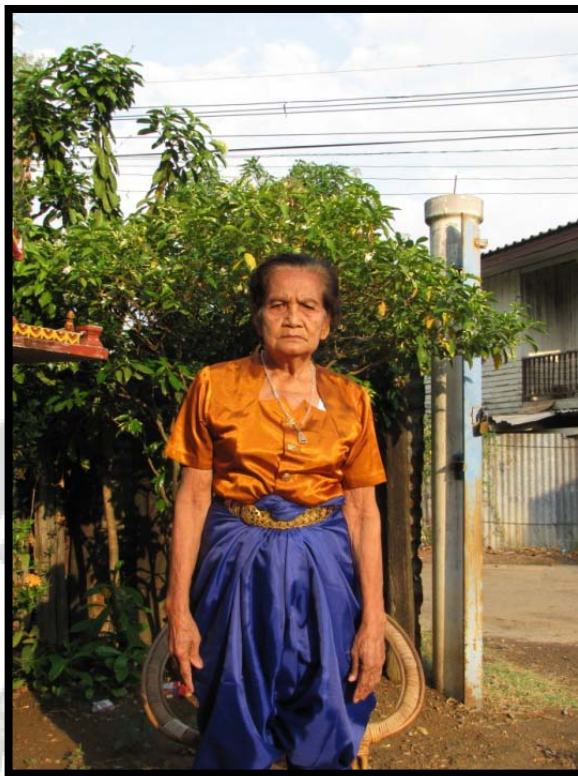
- สุชาติ แสงทอง. (2543). *ทฤษฎีกับดนตรีแจ๊สกับการอิมโพรไวเซชัน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุภรณ์ โอเจริญ. (2527). *ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุนทรี่ ดวงทิพย์. (2525). *วิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลท่าไม้ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุมลมาลย์ เรื่องเดช. (2525). *เพลงพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- (2518). *เพลงพื้นบ้านจากพนมทวน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- เสรี พูนพิศ. (2546). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2537). *15 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2539). *แผนวัฒนธรรมแห่งชาติในช่วงระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักเทศบาลตำบล. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาเทศบาลตำบลนครชุม (ปี พ.ศ.2547)*. กำแพงเพชร: สำนักฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา. (2553). *เอกสารข้อมูลสภาพทั่วไปของตำบลดอนคา*.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2515). *การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทยสมัยก่อน*. กรุงเทพฯ: เจริญธรรม.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). *มนุษย์กับวัฒนธรรมในสังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา ใจเหิม. (2538). *การวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม เดชทองคำ. (2543). *หัวเชื้อกวีชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2515). *มนุษย์กับสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: บำรุงนุกุลกิจ.
- อเนก นาวิกมูล. (2521). *เพลงนอกศตวรรษ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: การเวก.
- (2528). *สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ.

ภาคผนวก ก
ประวัติพ่อเพลง-แม่เพลง

ประวัติพ่อเพลง แม่เพลงพื้นบ้านดอนคา

ชื่อ - นามสกุล

นางมา รอดรักษา อายุ 77 ปี

วันเดือนปีเกิด

วันพุธ ที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2476

ภูมิลำเนา

194 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

อาชีพ

ในอดีตทำนา ปัจจุบันอยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ

ครอบครัว

สามีชื่อ นายพัด รอดรักษา มีบุตรด้วยกัน 1 คน เป็นหญิง

คุณป้ามา รอดรักษา เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างมาก สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ไพเราะยิ่งนัก รวมทั้งมีทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนุกสนาน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลาน สืบต่อไป ป้ามา รอดรักษา เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยคุณ รุ่งแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานแค้น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้ามา รอดรักษาเล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ไกลเคียง

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้ามาเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหา ก็เป็นงานเก็บนหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100- 200 บาท มันไม่มากหรอกแต่ได้ร้องเพลงเล่นเพลงแล้วมันมีความสุข

ป้ามา รอดรักษา มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้ามา รอดรักษา คิดว่าควรให้หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ – นามสกุล นายพัต รอดรักษา อายุ 81 ปี
 วันเดือนปีเกิด วันศุกร์ที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2473
 ภูมิลำเนา 194 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
 อาชีพ ในอดีตทำนา ปัจจุบันอยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ
 ครอบครัว ภรรยาชื่อ นางมา รอดรักษา มีบุตรด้วยกัน 1 คน เป็นหญิง

คุณลุงพัต รอดรักษา เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาในยุคแรกๆ ร่ว มกับป้ามา รอดรักษา ซึ่งเป็นพ่อเพลงแม่เพลงยุคแรกๆ สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลงเช่นกัน มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ไพเราะ รวมทั้งมีท่าร่า ที่อ่อนช้อยสวยงาม และมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

คุณลุงพัต รอดรักษา เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำนัน การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ลุงพัต รอดรักษาเล่าว่า เคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ไกลเคียง

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานเก็บหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100- 200 บาท

คุณลุงพัต รอดรักษา มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ ถึงแม้ว่าปัจจุบันประชากรรับรู้ทางการได้ย็น จะบกพร่องไปบ้างแต่ก็มีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น คุณลุงพัต รอดรักษา คิดว่าควรให้หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ – นามสกุล นายสมาน ภูยงค์ อายุ 62 ปี
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476
 ภูมิลำเนา 87/3 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
 อาชีพ ในอดีตทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านค้าขาย
 ครอบครัว ภรรยาชื่อ นางประมวล ภูยงค์ อายุ 57 ปี

คุณลุงสมาน ภูยงค์ เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิดเช่นกัน จัดได้ว่าเป็นพ่อเพลงพื้นบ้านดอนคาที่มีความสามารถคนหนึ่งลุงสมานเล่าว่าได้เริ่มเล่นเพลงพื้นบ้านมาตั้งแต่สมัยเด็กอายุประมาณสิบสอง สิบสามขวบ ได้ไปดูการละเล่นของครูสมัยก่อนและได้ฝึกกับคุณป้ามา รอดรักษา คุณลุงฝึกหัดรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ ที่ชอบรวมกลุ่มเพราะมี เพื่อนเยอะทำให้สนุกแล้วก็จดจำมาเล่นจนถึงปัจจุบัน ลุงสมาน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

ลุงสมาน ภูยงค์ เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ จำได้ว่าครูชื่อทอง โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์หรือมีงานแก้บนหลวงพ่อแล่น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ลุงสมาน เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงส่วนใหญ่จะไปเป็นคณะ ก็คือร้องบ้านดอนคา

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ ลุงสมาน ภูยงค์ นั้นคุณลุงบอกว่าพร้อมจะสอนให้หากมีผู้สนใจจริงๆ

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานเก็บหรือ งานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100- 200 บาท

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ ลุงสมาน ภูยงค์ คิดว่าควรให้เด็กๆ และเยาวชน ของหมู่บ้านและชุมชนของเราเ็นุรักเพลงพื้นบ้านให้ย้าให้สูญหายอีกทั้งอยากให้นหน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ - นามสกุล
วันเดือนปีเกิด
ภูมิลำเนา
อาชีพ
ครอบครัว

นางเมี้ยน สอนมาก อายุ 64 ปี
วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2489
227 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
ปัจจุบัน ทำนา และธุรกิจภายในครอบครัว
สามีชื่อ นายหนับ สอนมาก มีบุตรด้วยกัน 4 คน

คุณป้าเมี้ยน สอนมากเป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ดีคนหนึ่ง มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ไพเราะยิ่งนัก รวมทั้งมีทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนุกสนาน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้น บ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

ป้าเมี้ยน สอนมาก เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำโดยมีพี่สาวอีกคนชื่อตุ้ย เป็นคนรำวงเช่นกัน แต่ปัจจุบันนางตุ้ยได้ชราเกินกว่าที่จะรำวงได้ซึ่งช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือ มี่งานแก้บนโดยสำคัญนั้นนางเมี้ยน สอนมากได้ใช้บ้านตนเองเป็นที่ฝึกซ้อมเพลงรำวงอีกด้วย

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาริตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น บ้าเมี้ยนเล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในการแสดงหน้าอำเภอ เป็นการแสดงที่ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งและได้แสดงต่างอำเภออีกด้วย

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานั้นบ้า เมี้ยนเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนี้ นหากเป็นงานเก็บหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวตามแต่เจ้าภาพเขาจะให้ ส่วนรางวัลที่ภูมิใจมากที่สุดก็คือคำชม

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคา นั้นคุณบ้าบอกว่าจะสามารถทำได้หลายอย่างแต่ที่สำคัญควรมีการจัดแสดงในโอกาสต่างๆ มากยิ่งขึ้น

ชื่อ – นามสกุล นายปลุก เสื่อน้อย อายุ 82 ปี
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2471
 ภูมิลำเนา 99 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดนครสวรรค์
 อาชีพ ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็กๆ น้อยๆ
 ครอบครัว ภรรยาชื่อ นางเร เสื่อน้อย มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณลุงปลุก เสื่อน้อย เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด ในอดีตคุณลุงปลุกเคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ก่อน คุณลุงปลุกเริ่มฝึกหัดเล่นพื้นบ้านดอนคามาตั้ง แต่ยุคแรกๆ ที่มีเล่นเพลงพื้นบ้านดอนคา จนสามารถร้องรำเล่นได้เกือบทุกเพลงเช่นกัน คุณลุงบอกว่าการฝึกร้องเพลงนั้นทำการฝึกเล่นกันเป็นกลุ่มส่วนใหญ่ก็จะไปฝึกเล่นกันที่บ้านนางเมี้ยน สอนมาก เมื่อได้ร้องรำแล้วก็มีความสุข สนุก ทำให้หายเมื่อยเมื่อยล้าจากการทำงาน ส่วนใหญ่ก็จะ รำคู่กับป้าเร เสื่อน้อย ซึ่งเป็นภรรยาเริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครุฑรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำปั่น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น คุณลุงเล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงไปพร้อมกับคณะรำวงบ้านดอนคา

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ป่ามาแล้วว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อย ๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานแค้นหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวซึ่งก็แล้วแต่เจ้าภาพ

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้าน ดอนคานัน้ คุณลงปลูก เลื่อน้อย คิดว่าควรให้อยากเผยแพร่เพลงพื้นบ้านให้กับเยาวชนให้เพลงพื้นบ้านนี้อยู่คู่กับชาวดอนคาสืบต่อไป

ชื่อ – นามสกุล   นางเร เสือน้อย   อายุ 82 ปี
วันเดือนปีเกิด   วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2471
ภูมิลำเนา   99 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์
อาชีพ   ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็กๆ น้อยๆ
ครอบครัว   สามีชื่อ นายปลุก เสือน้อย มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณป้าเร เสือน้อย เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิดอีกเช่นกันคุณป้าเล่าว่าเริ่มเล่นรำวงมาตั้งแต่อายุรุ่นๆ ราวอายุประมาณ 14-15 ปี เล่นมาเรื่อยๆจนถึงปัจจุบันจนกระทั่งจะเล่นไม่ไหวแล้ว คุณป้าเร มีลีลาการรำอ่อนช้อยสวยงาม น่าเสียงไพเราะจัดได้ว่าเป็นแม่เพลงพื้นบ้านที่มีความสามารถ เป็นเอกลักษณ์คนหนึ่งของคนดอนคา

ป้าเร เสือน้อย เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครุรุ่นก่อนๆ ซึ่งจำได้ว่าชื่อครูทอง โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้างส่วนใหญ่ก็ฝึกซ้อมที่บ้านนางเมี้ยน สอนมาก

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำปั่น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้าเร เสือน้อย เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ไกลเคียง

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ป่ามาแล้วว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานแค้นหรืองานช่วยเหลือคนในคณณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวแล้วแต่เจ้าภาพเช่นกัน

ป่าเร เลื่อน้อย มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไปแถมยังบอกความรู้สึกว่ามีความสนุกสนานมากที่ได้ร้องเพลงจะมีการนัดแนะกันมาฝึกซ้อมเวลาเล่นจริงก็ทำได้ดี

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน้ป่าเรคิดว่าสิ่งจำ เป็นที่สุดคือการถ่ายทอดจำนวนคนเล่นรำวงเริ่มสูญหายไปกับกาลเวลา ควรรีบอนุรักษ์เสียแต่วันนี้

ชื่อ - นามสกุล	นางชจี ศรีบรรเทา อายุ 66 ปี
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2487
ภูมิลำเนา	104 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์
อาชีพ	ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็กๆ น้อยๆ
ครอบครัว	สามีชื่อ นายใบ ศรีบรรเทา มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณชจี ศรีบรรเทา เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนา ในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้างโดยฝึกซ้อมรวมกลับคณะรำวงการฝึกซ้อมนั้นจะทำการเป็นกลุ่ม เพราะมีเพื่อนเยอะทำให้สนุกยิ่งขึ้น จดจำเพลงได้ง่ายขึ้น

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำนัน

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิต การร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้าชจีเล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงได้รับคำชมมาตลอด

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้าชจีเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานเก็บหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100- 200 บาท

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้าขจี ศรีบรรเทา คิดว่าควรให้ลูกหลานในหมู่บ้านมาฝึกร้องเพลงพื้นบ้านดอนคากันมากขึ้นจะได้มีรุ่นต่อไปเพราะในปัจจุบันนี้การร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาก็จะมีร้องกันแต่แต่เฉพาะกลุ่มเท่านั้นไม่มีรุ่นเด็กๆ มาร่วมด้วยเพลงที่ร้องก็เริ่มสูญหายอยากให้เก็บรักษาเพลงพื้นบ้านดอนคาเอาไว้ให้นานๆ

ชื่อ – นามสกุล นายโบ ศรีบรรเทา อายุ 69 ปี
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2484
 ภูมิลำเนา 104 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
 อาชีพ ทำนา อาชีพเสริม ช่างไม้
 ครอบครัว ภรรยาชื่อ นางขจี ศรีบรรเทา มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณลุงโบ ศรีบรรเทา เกิดและโตมาที่บ้านดอนคา จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างดี สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง มีความตั้งใจในการรำแต่ละครั้ง รวมทั้งมีท่ารำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนทนากัน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและถือว่าเป็นรุ่นที่สามของพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านดอนคา

คุณลุงโบ เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับคุณลุงสมบุรณ์ศรีบรรเทาซึ่งเป็น โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้างโดยคุณลุงสมบุรณ์ พี่ชายเป็นคนชักชวนมาเล่นเพลงพื้นบ้านส่วนลีลาการรำนั้นก็ได้อัดประดิษฐ์ขึ้นเอง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำปั่น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานัน เล่าว่าเคยไปร่วมงาน ทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงซึ่งไปกับคณะเพลงพื้นบ้านดอนคา

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน นลุงเล่าเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานเก็บหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวก็แล้วแต่เจ้าภาพส่วนใหญ่ก็จะได้รับค่าชมอยู่เสมอ

คุณลุงโบ ศรีบรรเทา ให้ความเห็นว่า สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน คิดว่าควรให้มีการแสดงบ่อยๆ ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าเพลงพื้นบ้านดอนคานันมีความสำคัญเยาวชนรุ่นใหม่ก็จะได้เห็นและซึมซับวัฒนธรรมอันดีงามนี้สืบต่อไป

ชื่อ – นามสกุล นายหริ ชุมโมก อายุ 78 ปี
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2476
 ภูมิลำเนา 120 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
 อาชีพ ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำนา
 ครอบครัว ภรรยาชื่อ นางเหลื่อม ชุมโมก มีบุตรด้วยกัน 3 คน

คุณลุงหริ ชุมโมก เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างมาก สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ไพเราะ มีความสามารถในการตีระฆังนา ในการแสดงอีกด้วยจัดได้ว่าเป็นคนดี ร่ามะนาฝีมือดี ที่ยังมีชีวิต รวมทั้งมีทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีธรรมาจริยดี มีน้ำใจ มีมุขตลก เล่าเรื่องขำขันหยอกล้อ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนุกสนาน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

คุณลุงหริ ชุมโมก เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้างช่วงหลังๆ ลุงหริชุมโมก เริ่มเข้าสู่วัยชรา ทำให้เพลงพื้นบ้านที่เคยร้องลืมนไปบ้าง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานแก้บน

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานันท์ลุงหริ เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงกับคณะเพลงพื้นบ้านดอนคา

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานันท์ ลุงหริเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่ชอบร้องเพลงคาราโอเกะ เพลงสตริง ลูกทุ่ง เพราะมีดนตรีอย่างอื่นเข้ามาเข้ามาจึงทำให้การแสดงเพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานกำนันหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้ค่าชมตลอดลุงหริเล่าว่าเงินไม่ค่อยสำคัญเท่าไรหรอกไปเพราะชอบสนุกสนาน

คุณลุงหริ ชุมโมก มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป ยิ่งการตีการตีระฆังเพลงพื้นบ้านลุงหริ ชุมโมกอยากให้ได้กลับมาฝึกตีอย่างยิ่ง

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานันท์ ลุงหริ ชุมโมก คิดว่าควรสำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานันท์ คิดว่าควรให้มีการแสดงบ่อยๆ ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าเพลงพื้นบ้านดอนคานันท์มีความสำคัญเยาวชนรุ่นใหม่ก็จะได้เห็นและซึมซับ วัฒนธรรมอันดีงามนี้สืบต่อไป

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาริตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้าเหลื่อม ชุมโมก
เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียง

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้าเหลื่อมเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้าน
เท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานเก็บหรืองาน
ช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็ จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดง
ครั้งละ 100- 200 บาท

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป้าเหลื่อม ชุมโมก คิดว่าควรให้
หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ – นามสกุล
วันเดือนปีเกิด
ภูมิลำเนา
อาชีพ
ครอบครัว

นายประสงค์ ทัพหมี อายุ 62 ปี
พ.ศ. 2491
66 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ
ภรรยาชื่อ นางจันทร์ ทัพหมี มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณลุงประสงค์ ทัพหมี เกิดและโตมาที่บ้านดอนคา จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างดี สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง เป็นผู้จัดบันทึกเพลงพื้นบ้านไว้ได้มาก มีความตั้งใจในการรำแต่ละครั้ง รวมทั้งมีท่ารำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีธรรมาศัยดี มีน้ำใจ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนุกสนาน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและถือว่าเป็นรุ่นที่สามของพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านดอนคา ปัจจุบันลุงประสงค์ไม่สามารถรำได้ดีเหมือนก่อนเพราะเส้นเลือดในสมองตีบทำให้ประสาทสัมผัสด้านขวา ซา ทำให้รำไม่ถนัดนักแต่ก็สามารถร้องเพลงและปรบมือประกอบได้

ลุงประสงค์ ทัพหมี เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงที่บ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำบัง

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงที่บ้านดอนคานันธุ์ประสงค์ ทัพพมีย์เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงร่วมกับคณะรำวง

การถ่ายทอดเพลงที่บ้านดอนคานันธุ์ประสงค์เล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงที่บ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงที่บ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงที่บ้านนั้นหากเป็นงานกำบังหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากเจ้าภาพซึ่งก็แล้วแต่เจ้าภาพ

คุณลุงประสงค์ ทัพพมีย์ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงที่บ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงที่บ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงที่บ้านดอนคานันธุ์ คุณลุงประสงค์ คิดว่าควรให้ควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงที่บ้านดอนคาโดยให้มีการแสดงในงานต่างมากขึ้นเพราะช่วงนี้ใช้แต่วงดนตรีลูกทุ่งทำให้เพลงที่บ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไปทีละน้อย

ชื่อ-นามสกุล	นางจันทร์ ทัพหมี อายุ 60 ปี
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2493
ภูมิลำเนา	66 หมู่ 1 ตำบลดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
อาชีพ	ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ
ครอบครัว	สามีชื่อ นายประสงค์ ทัพหมี มีบุตรด้วยกัน 2 คน

คุณป้าจันทร์ ทัพหมี เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างมากซึ่งคุณป้าเป็นคู่รักกับคุณลุงประสงค์ ทัพหมี สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้ดีคนหนึ่งซึ่งคุณป้าก็เป็นพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านรุ่นที่สามแล้ว เพลงพื้นบ้านดอนคานี้คุณป้าอยากอนุรักษ์และสืบให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

ป้าจันทร์ ทัพหมี เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อน ๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำจำ มีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานแก้บน

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้นป้าจันทร์ เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในระดับตำบล และอำเภอ ใกล้เคียงพร้อมกับคณะเพลงพื้นบ้าน

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานันป่า จันท์เล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานกั๊บนหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิด เงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100 – 200 บาท

ป่าจันท์ ทัพพมี้ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป เพราะตนเองเป็นรุ่นสุดท้ายแล้ว

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานัน ป่าจันท์ ทัพพมี้ คิดว่าควรให้หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ – นามสกุล	นางไสว ศรีบรรเทา อายุ 76 ปี
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2477
ภูมิลำเนา	186 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดนครสวรรค์
อาชีพ	ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ
ครอบครัว	สามีชื่อ นายสมบุรณ์ ศรีบรรเทา มีบุตรด้วยกัน 3 คน

คุณ ป้าไสว ศรีบรรเทา เป็นคนดอนคา มาโดยกำเนิด เป็นพ่อเพลงแม่เพลงยุคแรกๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างมาก สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ไพเราะที่สุดเพราะเสียงสูงจึงเป็นคนร้องเพลงที่ผู้ชมติดใจ รวมทั้งมีทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีธรรมาศยดี มีน้ำใจ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนุกสนาน แต่ปัจจุบันคุณป้า ไสวมีสุขภาพ ไม่แข็งแรงมากนักจึงไม่สามารถรำหรือร้องเพลงหรือรำได้ตลอด คุณป้า ไสว มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคาให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

คุณป้าเริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำ และร่วมร่ายเพลงพื้นบ้านคู่กับคุณลุงสมบุรณ์ ซึ่งเป็นสามี จึงมีการชักชวนและมีการฝึกหัดมีการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำปั่น

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการ ร้องเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้า ไสว เล่าว่าเคยไปร่วมงานทั้งในที่หน้าว่าการอำเภอ ได้รับเสียงคำชมกันอย่างมาก

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานั้นป้า ไสวเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงพื้นบ้านเท่าไรนักเพราะว่าป่าแก่แล้วไม่ได้ออกไปรำบ่อยๆ เด็กๆ สมัยนี้จึงไม่ค่อยได้เห็นอีก อย่างเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงพื้นบ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้นหากเป็นงานกำปั่นหรืองานช่วยเหลือคนในขณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากการแสดงครั้งละ 100 - 200 บาท

มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่า จะขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านดอนคานั้น ป้า ไสว คิดว่าควรให้หน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดอนคามากขึ้น

ชื่อ - นามสกุล
วันเดือนปีเกิด
ภูมิลำเนา
อาชีพ
ครอบครัว

นายสมบุญ ศรีบรรเทา อายุ 79 ปี
วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474
186 หมู่ 4 ตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดนครสวรรค์
ในอดีต ทำนา ปัจจุบัน อยู่บ้านทำงานเล็กๆ น้อยๆ
ภรรยาชื่อ นางไสว ศรีบรรเทา มีบุตรด้วยกัน 3 คน

คุณลุงสมบุญ ศรีบรรเทา เป็นพ่อเพลงที่เริ่มจัดตั้งคณะร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาที่มีชื่อเสียงโด่งดัง โดยการรวบรวมผู้คนที่สนใจในยุคนั้นมาฝึกซ้อมถือว่าเป็นคนประสานงานนัดแนะการฝึกซ้อมรวมทั้งยัง จัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านดอนคาได้เป็นอย่างมากสามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกเพลง มีน้ำเสียงและลีลาการร้องได้ เพราะมีความสามารถในการตีรำมะนา รวมทั้งมีทำรำที่อ่อนช้อยสวยงาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ ต่อผู้มาศึกษาเพลงพื้นบ้านพูดคุยสนทนากัน มีความเป็นกันเองต่อผู้สัมภาษณ์มากและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดอนคานี้ให้ไว้เป็นมรดกลูกหลานสืบต่อไป

คุณลุงสมบุญ เริ่มฝึกหัดเพลงพื้นบ้านกับครูรุ่นก่อนๆ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยการฟังแล้วนำมาท่องจำเป็นคนหัวเร็วและมีการจดบันทึกไว้กับลิ้มเพลงที่คุณลุงบันทึกมีหลายร้อยเพลงด้วยกันอีกทั้งยังเป็นคนที่ ร่วมการฝึกหัดกันเป็นกลุ่มหลังเลิกจากงานนาในช่วงเย็นหรือตอนกลางคืนบ้าง

ช่วงเวลาในการร้องเพลงที่บ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ หรือมีงานกำนัน

การได้รับเชิญให้ไปแสดงหรือสาธิตการร้องเพลงที่บ้านดอนคานัน คุณลุงสมบูรณ์เล่าว่า เคยไปร่วมงานทั้งในระดับต่างๆ มากมายอำเภอตำบลใกล้เคียงถือว่าคุณนั้นเพลงที่บ้านดอนคามีความโดดเด่นสร้างชื่อเสียงให้กับคณะเพลงที่บ้านเป็นอย่างมาก

การถ่ายทอดเพลงที่บ้านดอนคานันคุณลุงมาเล่าว่าสมัยนี้เยาวชนไม่สนใจเพลงที่บ้านเท่าไรนักขนาดแนะนำลูกหลานตนเองมาฝึกยังไม่ค่อยมีใครสนใจเลยเพราะมีเพลงสมัยใหม่เข้ามาจึงทำให้เพลงที่บ้านดอนคาค่อยๆ สูญหายไป

การได้รับเงินค่าตอบแทนจากการแสดงเพลงที่บ้านนั้นหากเป็นงานกำนันหรืองานช่วยเหลือคนในคณะนั้นก็จะมีคิดเงินแต่หากได้รับเชิญไปแสดงก็จะได้รับเงินค่าตัวจากเจ้าภาพซึ่งก็แล้วแต่เจ้าภาพไม่ได้เรียกร้องอะไรซึ่งก็ประมาณ 100 - 200 บาท

คุณลุงสมบูรณ์ มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถร้องเพลงที่บ้านดอนคาได้ และมีความตั้งใจว่าขอเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเพลงที่บ้านดอนคาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไปและยังได้เป็นวิทยากรเพลงที่บ้านให้กับนักเรียนที่สนใจอีกด้วย

สำหรับแนวทางในการสืบทอดเพลงที่บ้านดอนคานันคุณลุงสมบูรณ์ คิดว่าควรให้มีการแสดงบ่อยๆ เพราะสมัยนี้คนไม่ชอบดูเพลงที่บ้านแล้วด้วยทรงระคะคตคิดว่าเซยบ้าง ไม่ทันสมัยบ้าง แต่คุณลุงก็มีความภาคภูมิใจในการเป็นพ่อเพลงที่บ้านดอนคามาจนถึงปัจจุบัน

ภาคผนวก ข
ให้ตเพลงพื้นบ้าน

มาลาพวงดอกไม้

ร่างพินบ้านบ้านดอนคา
บันทึกเมื่อวันที่ 13 เมษายน พศ. 2553
เวลา 16.30 น

$\text{♩} = 120$

มา ลา พวง ดอก ไม้ มา ลา พวง ดอก ไม้ มา ตั้ง ไว้ ที่ บุ ชา

8
ขอ บุ ชา แต่ พระ พุทธ ที่ ได้ ตรัส รู้ มา ขอ บุ ชา แต่ พระ

14
สงฆ์ ผู้ ทรง ธรรม วิ นัย พุท ธิ ัง วัน ทา มิ รัม มัง วัน ทา มิ กรบ ทั้ง

20
สิ้น รัต ตะ นะ ตรัย สิบ นี ่ ต่าง รูป เทียน ยก ขึ้น เหนือ

24
เติร ถ วาย วัน ทา กราบ พระ ป ฏิ มา ขอ อ ภัย ด้วย เทอญ

นครสวรรค์ของเรา

เนื้อร้อง

เจ้าแก้วสาริกา

A

ไอ้เจ้าแก้ว สาริกา โผ มา จะ ไป ไหน แน่ สอง ตา ตา คอย

6 แล สอง ตา ตา คอย แล จะ ละล้า ละ ลัง ถ้า มี คู่ ยิง กับ

12 นก กอด กก เอ้อ เออ มี ให้ เห็น ห้าง ความ รัก เอ้อ เออ กับ แม่ ร้อย ช่าง ความ
17 เหล่า คัด เต้า เอ้อ เออ เอ้อ เออ ตา เคียน เต็ง รัง เอ้อ เออ เอ้อ เออ ยืน เรียง เต็ง

23 รัก เอ้อ เออ กับ แม่ ร้อย ช่าง แทบ จะ ขาด ใจ เอย โนน แน่ โพธิ์ ฌ
-รัง เอ้อ เออ เอ้อ เออ ยืน เรียง โนน แน่ แด ทราย เอย

ไอ้เจ้า ดอก ดอก เอ๊ย ฮ่า ไซ้ ไอ้เจ้า ดอก ดอก เอ๊ย ฮ่า ไซ้ เจ้า

28 ดอก ประ ดู— ลั่น รัก แม่ คน นัง ดู— หัว ใจ จะ ขาด รอน

บ้านอยู่เหนือเมืองแมน

A

บ้าน อยู่เหนือ เมือง แมน เป็น ดินแดน ที่ เกิด สวย งาม เลิศ ประ

7

เสริฐ ในแดน สวรรค์ เรียม ไร่ เคียง คู่ เห็น อยู่ ก็ ไม่ ก็

12

วัน ธรรม มะชาติ สร้าง สรรค์ ให้ ลั่น ๐ คู่ กัน มา กับ เธอ ให้ ลั่น

17 ๐

Repeat 3 times

— คู่ กัน มา กับ เธอ บ้าน อยู่เหนือ เมือง ให้ ลั่น คู่ กัน กับ เธอ

ลาที

ลา ที เออ เออ เอ้อ ลา ที ส วัส ตี คิน นี้ เออ เออ เออ ลา ก่อน ตัว

6
ฉัน ไม่อยาก จะ ไป ตัว ฉัน ไม่อยาก จะ ไป แต่ ว่า บ้าน ฉัน อยู่ ไกล จำ ใจ จาก

11
จร ขอ ลา บาน ต่อ หน้า เท ว ดา ขอ ลา

14
บาน ต่อ หน้า เท วา ขอ ให้ มา ติด ตา เมื่อ เว ลา เข้า นอน

เนื้อร้อง

ชักชวนสาวงาม

$\text{♩} = 94$

ชักชวนสาวงาม มาเล่น ฟ้อนรำ ถวาย หลวงพ่อ อเน็จจา รูปหล่อ คิ้ว

7 ต่อ ชัก คิ้ว ข้าง เดี่ยว ขา ไปเอา เรือยนต์ ไป รับ ขา กลับ อะไร น้ำ เชี่ยว

13 ไซ้แม่ทองเพื่อ เดี่ยว ไป เทียว ที่บ้าน ดอนคา ไป เทียว ที่บ้าน ดอนคา

19 ไป ไหม เล่า จะ หรือ จะ ไม่ ไป แน่ นอน ไป ไหม จะ หล่อน ดอนคา ที่เราเคย

26 1. ไป ดอนคา ที่เราเคย ไป 2. ชักชวนสาว คา ที่เราเคย ไป

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายเลอพงศ์ กัณหา
วันเดือนปีเกิด	7 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	36 หมู่ 7 ตำบลหนองยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูรับเงินเดือนในอันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าวอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2536	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านนกกหลาน อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ.2542	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ.2547	ครุศาสตร์บัณฑิต (ดนตรีศึกษา) จากสถาบันราชภัฏนครสวรรค์
พ.ศ.2552	ประกาศนียบัตรบัณฑิตบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2554	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ